

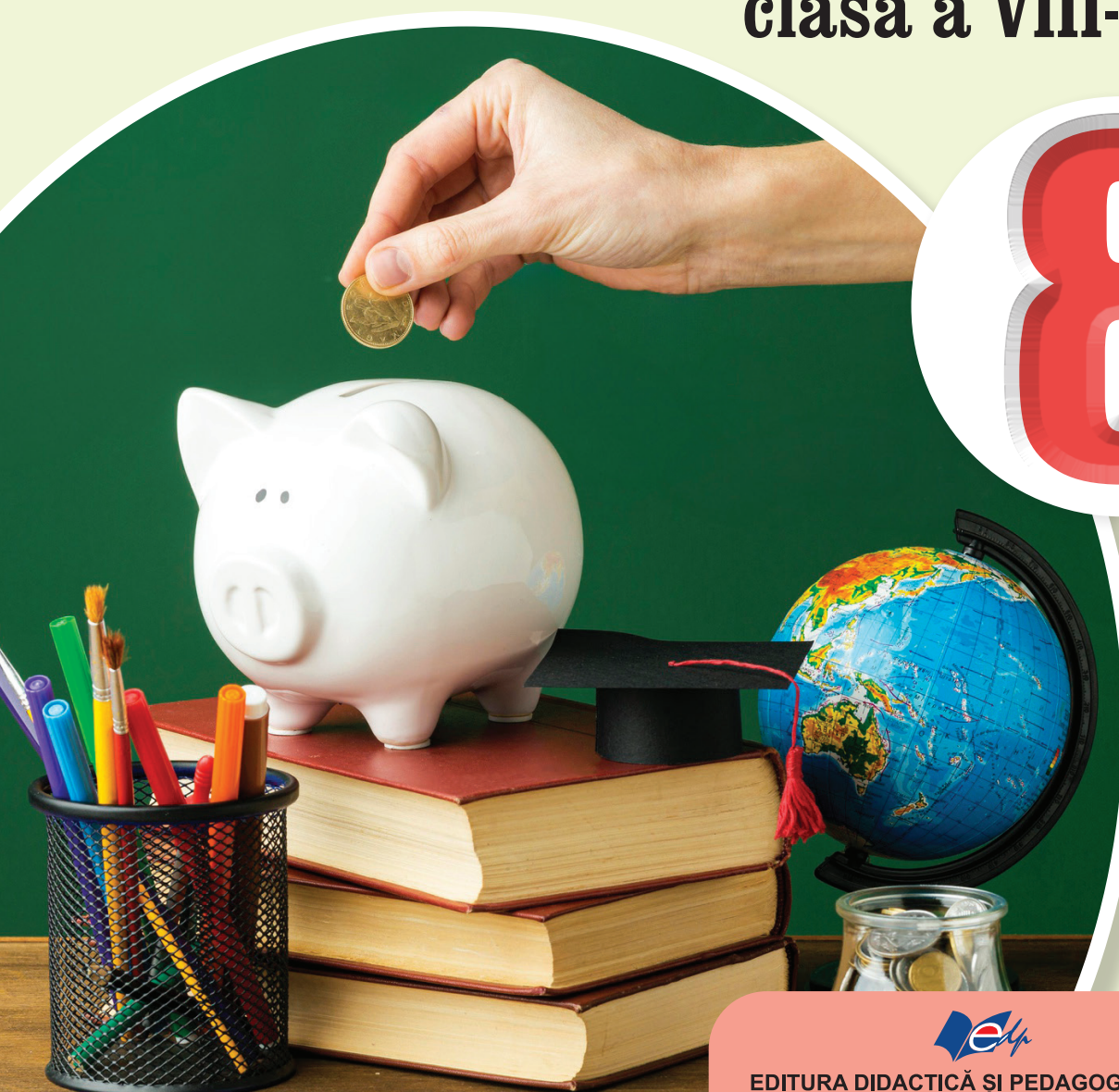
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Roxana Mihaela Moisoiu

# Educație socioală

clasa a VIII-a

8



EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării.

Acest manual școlar este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 4500/10.07.2025 și este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 3393/28.02.2017.

numărul 119 număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz  
împotriva copiilor

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Roxana Mihaela Moisoiu

# Educație socială

clasa a VIII-a



EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

\* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.  
**Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.**  
**Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.**

© **E.D.P. 2025**. Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

**EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.**

Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București  
 Tel.: 021.315.38.20  
 Tel./fax: 021.312.28.85  
 e-mail: office@edituradp.ro  
 www.edituradp.ro

**Comenzi pentru această lucrare se primesc:**

- \* prin posta, pe adresa editurii
- \* prin e-mail: comenzi@edituradp.ro  
comercial@edituradp.ro
- \* prin telefon/fax: 0742.150.102

Referenți: universitar: prof. univ. dr. Moroianu Nicolae  
 pruniversitar: inspector prof. grad 1 Horvat Adrian Gabriel

Redactor: Vanesa Magherușan  
 Concept grafic și tehnoredactare: Cristian Ciobanu  
 Copertă: Mădălina Mogoșeanu

Informații digital  
 Activități digitale interactive: Zmartcoding SRL  
 Redactare: Vanesa Magherușan  
 Animații: Marian Teodorescu  
 Grafică: Mădălina Mogoșeanu

# CUPRINS

Să ne amintim din clasa a VII - a!	6
Evaluare inițială!	7

## CAPITOLUL 1 – Cetățenia, dimensiunea economică

Lecția 1. Nevoi și dorințe vs. resurse	8
Lecția 2. Calitatea de consumator de bunuri și servicii; calitatea de consumator de servicii financiare	12
Lecția 3. Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului	16
Lecția 4. Producerea de bunuri și servicii	20
Lecția 5. Producătorul și spiritul antreprenorial; inițiativă și risc	24
Recapitulare	28
Evaluare	29

## CAPITOLUL 2 - Bani și bugetul

Lecția 6. Alegerea unui scop. Resurse necesare pentru atingerea scopului propus	30
Lecția 7. Bugetul familiei/Bugetul personal	34
Lecția 8. Tipuri de bugete	38
Lecția 9. Rolul banilor în bugetul familiei/bugetul personal	41
Lecția 10. Istoricul apariției banilor	44
Lecția 11. Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor	47
Lecția 12. Moneda națională a României	50
Lecția 13. Modalități de economisire a banilor și de reducere a risipei de resurse bănești	53
Lecția 14. Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)	56
Recapitulare	60
Evaluare	61

## CAPITOLUL 3 - Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare

Lecția 15. Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare	62
Lecția 16. Alegerea ofertei bancare (termeni ai contractului; dobândă, comisioane)	65
Lecția 17. Deschiderea/Închiderea unui cont bancar	69
Lecția 18. Instrumente și mijloace moderne de economisire	73
Lecția 19. Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebancale	76
Lecția 20. Produse și servicii de asigurare	79
Lecția 21. Avantaje și riscuri ale consumatorilor în raport cu instituțiile bancare și financiare nebancale	82
Recapitulare	86
Evaluare	87

## CAPITOLUL 4 - Proiectul educațional

Lecția 22. Alegerea temei/Elaborarea fișei de proiect	88
Lecția 23. Derularea proiectului propus	91
Lecția 24. Evaluarea proiectului propus	94

Poveste de final	96
Recapitulare finală	97
Evaluare finală	98
Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor	99
Dicționar de termeni	102
Rezolvare rebus	103

# Ghid de utilizare a manualului

## Organizarea unității de învățare

### LECȚII

**LECȚIA 1 - Căutarea de consumatori de bunuri și servicii; căutarea de consumatori de servicii financiare**

1. **Obiective de învățare:**

- 1.1. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de bunuri și servicii;
- 1.2. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;
- 1.3. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;

2. **Activități:**

- 2.1. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 2.2. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 2.3. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

3. **Resurse:**

- 3.1. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 3.2. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 3.3. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

### LECȚII

1. **Obiective de învățare:**

- 1.1. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de bunuri și servicii;
- 1.2. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;
- 1.3. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;

2. **Activități:**

- 2.1. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 2.2. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 2.3. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

3. **Resurse:**

- 3.1. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 3.2. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 3.3. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

### RECAPITULARE

**Recapitulare**

1. **Obiective de învățare:**

- 1.1. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de bunuri și servicii;
- 1.2. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;
- 1.3. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;

2. **Activități:**

- 2.1. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 2.2. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 2.3. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

3. **Resurse:**

- 3.1. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 3.2. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 3.3. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

### EVALUARE

**Evaluare**

1. **Obiective de învățare:**

- 1.1. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de bunuri și servicii;
- 1.2. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;
- 1.3. să poată descrie caracteristicile și tipurile de consumatori de servicii financiare;

2. **Activități:**

- 2.1. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 2.2. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 2.3. Activitate de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

3. **Resurse:**

- 3.1. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de bunuri și servicii;
- 3.2. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;
- 3.3. Resurse de învățare: Căutarea de consumatori de servicii financiare;

## Simbolurile care indică activitățile în varianta tipărită

- Să aplicăm ce am învățat!**
- Să știm!**
- Să ne amintim**
- Să descoperim!**
- Investigație**
- Studiu de caz**
- Să realizăm un sondaj!**
- Să ne imaginăm**
- Repere economico-financiare**



### Instrucțiuni de utilizare a manualului digital:

- Activități multimedia statice
- Activități multimedia animate
- Activități multimedia interactive
- Mărire/micșorare
- Pictograme
- Buton înainte
- Buton înapoi
- Pagina anterioară
- Pagina următoare
- Salt la sfârșitul manualului
- Salt la începutul manualului
- Buton întoarcere automată Ecran complet
- Secțiunea de „ajutor”

## COMPETENȚE GENERALE

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

## COMPETENȚE SPECIFICE

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social
  - 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației economico-financiare cu referire la fapte/ evenimente economico-financiare
  - 1.2. Asumarea calității de consumator avizat de bunuri și servicii, de servicii financiare, care își exercită drepturile și responsabilitățile
  - 1.3. Manifestarea interesului pentru identificarea unor modalități de economisire și pentru reducerea risipei de resurse financiare
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice
  - 2.1. Întocmirea, prin lucru în echipă, a unui buget lunar al familiei/personal în scopul exersării buneii gestionări a veniturilor
  - 2.2. Participarea, prin derularea unui proiect pe teme economico-financiare, la investigarea unor probleme specifice grupurilor și comunităților de apartenență
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ
  - 3.1. Elaborarea unui plan de acțiune personal/al familiei, manifestând inițiativă și responsabilitate
  - 3.2. Alegerea responsabilă a unor produse de economisire/ de creditare, a unor mijloace de plată prin compararea avantajelor și riscurilor acestora

# Să ne amintim din clasa a VII-a!

O dimineață de septembrie în care razele soarelui se strecoară tiptil printre zâmbetele școlărilor care flutură gingaș buchete de flori. Elevii clasei a VIII-a, Aura, Maria, Violeta, Flavia, Mihai, Dan, Marius și Vlad, au ajuns la timp în curtea școlii, pentru festivitatea de deschidere a anului școlar.

**Flavia:** – Suntem clasa a VIII-a, dar eu am aceleași emoții, de parcă aș fi prima oară în careu...

**Aura:** – Așa este, prima zi de școală este întotdeauna o experiență plină de așteptări. Anul trecut a fost extrem de interesant să învățăm despre instituțiile statului și despre relația cu cetățenii... Cu micii cetățeni, așa ca noi...

**Dan:** – Mi-a plăcut foarte mult să descifrez știrile de la tv... Am aflat lucruri despre Parlament, Guvern, președintele țării...

**Vlad:** – Vrei să spui că am studiat separarea puterilor în stat, un termen folosit pentru prima dată de gânditorul politic Montesquieu.

**Marius:** – Prin transmiterea funcțiilor către parlament, guvern și administrație, precum și către judecători independenți, puterea statală este ținută în echilibru,

cetățenii fiind astfel apărați de potențialele intervenții despotice ale statului.

**Dan:** – Da, atribuțiile fiecărei autorități mi-au trezit interesul de a studia istoria României și, de ce nu, chiar politica. Să-ți amintesc? Legislativul, reprezentat de Parlamentul bicameral, se ocupă de dezbaterile și aprobarea legilor în sensul conținutului și formei acestora. Executivul este format din președintele țării și administrația publică centrală, reprezentată de guvern și administrația publică locală, cu primării, consilii locale, județene, prefecturi. Autoritatea juridică este entitatea care aplică și interpretează legile.

**Maria:** – Băieți, este prima zi de școală... avem timp un an întreg să dezbaterem aceste subiecte.

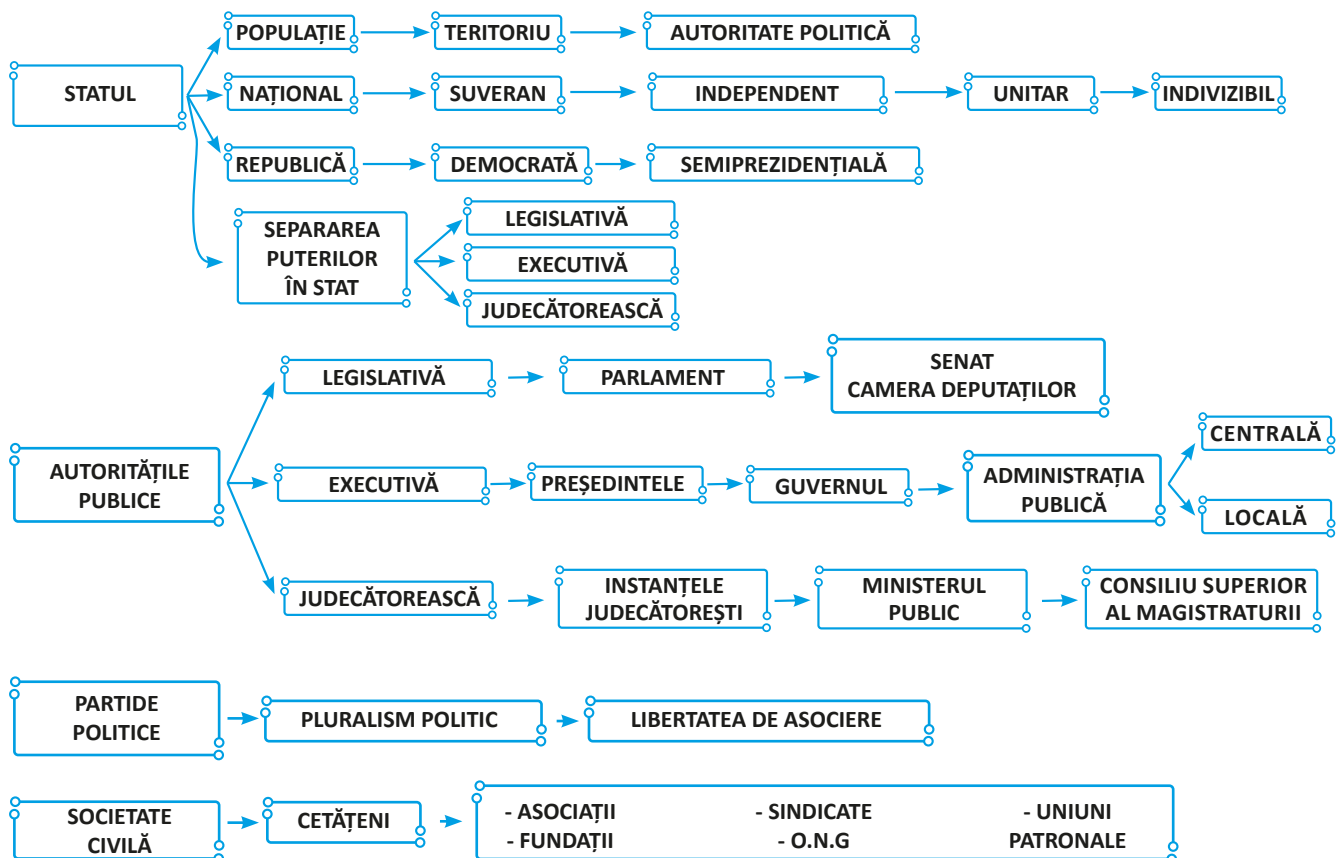
**Dan:** – Eu am vrut doar să vă amintesc câteva dintre subiectele care ne-au captat atenția anul trecut.

**Aura:** – Cum a fost vacanța voastră?

**Mihai:** – Minunată.

**Maria:** – Am vizitat multe locuri frumoase...

Dialogul lor ar fi continuat mult timp, dar festivitatea deschiderii anului școlar a început.



## I. Identifică valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- |   |     |
|---|-----|
| a) Constituția este legea fundamentală a unui stat.                               | A/F |
| b) Președintele țării reprezintă în stat autoritatea judecătorească.              | A/F |
| c) Parlamentul este alcătuit din senatori și deputați aleși prin vot de cetățeni. | A/F |
| d) În România, mass-media este considerată a patra putere în stat.                | A/F |

(0,25p × 4 = 1p)

## II. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din lista dată.

„Prin activitatea lor, partidele politice promovează .....și interesele naționale, ....., contribuie la formarea opiniei publice participă cu candidați în .....și la constituirea unor autorități publice și stimulează participarea cetățenilor la .....potrivit legii”.(extras din LEGEA nr. 14 din 9 ianuarie 2003, republicată și actualizată)

Lista de termeni: valorile, pluralismul politic, alegeri, scrutinuri.

(0,25p × 4 = 1p)

## III. Asociază termenii de la litera A cu descrierile de la litera B.

- | A                               | B  |
|---------------------------------|--|
| 1. Președintele țării           | a. principala autoritate legislativă a statului  |
| 2. Parlamentul                  | b. veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice |
| 3. Guvernul                     | c. emite ordonanțe simple, de urgență sau hotărâri de guvern                           |
| 4. Administrația publică locală | d. este alcătuită din prefecturi, primării, consilii locale și județene                |
| 5. Autoritatea judecătorească   | e. veghează la respectarea legilor și sancționează nerespectarea lor                   |
| 6. Autoritatea executivă        | f. este alcătuită din președintele țării, administrația publică centrală și locală     |

(0,50p × 6 = 3 p)

## IV. Argumentează succint, folosind patru argumente, necesitatea votului și a alegerilor libere, într-o societate democratică.

(0,25p × 4 =1p)

## V. Construiește un exemplu concret de situație în care se încalcă drepturile omului.

Oferă două soluții prin care consideri că se poate combate aceea situație.

(0,50 px 2=1p)

## VI. Completează tabelul de mai jos, utilizând cunoștințele dobândite!

(0,25px8=2p)

Autoritatea	Durata mandatului
Parlamentul	
Parlamentul European	
Prefectul	
Premierul	
Consilierii locali/județeni	
Președintele țării	
Miniștri	
Primarii	

Din oficiu: 1 punct  
Total: 10 puncte

# Cetățenia, dimensiunea economică

## Lecția 1: Nevoi și dorințe vs. resurse

Toamna cerne covor multicolor de frunze. Protagonistii noștri, elevi în clasa a VIII-a acum, s-au întors la școală. Prilej de bucurie, întâlnirea colegilor se transformă în poveste.

**Aura:** – Mihai, parcă ieri eram clasa a V-a... ce repede trece timpul!

**Mihai:** – Aura, acum suntem cetățeni cu „acte în regulă”, avem carte de identitate și mai multe responsabilități.

**Aura:** – Mihai, cred că important este că mai avem puțin și ne vom împlini visul. Eu vreau să urmez un profil de științe ale naturii. Vreau să-mi urmez mama! Voi fi medic!

**Mihai:** – Uite, vine Vlad...

**Vlad:** – Bună, dragilor.

**Aura:** – Bună, Vlad! Îmi doresc să depășesc emoția unui nou început. Mi se pare că avem în față un an școlar foarte greu, dacă mă gândesc la examenul de final.

**Vlad:** – Uneori rămânem ancorati în emoții, fără să ne gândim că în spatele fiecărei emoții se află o nevoie.

**Mihai:** – Ca de obicei, Vlad – filosoful nostru... Emoțiile determină calitatea vieții.

**Aura:** – În general, emoțiile sunt de folos pentru că ne ajută să ne mobilizăm, să rezolvăm sarcinile zilnice, oferindu-ne plăceri și bucurii.

**Vlad:** – Emoția are rolul de ne ajuta să ne adaptăm mai bine sau diferit la un context anume. Depinde, căci sunt emoții pozitive, dar și negative.

**Aura:** – Aș spune că emoția este pozitivă când nevoia este satisfăcută și negativă când nevoia este amenințată sau nesatisfăcută. Am dreptate?

**Vlad:** – Cu siguranță, Aura.

**Aura:** Am citit într-o carte a cercetătorilor M. M. Karnaze și L. J. Levine că nesatisfacerea nevoilor din copilărie poate avea consecințe asupra personalității.

**Mihai:** – Dar nu înțeleg... ce sunt nevoile?

**Vlad:** – Nevoile umane sunt ceea ce oamenii resimt direct sau ca fiindu-le necesar pentru existență, pentru formarea și dezvoltarea lor. Nevoile umane se manifestă ca un sistem de cerințe ierarhizate în funcție de locul și rolul lor în cadrul vieții.



**Mihai:** – Eu cred că emoțiile sunt mai aproape de dorințe, nu de nevoi. Dorința este o stare sufletească a celui care tinde sau aspiră la ceva.

**Vlad:** – Dorința poate fi considerată expresia unei nevoi, dar a cărei împlinire nu este esențială pentru supraviețuire. Dorința este, așadar, definită ca ceva de care credem că avem nevoie, dar care este, în cele din urmă, opțional.

**Maria,** venind în grabă spre ei: – Dorințele sunt motivate de nevoi psihologice, precum cea de plăcere, prestigiu, stimă, și, de cele mai multe ori, de nevoia de apartenență, adică de a fi, de a arăta ca ceilalți, de a avea ce au și ei. Așadar, dorințele sunt ansamblul de nevoi care, chiar dacă rămân nesatisfăcute, nu te împiedică să trăiești. Cum ar fi.... îmi doresc un nou ghiozdan, la modă...

**Mihai:** – De unde ai apărut?! Și ce idei subiective ai... Eu zic că nevoia unei persoane poate fi dorința alteia.

**Aura:** – Băieți, eu zic să aveți răbdare să ne explice în clasă. Sunt sigură că fiecare dintre noi are dreptate, în felul său... dar, științific... mai bine așteptăm ora de „Educație Socială”. Știți doar că anul acesta studiem „Educație economico-financiară”.

**Vlad:** – De acord, Aura.

**Mihai:** – S-a făcut...

Astfel, discuția colegilor de clasă rămâne deschisă.

## Să aplicăm ce am învățat!

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor afirmații:

- a) Ne bazăm toate deciziile pe emoții. **A/F**  
 b) Este inutil să facem diferența între nevoi și dorințe. **A/F**  
 c) Resursele sunt inepuizabile. **A/F**  
 d) Este bine să ne satisfacem toate dorințele, fără a ține cont de resurse. **A/F**

2. Asociază exemplele menționate în coloana B cu factorul/expresia corespunzătoare din coloana A.

**A**

- a. Am nevoie,  
 b. Îmi trebuie  
 c. Îmi este necesar  
 d. Îmi doresc  
 e. Îmi place

**B**

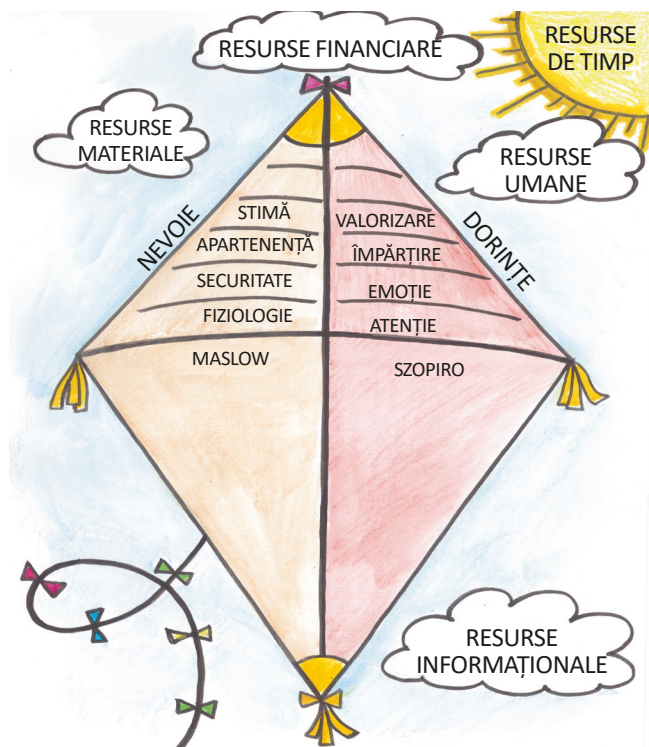
1. un Iphone nou  
 2. un parfum Dior de la Paris  
 3. un bloc de desen  
 4. o bicicletă nouă  
 5. un ghiozdan să merg la școală.

3. Completează tabelul, apoi schimbă caietul cu cel al colegului sau colegei de bancă! Completează ce lipsește!

	Nevoi	Dorințe	Resurse	Emoții
Definiție				
Clasificare				

4. Elaborează un text de 150 cuvinte, despre un produs prezentat în mass-media, folosind termenii: *nevoie*, *dorință*, *resurse*, *emoții*.

## Să știm!



## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

S	A	T	I	S	F	A	C	T
A	T	R	N	A	S	M	T	I
T	R	E	E	M	O	T	I	I
E	N	S	V	D	C	E	U	N
P	A	U	O	R	I	Z	A	T
D	O	R	I	N	T	E	P	E
E	V	S	O	N	D	A	J	R
C	F	E	R	I	C	I	R	V
I	C	P	U	M	A	N	E	I
Z	I	E	S	G	F	I	N	U

## ○ Să descoperim!

V. merge foarte des la cumpărături atât pentru produse alimentare, cât și pentru îmbrăcăminte. Ieri a fost la supermarket și a achiziționat alimentele necesare pentru o săptămână.

A fost o nevoie sau o dorință? Argumentează!

Pe seară a mers la plimbare cu R. și D. R. și-a achiziționat patru perechi de pantofi. Cunoscând că pentru prima pereche de pantofi, nivelul de satisfacție a fost ridicat, alege răspunsul corect.

Pentru ultima pereche de pantofi nivelul de satisfacție a fost:

- a) scăzut;
- b) crescut;
- c) rămas neschimbat.

Argumentează! Definește ce înțelege prin nivel de satisfacție!

## ○ Investigație

Fenomenul migrației este cunoscut de mult timp. Plecarea la muncă a adulților pentru un trai mai bun sau pentru o nouă experiență profesională poate fi o decizie provocatoare și uneori riscantă. Copiii rămân acasă, în grija familiei extinse sau a prietenilor.

Folosind internetul, realizați o investigație care să vă permită să răspundeți următoarelor întrebări:

1. Ce acțiuni trebuie să întreprindă specialiștii pentru copii, înainte de plecarea părinților la muncă peste hotare?

2. Ce acțiuni trebuie să întreprindă specialiștii după plecarea părinților la muncă peste hotare?

3. Care credeți că este nevoia de bază a copiilor rămași acasă? Dar dorința? Argumentați.



• Nu există viață în absența oxigenului? Pentru a salva pe cât posibil energia Terrei trebuie să reciclăm.

• Pungile din plastic și alte deșeuri din același material, aruncate în ocean, omoară 1.000.000 de exemplare din speciile de acvatice, în fiecare an?

• 50% din energia folosită de încărcătoarele de telefoane mobile este risipită prin lăsarea acestora în priză fără ca telefonul să fie conectat la ele?

## ○ Studiu de caz

Satisfacerea nevoilor copiilor este responsabilitatea fiecărui adult.

Un copil ale căror nevoi sunt satisfăcute va deveni un adult echilibrat, responsabil, care-și poate realiza eficient funcțiile și rolurile asumate.

D. este elev în clasa a VIII-a. Părinții lui sunt interesați de notele de la școală. D. este preocupat de sportul de performanță pe care-l practică. Matematica este o disciplină obligatorie, dar nu-i place și din acest motiv nu merge la oră.

1. Care pot fi consecințele situației date?
2. Care sunt factorii implicați?
3. Care sunt acțiunile recomandate pentru soluționarea problemei?



## ○ Să realizăm un sondaj!

Sondajul de opinie este format dintr-o serie de instrumente și tehnici cu ajutorul cărora se cere părerea membrilor unei comunități în privința unor produse, articole etc. și poate influența uneori decizia de consum a unei mari mase de consumatori. Eșantionul reprezentativ este alcătuit din oameni extrași dintr-o comunitate mai mare, care reproduce caracteristicile și trăsăturile esențiale ale comunității.

Pot fi întâlnite mai multe tipuri de sondaje în funcție de criteriul aplicat.

- *Sondajele întâmplătoare* elimină orice influență sau intervenție de ordin subiectiv în alegerea membrilor eșantionului.

- *Sondajele dirijate* sunt aplicate în cazul stratificării colectivității generale.

- *Sondajele mixte* sunt o combinație a sondajelor întâmplătoare și a celor dirijate.

- *Sondaje cu un volum redus*, cu un eșantion sub 30 de persoane.

- *Sondaje cu un volum mare*, un număr minim de 120 persoane.

- *Sondaje simple*

- *Sondajele în trepte*

Alege o temă inspirată din viața comunității! Realizează un sondaj! Definește obiectivele sondajului, alege eșantionul!



Creează un chestionar scurt și concret! Întrebările trebuie să fie deschise, să ofere posibilitatea respondenților să-și împărtășească opiniile.

Întrucât atenția subiecților este mare la începutul chestionarului, întrebările la care ne dorim neapărat un răspuns trebuie așezate la început. Astfel, vom avea răspunsul la toate întrebările importante.

Lasă loc pentru cei care doresc să adauge informații suplimentare. Păstrează întrebările și răspunsurile scurte și ușor de citit!

## ○ Să ne imaginăm

Să ne imaginăm că o dorință devine realitate.

1. Scrie o dorință clar exprimată la timpul prezent, căreia îi asociezi cum vrei să te simți atunci când devine realitate.
2. Restructurează toate gândurile negative!
3. Crede în „puterea Universului”. Creează o listă de dorințe!
4. Efectuează următorul exercițiu de imaginație și răspunde la întrebări. Ce realizări vrei să ai în carieră, familie, bani, sănătate? Ce momente ai vrea să trăiești ?
5. Cât este dorință din visul tău și cât este nevoie?

## ○ Repere economico-financiare

Emoțiile au rolul de a ne atrage atenția asupra nevoilor noastre.

Nevoi emoționale de bază, conform lui Jeffrey Young, sunt:

- atașamentul securizat față de ceilalți;
- autonomie, competență și sentimentul identității;
- limite, granițe și autocontrol;
- autoapreciere și exprimare spontană;
- relaxare și joacă.

Nevoile sunt:

- nelimitate;
- dinamice.

Resurse - rezerve sau surse de mijloace necesare pentru a fi valorificate într-o împrejurare dată. Raportat la nevoi sau dorințe, resursele sunt limitate, dar fluctuante în timp.

Din punct de vedere al naturii lor, resursele sunt:

- umane;
- materiale;
- financiare;
- informaționale.

## Lecția 2: Calitatea de consumator de bunuri și servicii; calitatea de consumator de servicii financiare



O zi superbă de toamnă. Ploaia încă întârzie la întâlnire, în timp ce păsările își cântă melancolic cântecul, într-un sunet de pace și relaxare.

Protagonistii noștri se îndreaptă voioși către parcul din apropierea școlii.

**Aura:** – Mihai, am înțeles acum diferențele dintre nevoi și dorințe. M-am gândit să vă împărtășesc un mic secret. Vreau să-i determin pe părinții mei să-mi cumpere un alt telefon.

**Mihai:** – Ce te împiedică?

**Maria:** – Alege-ți unul și gata, mergi cu părinții tăi la magazin!

**Aura:** – Nu este așa simplu...

**Vlad:** – De ce? Este foarte simplu să fii consumator de bunuri și servicii de telefonie mobilă!

**Violeta:** – Vlad, cum definești consumatorul?

**Vlad:** – Persoana care utilizează bunuri și servicii în scopul satisfacerii personale, dar și orice agent economic care acționează pe piață pentru a-și procura bunurile și serviciile necesare satisfacerii nevoilor.

**Aura:** – Adică sunt mai multe feluri de consumatori?

**Vlad:** – Da. În funcție de consum, care poate fi: intermediar, prin folosirea bunurilor și serviciilor pentru producerea altor bunuri sau servicii, și final, acel consum destinat satisfacerii directe a nevoilor.

**Maria:** – Vlad, cât de multe informații știi tu!

**Dan:** – Cum putem influența comportamentul consumatorului?



**Vlad:** – Există o serie de factori care pot modela comportamentul consumatorului, ce pot varia de la influențele personale și psihologice, la factorii sociali și culturali. Dar dacă vorbim de Aura... situația se schimbă.

**Aura:** – De ce? Eu nu sunt un consumator obișnuit?

**Vlad:** – Nu! La tine povestea cu telefonul este doar un moft. Vrei să fii la modă!

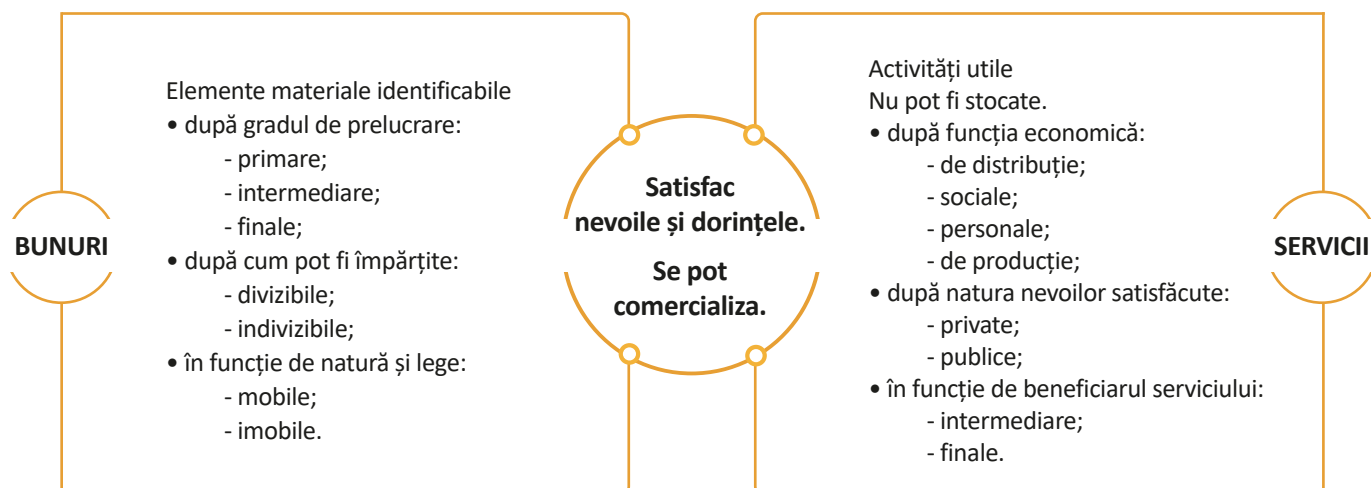
**Aura:** – Și ce este rău în asta? Nu înțeleg...

**Dan:** – Astăzi, la Educație Socială, vom vorbi despre consumator și despre comportamentul rațional.

**Vlad:** – Atunci vom afla că primul pas pe care Aura trebuie să-l facă este să se documenteze pe piață, să facă cea mai bună alegere care să-i servească intereselor proprii.

Discuția continuă. Soarele își închide pleoapele, în timp ce seara plutește liniștit peste tumultul zilei.

### 🎯 Să știm!



## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor afirmații:
  - a) Bunurile sunt activități utile pentru satisfacerea nevoilor și a dorințelor oamenilor. **A/F**
  - b) Serviciile nu au formă concretă și nu pot fi stocate sau depozitate. **A/F**
  - c) Bunurile și serviciile pot fi comercializate. **A/F**
  - d) Consumul este actul final al activității economice. **A/F**

2. Asociază exemplele menționate în coloana B cu factorul/expresia corespunzător/corespunzătoare din coloana A.

A	B
Consumatorul	Activitate prestată în folosul sau interesul unei persoane
Bunul	Orice lucru necesar, util pentru asigurarea existenței și bunăstării umane
Serviciul	Persoana sau agentul economic care utilizează bunuri și servicii pentru satisfacerea unor nevoi sau dorințe
Consumul	Actul final al activității economice

3. Folosind internetul, realizează o listă a preferințelor tale în ceea ce privește bunurile și serviciile pe care le utilizezi. Compară apoi lista cu cea a colegului sau colegei de bancă. Ce ai descoperit? Argumentează alegerile tale pe baza criteriilor personale.

4. Realizează o fișă de autoevaluare!

Mi-am însușit cu ușurință următoarele noțiuni:	
Au fost dificile noțiunile:	
Folosesc diferite surse de informații pentru ore, cum ar fi: lucrări de specialitate, emisiuni radio, emisiuni tv, Internet, reviste de specialitate etc.	
Prefer să fiu evaluat prin probe orale și scrise/practice.	
Îmi place / nu-mi place să lucrez în echipă.	

## 🎯 Să descoperim!

**Bonul fiscal** este un document emis de aparatul de marcat electronic, ce cuprinde toate datele referitoare la tranzacția efectuată. Operatorii economici sunt obligați prin lege să elibereze bonul fiscal sau factura fiscală.

Describe ce elemente conține un bon fiscal! Descoperă care este utilitatea unui bon fiscal pentru cumpărător!

**Factura fiscală** este un document contabil emis de către furnizor/vânzător, ce conține lista cu produsele vândute, suma de plată a acestora.

**Chitanța** se eliberează în momentul plății în numerar ce corespunde livrării unui bun / prestării unui serviciu.

Acțiunea diferențiată a celor trei documente contabile:

- Factura: plata de încasat (dă naștere obligației de plată);
- Chitanța: plata efectuată (stinge obligația de plată);
- Bon fiscal: plata efectuată (stinge obligația de plată).

Ai primit vreodată o factură? Describe elementele acesteia!

## ○ Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

M	C	O	N	S	U	M	R	E	A	D
B	O	N	C	H	I	T	A	N	T	A
U	N	U	R	I	F	A	E	C	O	N
P	S	E	R	V	I	C	I	I	P	O
I	U	T	A	I	S	T	C	D	E	M
A	M	I	R	S	C	U	R	A	R	I
T	A	C	T	I	A	R	E	F	A	C
A	T	H	A	V	L	A	D	G	T	A
R	O	E	T	I	T	A	T	E	O	S
P	R	O	D	U	S	M	A	D	R	E

## ○ Investigație

Realizează o cercetare succintă cu ajutorul unui sondaj, cu privire la elementele ce pot influența decizia de cumpărare a unui produs. Arată care sunt factorii care influențează alegerile consumatorilor.

Sondajele de opinie sunt ușor de configurat. Creează un formular online, folosind Google Forms. Conectează-te la contul de gmail și deschide aplicația <https://docs.google.com/forms>. Clic pe butonul + colț stânga sus, creează formular nou.

Modifică numele formularului, prezintă scopul sondajului, informații despre colectarea răspunsurilor.

Selectează tipul de întrebări, apoi personalizează-l cu imagini, fonturi, pentru un aspect deosebit.

Întrebările trebuie să fie logice, clare, astfel încât răspunsurile să poată fi interpretate ușor. Pot fi mai multe formate de întrebări: răspuns scurt, paragraf, alegere multiplă (alegerea unei opțiuni), căsuțe (se pot alege mai multe opțiuni), dropdown, încărcarea fișierului, grila căsuței, data, ora. Toate răspunsurile sunt înregistrate în secțiunea răspunsuri.

Analizează răspunsurile, folosind rezumatele automate. Afișează graficele cu actualizarea în timp real a răspunsurilor înregistrate. Sau folosește *Date Brute*, folosind *Google Sheets* pentru automatizare sau o analiză mai detaliată. Distribuie formularele prin e-mail, link, rețele de socializare sau site.

## ○ Studiu de caz

1. Ajuns în supermarket, D. a observat o promoție de tipul 1+1 gratis la produsul pe care îl dorea. A căutat termenii și condițiile acesteia, apoi a mers către casa de marcat cu două produse identice, în scopul beneficiii de promoție. La scanarea produsului, a constatat că oferta nu era valabilă.

Anunțat, directorul magazinului a motivat faptul că nu toate produsele expuse sunt în oferta promoțională, chiar dacă imaginea acestora este pe toate panourile publicitare. Numărul produselor din ofertă fiind în limita stocului disponibil.

Cunoscând că orice acțiune a unui vânzător de a face publicitate, a promova ori a vinde bunuri sau servicii este o practică comercială, cum poți cataloga acțiunea supermarketului și intervenția directorului? Este o practică

comercială corectă sau înșelătoare? Argumentează-ți răspunsurile!

2. Ciocolata, un produs delicios, consumat mai ales ca desert, rămâne printre cele mai vândute produse din segmentul bunurilor de larg consum. Consumatorii au la dispoziție sortimente variate, cu arome și umpluturi diferite. La cumpărături, în fața rafurilor, se achiziționează acele produse pe care fiecare și le permite din punct de vedere financiar.

Realizează un studiu de piață pentru ciocolată! Consumatorul caută calitatea sau prețul produsului? Argumentează!



## ȘTIȚI CĂ?

- România deține mai bine de o treime din izvoarele minerale și termale ale Europei?
- În sec. al XII-lea, în Anglia, a apărut taxa pe lașitate? Tinerii nu erau dornici să lupte pentru regele Henry I și atunci s-a instituit taxa pe lașitate pentru cei care refuzau să lupte.
- Cartofii prajiti reprezintă cel mai popular tip de mâncare fast food din America?

## Să ne imaginăm

Privește în jurul tău! Fără a stabili un criteriu anume, alege cinci obiecte. Închide ochii, vizualizează obiectele alese. Apoi, asociază fiecare obiect cu un altul, cu modul de achiziție (cumpărat, primit), cu experiențe în care ai utilizat acele obiecte.

Câte dintre aceste obiecte au fost achiziționate de tine? Care a fost starea ta emoțională la cumpărarea acelui obiect? Ținând cont de utilitatea lui, acum, l-ai mai achiziționa?

## JOC DE ROL

Imaginează-ți că ești reporter pentru o zi și trebuie să realizezi o știre despre comportamentul consumatorilor. Poți utiliza telefonul mobil pentru un scurt video sau poți alege să realizezi știrea pentru revista școlii sau un ziar.



## Repere economico-financiare

Comportamentul cumpărătorilor a fost studiat de specialiști în domeniu. Aceștia au împărțit varietatea de *comportamente* influențate de diferiți *factori*.

Factorii *emoționali* îndeamnă la decizii rapide, fără prea multă analiză, bazată pe un impuls de moment datorat unor promoții atrăgătoare – *cumpărarea impulsivă*.

Analiza procesului de cumpărare prin informare, citire recenzii, evaluare atentă a opțiunilor conduce la o achiziție studiată – *cumpărare deliberată*.

Anumiți consumatori preferă să cumpere dintr-un anumit magazin sau un anumit brand, aspect datorat sentimentului de mulțumire pe care l-au dobândit în experiențele anterioare – *cumpărare bazată pe loialitate*.

Familia, cercul de prieteni, colegii, *influencerii* de pe rețelele sociale pot influența opiniile cu privire la comportamentul consumatorului – *cumpărare influențată social*.

Analiza logică și rațională a achiziției prin stabilirea eficienței, a costului și a beneficiilor conduce la o decizie de cumpărare – *cumpărare rațională*.

Un alt tip de comportament al consumatorului ce variază în funcție de situație, de urgența cumpărării este - *cumpărarea dependentă de situație*.

Factorii care influențează consumatorii sunt: personali (vârstă, ocupație, stil de viață), psihologici (motivația, convingerile, atitudinea), sociali (familia, prietenii, tendințele), culturali și economici (veniturile consumatorilor, prețurile).

Serviciile financiare cuprind o multitudine de activități din sectorul serviciilor și finanțarea consumatorilor.

Un consumator al serviciilor financiare trebuie să fie rațional și să consulte toate informațiile necesare pentru a se proteja împotriva situațiilor neplăcute.

## INFO

**IOCU** – este Organizația Internațională a Uniunilor Consumatorilor, fondată în anul 1960, cu sediul la Londra, și cuprinde peste 250 de organizații din 120 de țări.

## Lecția 3: Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului



O nouă zi pentru protagoniștii noștri. În drum spre școală, Aura și Mihai au un scurt schimb de replici.

**Aura:** – Mihai, am învățat multe lucruri despre consumatori. Cred că astăzi doamna profesor se va opri la dezbateri despre drepturile și responsabilitățile consumatorilor.

**Mihai:** – Ai dreptate. Este important să știm ce drepturi avem. Este clar că o parte dintre acestea le intuim, cum ar fi dreptul de a fi informat, dreptul de a alege, dreptul la satisfacerea nevoilor fundamentale.

**Aura:** – Mă gândesc că există și altele.

Din spate, îi prinde din urmă Vlad.

**Vlad:** – Salut, prieteni! Tot discuții?

**Aura:** – Da, Vlad. Știi că vreau un telefon nou. Vorbeam despre drepturile unui cumpărător.

**Vlad:** – V-am auzit. Mai avem dreptul la siguranță, dreptul de a fi ascultat, dreptul la despăgubire, dreptul de a fi educați, dreptul la un mediu ambient sănătos. Există Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorului, pe 15 martie.

**Maria:** – Normal, a venit „micul nostru encicloped”.

**Mihai:** – Și despre obligații, nimic? Nu vă amintiți că orice drept presupune existența unei obligații?!

**Vlad:** – Da, în calitate de consumator, avem și responsabilități. Știm că trebuie să achitam contravaloarea produsului sau serviciului, să respectăm normele și prescripțiile tehnice în vigoare, să respectăm obligațiile pe care furnizorul ni le încredințează și să



comunicăm în scris orice modificare sau defecțiune dacă vorbim de bunuri.

**Maria:** – Bună, tuturor! Interesant, vorbiți de calitate?

**Mihai:** – Despre drepturi și responsabilități ale consumatorului.

**Maria:** – Se anunță o zi interesantă, cu voi. Mă bucur să particip la dezbaterile voastre. Dan, vino și tu! Urmând îndemnul Mariei, Dan se apropie de grup și continuă drumul spre școală.

**Dan:** – Din nou la școală... Cine a mai inventat și școala? Eu sunt fericit să mă întâlnesc cu voi. Am emoții la matematică și cred că mă ascultă la istorie.

**Maria:** – Haideți mai repede! Deja sună de intrare... lăsați contemplarea!

Voiși se îndreaptă către sala de clasă unde îi așteaptă noi provocări.

### ○ Să știm!



## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Încercuiește răspunsurile corecte!

a) Dacă un produs nu este conform ce măsuri poți întreprinde în calitate de consumator?

1. Poți face reclamație la ANPC.
2. Poți solicita să fii despăgubit.
3. Poți solicita repararea produsului, conform legislației în vigoare.
4. Poți returna produsul.

b) Ce responsabilități au comercianții față de consumatori?

1. Să-i informeze.
2. Să furnizeze produse și servicii conforme.
3. Să respecte termenele și condițiile stabilite.
4. Să soluționeze reclamațiile.

2. Un magazin alimentar din Kuwait a fost închis după ce ar fi folosit ochi de plastic pentru a da impresia că peștii pe care îi comercializează erau proaspeți, potrivit thisinsider.com. Cum ai reacționa în cazul unei astfel de vânzări înșelătoare?

3. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- |  |     |
|--|-----|
| a) Preferințele consumatorilor în domeniul alimentelor vor scădea atunci când se apropie o sărbătoare. | A/F |
| b) Tăierea brazilor cunoaște o creștere în perioada verii.   | A/F |
| c) Cererea de răcoritoare va fi mai mare atunci când începe perioada verii.                            | A/F |
| d) Vânzarea cizmelor este mai mare atunci când se apropie anotimpul ploios.                            | A/F |

4. Formează o echipă împreună cu colegii și colegele tale! Realizați împreună profilul unui consumator avizat, apoi prezentați clasei. Argumentați răspunsurile! Elaborați, în clasă, un portret al unui consumator responsabil!

## 🎯 Să descoperim!

**Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (ANPC)** este un organ al administrației publice centrale din România, aflat în subordinea Guvernului. Când un consumator este nedreptățit, se poate adresa autorității telefonic, în scris sau prin poșta electronică.

Înainte de a face o reclamație trebuie să urmezi câțiva pași:

**Pasul 1.** Identifică problema.

**Pasul 2.** Strânge dovezi! (bon fiscal, factură, garanție, contract etc.).

**Pasul 3.** Mergi în locul achiziției și discută cu cei de acolo cu privire la returnare, schimb.

**Pasul 4.** În cazul în care vei fi refuzat va trebui să te adresezi ANPC.

Cum se realizează o astfel de reclamație? Reclamația se face numai personal și se depune la



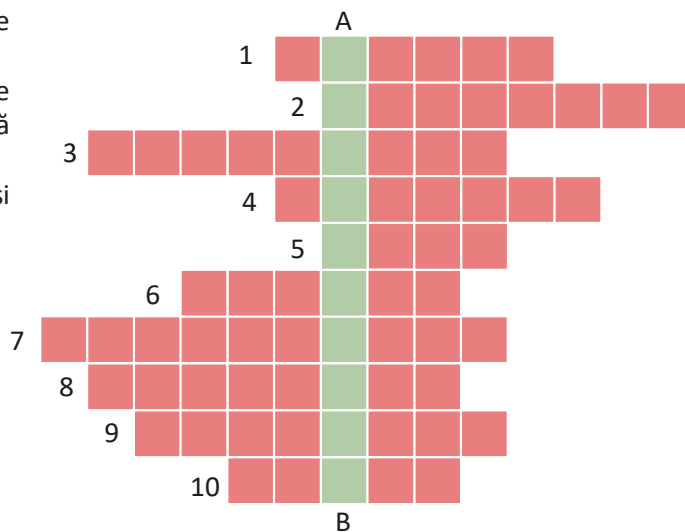
sediul ANPC sau prin poșta electronică. Formularul se găsește pe site-ul agenției. La aceasta se atașează dovezile. Răspunsul va fi primit în termenul oficial.

Presupunem că ești în situația în care trebuie să faci o reclamație scrisă. Concepe o astfel de reclamație!

## 🎯 Să ne amintim

Completează rebusul, apoi alcătuiește un enunț, folosind cuvântul obținut pe verticala A-B!

- 1 - orice lucru care poate fi oferit unei piețe care poate satisface o dorință sau o nevoie
  - 2 - bucată de hârtie, carton etc. care se aplică sau se leagă de pachete, sticle etc. și pe care se indică conținutul, prețul, posesorul, destinația
  - 3 - ansamblu de măsuri luate pentru ocrotirea vieții și a sănătății cumpărătorilor
  - 4 - selectare, sortare
  - 5 - instituție care apără drepturile consumatorilor
  - 6 - perioadă, interval
  - 7 - utilizator, client
  - 8 - asigurare
  - 9 - activități
  - 10 - moral, cinstit
- A-B** – plângere, cerere



## JOC

Împreună cu colegii de clasă, realizează un joc de tipul „Cine știe câștigă!”, pe tema drepturilor și responsabilităților consumatorilor. Elaborează apoi un afiș prin care să faci cunoscute aceste aspecte.

## 🎯 Investigație

O rudă plecată de mult timp în străinătate te roagă să o ajuți să deschidă o afacere de prestări de servicii în localitatea ta. Dorește să știe către ce domeniu ar fi util să se îndrepte. Demarează o mică cercetare de piață. Stabilește cum este mai convenabil să intre pe o piață suprasaturată sau pe o piață abia existentă? Ce servicii sunt deficitare în zona ta? Care sunt nevoile celor din zonă?

Studiază aceste aspecte și oferă informațiile rudei din străinătate. Dacă este cazul, informează-te și discutând cu reprezentanții autorităților. Formulează mai multe întrebări pentru a avea posibilitatea unei informări corecte.



- Cea mai gravă poluare a mediului este cea cauzată de plastic?
- Plasticul a fost inventat la sfârșitul secolului al XIX-lea?
- Multe țări au deja un plan pentru reducerea deșeurilor plastice? Germania a interzis vânzarea de plastic de unică folosință din 3 iulie 2021?

## Minicercetare

Studiază influența reclamelor asupra comportamentului consumatorilor, știind că reclamele pot influența deciziile de cumpărare. Intenția producătorilor este de a avea cât mai multe vânzări. Cum influențează o reclamă vânzarea produselor?

Ce ai constatat în urma cercetării tale?



## Studiu de caz

1. Doamna V.A. a reclamat la ANPC faptul că punga de alune cu coajă, achiziționată de la un lanț de magazine, conține mai multă coajă decât alune. Doamna aduce în favoarea sa argumentul că pe eticheta produsului este specificat alt gramaj. Cum crezi că se va soluționa această reclamație?

2. Domnul T.D. a realizat reclama unui produs, cu ajutorul internetului. În scurt timp a început să primească multe solicitări. Peste aproximativ o săptămână, domnul T.D. s-a confruntat cu un val de reclamații. Cumpărătorii sesizau faptul că domnul T.D. a realizat o publicitate înșelătoare a acelui produs. Cum ai reacționa dacă te-ai afla printre cumpărători?

3. D.V., elev în clasa a VIII-a, împreună cu tatăl său, a comandat produse cosmetice, de pe internet, pentru a le oferi cadou mamei sale. Produsele au fost plătite în avans. La primirea coletului, a constatat că produsele nu erau cele comandate și a dorit să returneze produsele, însă firma a susținut că returnarea nu este posibilă. Dacă ai fi în locul lui D.V., cum ai proceda?



## Să ne imaginăm

Societatea se confruntă cu dezinformări și *fake news*. Citește un articol pe internet despre fapte sau evenimente economico-financiare.

Prin aplicarea gândirii critice:

- identifică premisele (datele științifice prezentate);
- analizează sursele de informații, verificând autenticitatea lor;
- evaluează coerența și concluziile expuse pentru a-ți forma o opinie informată.

Există dovezi științifice clare care demonstrează că faptul/evenimentul prezentat este real? Dacă este o dezinformare, cum procedezi?

## Repere economico-financiare

Evoluția societății a condus la noi caracteristici ale consumului cum ar fi: orientarea către individ, orientarea spre calitate, spre conservare. **Conceptul de consumator responsabil** se referă la o persoană care consumă bunuri cu ajustarea consumului.

Ce face un **consumator responsabil**?

1. **Cercetează.** Se informează cu privire la bunul respectiv. Verifică modul de fabricație, conținutul, durata de viață și alți parametri utili pentru a face alegerea corectă.

2. **Compară** opțiunile atât din punct de vedere al utilității, al gradului de acoperire a necesității, al prețului, cât și al efectelor asupra mediului.

3. **Alege** produsul, cu prioritate produse certificate, însoțite de garanții, ținând cont de ecologie, clasa de consum (dacă este cazul).

4. **Sprrijină** economia circulară, adică preferă produse reciclate, recondiționate etc.

5. **Evită** produsele ambalate excesiv care conțin deșeuri inutile.

Dacă ești un **consumator responsabil** trebuie:

- să fii conștient de impactul asupra mediului – **cunoaștere**;
- să știi că alegerile tale influențează bunăstarea generațiilor viitoare – **empatie**;
- să cauți produse de calitate, durabile, fără ambalaje inutile – **calitate**;
- să folosești resursele cu responsabilitate, fără risipă – **respect față de resurse**;
- să știi că alegerile corecte sunt mai costisitoare, dar aduc beneficii pe termen lung - **angajament pentru o lume sustenabilă**;
- să evaluezi cu atenție toate informațiile oferite de producători înainte de a face o alegere – **gândire critică**.

## Leția 4: Producerea de bunuri și servicii



Parcul din spatele școlii, îmbrăcat în covor multicolor de frunze, îi îndeamnă pe elevii clasei a VIII-a să se bucure de natură și că sunt împreună. Este o perioadă de recunoștință care scaldă inimile adolescenților.

În această feerie, după ore, se naște o serie de întrebări, se provoacă dezbateri.

**Aura:** – Ce frumos este în parc!

**Dan:** – Noroc că este aproape de școală. Știi că lumea contemporană este împărțită în țări cu economie de piață și țări cu economie de comandă?

**Vlad:** – Să-ți dau o mână de ajutor... Dreptul de proprietate este dreptul unei persoane de a se bucura și dispune de un lucru în limitele legii. Proprietatea poate fi privată sau publică. Adică, parcul acesta este o proprietate publică.

**Dan:** – Da, statele comuniste au economie bazată pe proprietate de stat, iar statele democratice au economie de piață, bazată pe proprietate privată sau mixtă.

**Aura:** – Dar dreptul la proprietate intelectuală?

**Vlad:** – Proprietatea intelectuală se referă la creații ale minții – invenții, opere literare, artistice, desene, precum și la numele și imaginile utilizate de firme.

**Violeta:** – Este adevărat că într-o economie de piață, agentul economic, și nu guvernul, deține controlul?

**Vlad:** – Da, singurul control al agentului economic este acela asigurat de piață.

**Marius:** – Cum adică piața controlează agentul economic? Nu înțeleg!

**Vlad:** – Îți explic! Piața este locul în care se întâlnesc consumatorii și producătorii. Mecanismul de funcționare al „controlului” economic prin piață este extrem de simplu: producătorii aduc un produs, iar cumpărătorii cumpără.

**Marius:** – Da, numai că unii vor avea vânzare multă,



iar alții, din contră.

**Mihai:** – Așa este normal. Cei care vând vor avea profit, iar ceilalți ar trebui să se reorienteze. Nu-i așa, Vlad?

**Vlad:** – Da, Mihai.

**Aura:** – Nu-i așa! Totul depinde de preț și de calitate, așa am învățat la ora de Educație Socială.

**Dan:** – Știi ce nu știu eu? Cum se formează prețurile? Intervine statul sau alte societăți care au aceleași produse?

**Violeta:** – Lăsați discuțiile și haideți la înghețată!

**Vlad:** – Prețurile se formează liber, fără intervenția statului. De exemplu, dacă foarte mulți producători au produs înghețată, dar sunt puțini cumpărători, pentru a vinde, producătorii vor fi nevoiți să scadă prețul. În cazul în care s-a produs puțin și sunt mulți cumpărători, prețurile vor fi mai mari. Să mergem!

**Mihai:** – Da, în curând nu vom mai consuma așa multă înghețată...

**Aura:** – E normal, nu va mai fi cald, vor veni ploile.

**Vlad:** – Să profităm de timpul acesta frumos!

### ○ ● Să știm!

#### PREȚ

Reflectarea bănească a valorii bunurilor/serviciilor, pe care consumatorul poate și este dispus să o ofere producătorului

#### CERERE

nevoia de bunuri și servicii care se satisface prin intermediul pieței

#### OFERTĂ

Cantitatea de bunuri/servicii pe care agenții economici o oferă, într-o anumită perioadă de timp

## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor afirmații:
  - a) Producătorul asigură distribuirea unor produse sau a unor servicii contra cost. **A/F**
  - b) Producția este procesul prin care se realizează bunuri și servicii capabile să satisfacă nevoile și dorințele consumatorilor. **A/F**
  - c) Proprietatea descrie, pe de o parte relația dintre o persoană și un obiect, pe de altă, parte reprezintă o relație socială între persoane, bazată pe mecanisme sociale de reglementare a drepturilor de proprietate. **A/F**
2. Un producător deține un avantaj (profit) într-o activitate dacă realizează bunul:
  - a) cu cel mai mic preț de vânzare;
  - b) cu cel mai mare preț de vânzare;
  - c) este distribuit în multe lanțuri de magazine.
3. Creșterea costurilor pentru producția unui produs a crescut atât de mult încât este mai mare decât prețul bunului pe care firma îl comercializează. În aceste condiții:
  - a) firma va părăsi piața pe termen lung;
  - b) profitul va deveni pozitiv;
  - c) firma produce, fiind rentabilă;
  - d) nici o variantă.
4. Folosind cunoștințele dobândite și utilizând internetul, identifică modul în care producția și consumul sunt influențate de piață, de concurență și de nivelul prețului.

	Piață	Concurență	Nivel preț
Consumul			
Producția			

## 🎯 Să descoperim!

Scopul principal al producătorilor este de a avea vânzări mari. Acest lucru se realizează prin **reclamă**. Reclama se poate fi:

- **audio** – publicul-țintă fiind ascultători radio;
- **video** – filmare pentru televiziune sau pentru internet;
- **scrisă** – pentru reviste, ziare.

Reclama trebuie să aibă impact vizual, auditiv, printr-un text original, ușor de reținut.

Pașii necesari realizării unei reclame:

1. Cine este clientul? Pornește de la informațiile elementare precum sex, vârstă, profesie, statut social – grup-țintă;
2. Unde este atenția clientului? În presa scrisă, în mijloacele audio, în mediul online;

3. Motivele pentru care clienții cumpără? Nevoile pe care le au și problemele pe care produsul sau serviciul oferit le rezolvă;

4. Alege cel puțin trei calități de necombătut – puncte forte;

5. Apelează la emoțiile oamenilor – gândește-te ce emoții poți stârni pentru a-i convinge pe clienți că produsul sau serviciul oferit merită cumpărat;

6. Formulează reclama. Trebuie să fie concisă, atractivă, cu imagini sugestive.

Pentru a te inspira, caută, pe internet, reclame cu multe vizualizări și comentarii pozitive. Bifează și urmărește criteriile atunci când realizezi propria reclamă!

## 🎯 Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

P	R	O	D	U	S	E	R	V	I	C	I
R	E	P	V	Â	N	Z	A	R	E	O	I
O	C	R	E	T	F	A	C	T	G	M	P
D	L	I	T	A	T	E	N	A	D	E	R
U	A	M	A	V	E	D	I	C	P	R	O
C	O	N	S	U	M	A	T	O	R	C	D
A	M	C	I	P	R	O	F	S	U	I	U
T	E	U	N	A	A	L	I	T	I	A	S
O	R	R	C	H	I	R	I	E	R	N	R
R	T	E	N	T	A	E	V	S	E	T	A

## 🎯 Investigație

Cu ajutorul internetului, luând un exemplu de societate comercială din zona ta, completează câteva fișe cu informații:

1. specificul firmei;
2. modul de organizare;
3. ce resurse folosește;
4. tipul de proprietate;
5. cât de des se aprovizionează.

Compară apoi aceste fișe cu informațiile cuprinse în fișele colegului/colegei de bancă! Ce observi?



- Renault nu produce doar autovehicule, ci și autobuze, tancuri și tractoare? În timpul Primului Război Mondial, a produs avioane militare, muniție și vehicule militare sau medicale.
- Primul SMS, trimis în 1992, era un mesaj de 15 caractere, trimis unui angajat al Vodafone de Richard Jarvis, care îi ura „Crăciun fericit”?
- România este cel mai mare producător de aluminiu din Europa Centrală și de Est? România este singura țară producătoare de aluminiu pentru industria aerospațială din Europa de Est.

## 🎯 Studiu de caz

**Fabricat în RO Comunitatea producătorilor din România** este o comunitate unită de aceleași valori: cunoaștere, solidaritate și dezvoltare. Scopurile Asociației se referă la educarea cumpărătorului, în vederea recunoașterii produselor românești pe piață și alegerea lor în detrimentul produselor similare, fabricate în străinătate. Care crezi că sunt avantajele pentru cumpărător? Dar pentru producător? Consideri că ar trebui să existe mai multă publicitate?



## 🎯 Să ne imaginăm

O afacere cu zmeură BIO este considerată o afacere simplă, cu buget redus. Principalele provocări ale unei afaceri cu zmeura BIO:

- condițiile meteo (seceta împiedică fructele să crească și să fie zemoase, iar ploaia excesivă dăunează);

- expertiza limitată ca agricultor;
- lipsa unei piețe de desfacere.

Imaginează-ți că deții o astfel de afacere. Cum ai proceda să ai profit?

## Repere economico-financiare

Producerea de bunuri și servicii se realizează cu ajutorul **agenților economici**.

Agenții economici sunt persoane fizice sau juridice care participă la viața economică a societății.

Agenții economici se diferențiază în funcție de:

- forma de proprietate;
- domeniile de activitate în care se acționează;
- formele de organizare a activității lor.

Categoriile de agenți economici (persoane sau firme care desfășoară activități economice):

1. **Producătorul** are ca obiect de activitate producerea de bunuri sau servicii.

2. **Distribuitorul** asigură distribuirea unor produse sau a unor servicii.

3. **Comerciantul** este agentul economic care efectuează activități de comerț.

4. **Prestatorul** furnizează o activitate/un serviciu.

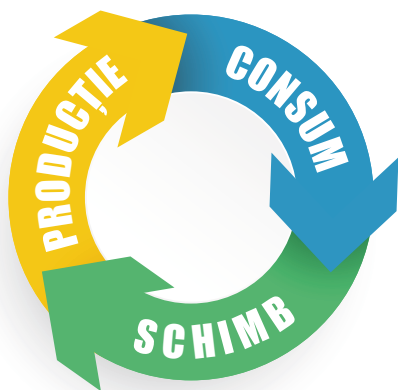
**Producția** este activitatea ce transformă resursele disponibile din societate cu scopul de a crea bunuri și servicii destinate consumului.

**Activitatea economică** este o activitate comercială, industrială, agricolă desfășurată cu scopul obținerii de bunuri sau servicii destinate comercializării, pentru realizarea unui profit.

**Agenții economici** trebuie să ofere servicii și bunuri corespunzătoare, să nu folosească practici comerciale incorecte.

**Practici comerciale incorecte** sunt cele înșelătoare și cele agresive.

**Parlamentul European** consideră necesar ca, în Uniunea Europeană, șirul activităților **economice** să dezvolte o economie unică, **circulară** care să utilizeze eficient materiile prime și să reducă pierderile.



## Să realizăm un interviu!

Realizează un interviu cu patronul unui magazin cu scopul de a descoperi motivația alegerii acestuia de a comercializa acele produse, dorința sau nevoia care a stat la baza activității comerciale. Întocmește o listă cu pașii pe care va trebui să-i urmezi pentru acest demers! Stabilește structura interviului, întrebările pe care urmează să le adresezi în legătură cu inițierea, dezvoltarea, promovarea și comercializarea produselor.

Etapele interviului:

- alegerea temei și a interlocutorului;
- pregătirea interviului (documentarea, planul de întrebări);
- discuția (relația dintre interviator și interviuat); Regula de aur în interviu este că jurnalistul trebuie să știe să asculte.
- editarea;
- alegem poze sugestive pentru a ilustra interviul. Păstrează interviul în portofoliul personal!



### INFO

**ANAF** - Agenția Națională de Administrare Fiscală este un organ de specialitate al administrației publice centrale, cu rolul de a asigura colectarea și administrarea impozitelor, a taxelor și a altor sume sau contribuții datorate bugetului de stat. Se află în subordinea Ministerului Finanțelor.

## Lecția 5: Producătorul și spiritul antreprenorial; inițiativă și risc

Sunetul soneriei se aude prelung în toată școala și anunță pauza mare.

**Mihai:** – Aura, când îți cumperi telefonul? Nu ai mai spus nimic. Ai renunțat?

**Aura:** – Mihai, am studiat întâi oferta, am cercetat piața, cum se spune.

**Mihai:** – Și? Ce ai decis?

**Maria:** – O cercetare de piață analizează produsele și serviciile existente pe piață, dar și comportamentul și opiniile consumatorilor. Deci, ai citit comentariile clienților?

**Aura:** – Da, am urmat pașii indicați de Vlad. Am planificat achiziția, m-am informat și am decis. Am decis să îmi achiziționez un telefon android pentru că este mai util, având programe pe care le cunosc.

**Vlad:** – Te-ai gândit la un brand anume?

**Aura:** – Cu siguranță. Am analizat responsabilitățile producătorului cu privire la calitatea, etichetarea corectă, responsabilitatea pentru mediul înconjurător, respectarea legilor și a reglementărilor referitoare la producție și la protecția consumatorului. După-amiază merg cu părinții să-l achiziționez. Mulțumesc pentru sfaturi!

**Mihai:** – Acum că ai făcut un ministudiu de piață, pot apela la tine pentru marketing, adaugă el zâmbind. Mi-ar plăcea să am propria mea afacere, să nu depind de nimeni și nimic.

**Vlad:** – Înțeleg că îți dorești să devii antreprenor.

**Violeta:** – Mihai, pentru o afacere trebuie să ai minimum 18 ani.

**Mihai:** – Nu contează vârsta, atunci când vrei să visezi... când ai o afacere e important să respecti legislația. Uite, Mark Zuckerberg și-a pornit afacerea la doar 19 ani.



**Vlad:** – Charles Flint a lansat IBM la vârsta de 61, deci, vârsta este doar un număr.

**Dan:** – Cu siguranță că nimeni nu îți va spune când e momentul potrivit să „te arunci” într-o viață de antreprenorat, iar singura persoană care va putea decide asta ești tu.

**Aura:** – Cred că niciodată nu e prea târziu sau prea devreme să începi propria afacere.

**Vlad:** – Ca să devii un antreprenor de succes trebuie să fii întotdeauna curios și conectat la toate informațiile noi.

**Aura:** – Să fii creativ, să ai idei noi.

**Vlad:** – Trebuie să fii dispus să-ți asumi un risc calculat, să fii determinat și să te adaptezi schimbărilor. Un spirit antreprenorial te va ghida de-a lungul tuturor dilemelor pentru a-ți transforma visul în realitate! Deci, mult succes, Mihai!

**Mihai:** – Mulțumesc! Sunt hotărât. Curiozitatea mă îndeamnă să încerc, atunci când voi fi mare.

**Aura,** întrebându-și colegii: – Voi ce părere aveți? Credeți că aveți caracteristicile spiritului antreprenorial? În clasă se aud mai multe voci... se naște o dezbatere.

### 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Împreună cu colegul sau colega de bancă, realizați un interviu cu un om de afaceri, pentru o revistă economică. Formulați zece întrebări pe care i le veți adresa, folosind termenii: **inițiativă, producător, ofertă, capital, publicitate, brand, producție.**
2. Cum se explică orientarea a numeroși antreprenori către afaceri în domeniul comerțului?
3. Scrie un eseu de 150 cuvinte, pornind de la afirmația „*Toate visele noastre pot deveni realitate dacă avem curajul de a le urma.*” – Walt Disney. Dă un titlu potrivit, apoi ilustrează-l!
4. Realizează o ierarhie a celor mai importante calități pe care trebuie să le dețină, în opinia ta, un întreprinzător de succes. Argumentează-ți răspunsul!

## 🎯 Să descoperim!

Pașii necesari unui studiu de piață!

**Primul pas** este **planificarea**. Stabilești scopul studiului. Când știi ce tip de date vrei să obții și care este profilul respondenților, formulează întrebările și designul chestionarului.

**Pasul doi** este **colectarea informațiilor**. Poate dura o săptămână, dacă apelezi la un sondaj de opinie online, sau peste o lună sau chiar mai mult, dacă vrei o cercetare de piață exhaustivă.

**Pasul trei** se referă la **analizarea și interpretarea răspunsurilor**.

Transformă statisticile cantitative în grafice care arată informații relevante, dorințe, nevoi și tendințe, iar pe cele calitative le împarți în categorii de răspunsuri.

**Pasul patru** este cel mai important pas. Ia **decizii strategice** pentru implementarea sugestiilor obținute prin cercetare. Realizează un studiu de piață cu privire la un produs sau la un serviciu.



## 🎯 Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

S	P	R	O	D	U	C	A	F	S	I
A	I	N	I	T	I	A	T	I	V	A
T	A	M	V	A	N	T	I	X	A	V
S	T	U	D	I	U	O	R	I	V	N
C	A	N	T	R	E	P	R	E	N	O
O	P	C	F	I	R	M	A	P	U	R
S	I	A	F	S	T	U	D	I	U	M
T	T	N	A	C	E	R	E	A	N	G
A	A	A	H	I	R	C	U	T	A	R
R	L	T	U	R	A	O	L	A	N	T

## 🎯 Studiu de caz

Google a reușit să devină un motor de căutare și de publicitate important. Microsoft a dorit să cumpere Yahoo. Având o poziție financiară foarte puternică, a dorit un procent mai mare dintr-o afacere în expansiune.

Succesul Google a convins Microsoft să dezvolte mai multe aplicații. Microsoft a decis să se concentreze pe astfel de provocări din trecut, să pună accent pe „experiența utilizatorului, modelul de afaceri și ecosistemul industriei”, împreună cu un efort de marketing.

Consideri că a procedat corect? Ar fi fost mai avantajos dacă ar fi cumpărat alte aplicații deja consacrate?



- Restaurantul pentru câini Dogue din San Francisco a fost fondat de Rahmi Massarweh? El a dorit să prepare mâncăruri sănătoase pentru animalele sale.

- Compania Ship Show, Yo expediază zăpadă acasă. *Start-up*-ul a avut succes instant și a primit peste 200 de comenzi în primele 48 de ore.

- Potato Parcel, deținută de Riad Bekhit, permite clienților să cumpere un cartof inscripționat cu orice mesaj, care poate fi trimis oriunde în SUA, Canada și Europa.

## Investigație

Realizează o scurtă cercetare! Identifică în localitatea ta două firme producătoare de bunuri sau prestatoare de servicii, aflate una în proprietate privată, iar cealaltă, în proprietate publică sau mixtă.

Implică-ți prietenii în această cercetare și observăți timp de o săptămână activitatea acestor societăți comerciale.

La finalul săptămânii, adună informațiile prietenilor și pe ale tale și răspunde la următoarele întrebări:

1. Un consumator de servicii este mai mulțumit de oferta unui prestator de stat sau privat? De ce?
2. Tehnologia avansată este omniprezentă în societatea privată sau de stat? De ce?
3. Care dintre cele două societăți pare mai bine întreținută?
4. Există servicii care se află exclusiv în proprietatea statului? Ce s-ar întâmpla dacă acestea ar fi private?

Toate elementele care au contribuit la investigația voastră (impresii, răspunsuri la întrebări adresate angajaților, observațiile prietenilor, imagini etc.) vor alcătui un portofoliu.

Portofoliul este un instrument care îmbină învățarea cu evaluarea. Conținutul unui portofoliu poate fi următorul:

- lista conținutului acestuia (sumarul, care include titlul fiecărei lucrări, fișe etc. și numărul paginii la care se găsește);
- argumentația, care explică ce lucrări sunt incluse în portofoliu, de ce este importantă fiecare lucrare, cum contribuie la o viziune de ansamblu cu privire la subiectul respectiv;
- lucrările pe care le face fiecare elev sau în grup:
  - rezumate;
  - eseuri;
  - articole, referate;
  - teme de zi cu zi;
  - fișe individuale de studiu;
  - proiecte și experimente;
  - rapoarte scrise;
  - teste și lucrări semestriale;
  - chestionare de aptitudini;
  - înregistrări video, fotografii;
  - autoevaluări ale elevului / grupului, alte materiale care reflectă participarea elevului / grupului la derularea și soluționarea temei date.

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că ai propria ta afacere în domeniul telefoniei mobile. Cunoscând concurența, liderii de piață, dorești să fii cel mai bun. Cum procedezi pentru a-ți atinge obiectivul?



## Repere economico-financiare

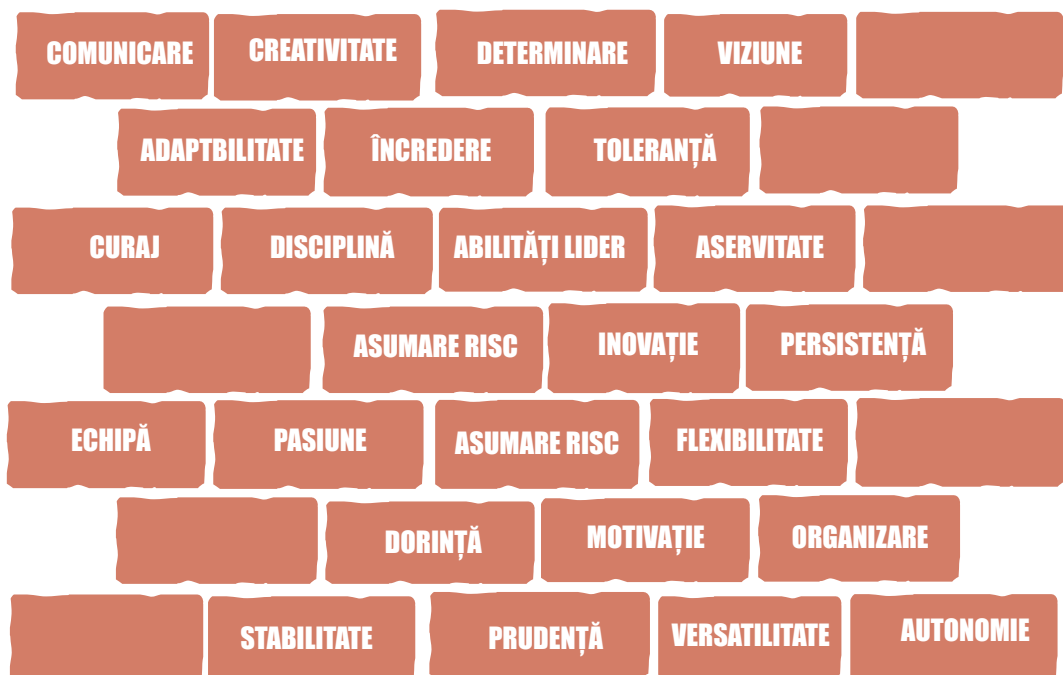
Principalul obiectiv al întreprinzătorului este acela de a obține **profit**. Orice activitate economică presupune utilizarea și consumul de factori de producție. **Factorii de producție** fundamentali sunt: **munca, natura, capitalul**.

Capitalul poate fi:

- **capital fix** (clădiri, mașini, utilaje, mijloace de transport etc.);
- **capital circulant** (materii prime, materiale, combustibil, energie, apă, semințe etc.).

Producătorul trebuie să aibă spirit antreprenorial, dat de inovație și de capacitatea de a genera schimbări. Pentru a se manifesta ca întreprinzător, trebuie să-și organizeze ideile, să aibă o viziune, să o aplice, să studieze piața pentru a cunoaște cerințele consumatorilor și să elaboreze și să aplice un plan de afaceri. Pentru majoritatea antreprenorilor primează pasiunea sau stabilirea recompenselor financiare. Totul începe cu o idee!

Orice afacere presupune **asumarea riscurilor**. Riscul în afaceri reprezintă o incertitudine, condiționată de probabilitatea apariției pe parcursul derulării afacerii a unor evenimente neprevăzute.



## Chestionar de autoevaluare - Am spirit de întreprinzător?

Răspunde la întrebările următoare cu DA, NU, NU SUNT SIGUR/Ă:

1. Ți place să iei decizii?
2. Când intenționezi să rezolvi o sarcină de lucru, te gândești mult timp înainte de a începe?
3. Ți place competiția?
4. Ești o persoană ordonată, disciplinată?
5. Ți faci planuri pentru a reuși să îndeplinești o sarcină la timp?
6. Poți accepta sugestiile sau sfaturile altor persoane?
7. Ai energie fizică și emoțională?
8. Dacă ți propui să rezolvi o sarcină, știi de ce abilități ai nevoie pentru rezolvarea ei?
9. Dacă nu ai cunoștințele necesare pentru realizarea unei sarcini, știi cum să găsești persoanele potrivite pentru a-ți dezvolta abilitățile?

**Cerințe:**

1. Roagă colegul/colega de bancă să-ți verifice răspunsurile pentru a verifica dacă el/ea te vede la fel.
2. Cere părerea membrilor familiei tale.
3. Uită-te cu atenție la răspunsurile „Nu” și gândește-te dacă le poți transforma în „Da”.

### Miniproiect

Pe 16 octombrie se serbează **Ziua mondială a alimentației**. Organizează, cu colegii de clasă și părinții, un **Târg de alimente sănătoase!** Alimentele sunt gătite acasă, împreună cu părinții sau sunt alimente bio.

# Recapitulare



**Nevoile** sunt:

- nelimitate;
- dinamice.

**Resurse** - rezerve sau surse de mijloace care pot fi valorificate într-o împrejurare dată.

Raportat la nevoi sau dorințe, resursele sunt limitate, dar fluctuante în timp.

Din punct de vedere al naturii lor, resursele sunt:

- umane;
- materiale;
- financiare;
- informaționale.

Acțiunea diferențiată a celor trei **documente contabile**:

- **factura**: plata de încasat (dă naștere obligației de plată);
- **chitanța**: plata efectuată (stinge obligația de plată);
- **bon fiscal**: plata efectuată (stinge obligația de plată).

Categoriile de **agenți economici** (persoane sau firme care desfășoară activități economice):

1. **Producătorul** are ca obiect de activitate producerea de bunuri sau servicii.
2. **Distribuitorul** asigură distribuirea unor produse sau a unor servicii.
3. **Comerciantul** este agentul economic care efectuează activități de comerț.
4. **Prestatorul** furnizează o activitate/un serviciu.

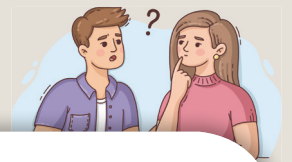
Principalul obiectiv al **întreprinzătorului** este acela de a obține profit. Orice activitate economică presupune utilizarea și consumul de factori de producție. **Factorii de producție** fundamentali sunt: **munca, natura, capitalul**.

Capitalul poate fi:

- **capital fix** (clădiri, mașini, utilaje, mijloace de transport etc.);
- **capital circulant** (materii prime, materiale, combustibil, energie, apă, semințe etc.).

Producătorul trebuie să aibă **spirit antreprenorial**. Spiritul antreprenorial este dat de inovație și este capacitatea de a genera schimbări, de a fi vizionar.

**Riscul în afaceri** reprezintă o incertitudine, condiționată de probabilitatea apariției pe parcursul derulării afacerii a unor evenimente neprevăzute.



## I. Menționează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- a) Resursele sunt rezerve sau surse de mijloace susceptibile de a fi valorificate într-o împrejurare dată. A/F
- b) Riscul în afaceri reprezintă o incertitudine, condiționată de probabilitatea apariției, pe parcursul derulării afacerii, a unor evenimente neprevăzute. A/F
- c) Eticheta unui articol de îmbrăcăminte trebuie să conțină obligatoriu termenul de garanție. A/F
- d) În calitate de cumpărător, poți returna un produs achiziționat online doar dacă plata se realizează la livrare, ramburs. A/F
- (0,25p × 4 = 1p)**

## II. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din lista dată astfel încât enunțurile să fie adevărate.

**(0,25p × 4 = 1p)**

ANPC asigură primirea și rezolvarea sau, după caz, transmiterea spre soluționare celor în drept, potrivit competențelor, ..... primite privind încălcarea drepturilor ....., cu respectarea prevederilor actelor normative în vigoare. Orice sesizare trebuie însoțită de dovada plății care poate fi, după caz ..... sau.....

**Lista de termeni:** *consumatorilor, factură fiscală, bon fiscal, sesizările*

## III. Asociază termenii de la litera A cu descrierile și caracteristicile de la litera B.

**(0,50p × 3 = 1,5p)**

- | A                                     | B  |
|---------------------------------------|--|
| a. Factorii de producție fundamentali | 1. Limitate                              |
| b. Consumator responsabil             | 2. Persoană care consumă bunuri rațional |
| c. Nevoile                            | 3. Munca, natura, capitalul              |

## IV. Argumentează succint, în limita a 100 cuvinte, folosind două argumente, necesitatea etichetării produselor.

**(1px 2 =2p)**

## V. Exprimă-ți punctul de vedere cu privire la spiritul anteprenorial.

**(1,5p)**

## VI. Construiește un exemplu concret de situație în care se încalcă drepturile consumatorului.

Oferă două soluții prin care consideri că se poate rezolva situația.

**(0,50px 2=1p)**

## VII. Completează tabelul de mai jos, utilizând cunoștințele dobândite!

**(0,25px 4=1p)**

Agenți economici	Obiect de activitate
Producător	
Distribuitor	
Prestator	
Comerciant	

**Din oficiu: 1 punct  
Total: 10 puncte**

# Banii și bugetul

## Lecția 6: Alegerea unui scop. Resurse necesare pentru atingerea scopului propus

O nouă zi, un nou început. Protagonistii noștri au răsuflat ușurați că a trecut prima zi a săptămânii și s-au oprit în parcul din spatele școlii. Aura, ajutată de părinți, și-a achiziționat un telefon mobil nou și acum instalează toate aplicațiile necesare.

**Vlad:** – Pune-i și *Sleep as Android*, să-și personalizeze ceasul alarmă!

**Mihai:** – Abia am plecat de la școală... are timp...

**Aura:** – Ați văzut cât de simplu a fost? Mi-am stabilit un obiectiv, mi-am făcut un plan și visul s-a împlinit!

**Dan:** – Dacă nu erau părinții tăi...

**Aura:** – Și economiile mele au avut un rol hotărâtor... resurse financiare, nu?

**Maria:** – Doar am învățat astăzi că satisfacția vieții trăite cu scop vine din conectarea ta la ceva mai înalt decât standardele pe care societatea le promovează. Vine de la propria ta viziune.

**Vlad:** – De acord, dar pentru a avea succes, atât în afaceri, cât și în activitățile zilnice, se recomandă să ții cont de câteva sfaturi referitor la întrebarea „Cum ne stabilim corect obiectivele”? Asta nu o spun eu, au spus-o alți cercetători.

**Mihai:** – Obiectivul Aurei a fost achiziționarea telefonului.

**Aura:** – Da. Nu a fost simplu. Am învățat la ora de Educație Socială.

**Violeta:** – Ai ținut cont și de managementul timpului?

**Dan:** – Dacă nu ai făcut asta până acum, poți începe să ții un jurnal pe parcursul unei săptămâni sau chiar o lună de zile și să notezi fiecare activitate în parte – absolut tot ceea ce faci. La fiecare activitate, notează timpul petrecut și starea ta de spirit – energică, letargică etc.

**Violeta:** – Jurnalul de activități este foarte important pentru că așa descoperi cât timp acorzi fiecărei activități, intervalele orare în care ai mai multă energie și ești activ.

**Aura:** – Eu țin un astfel de jurnal.

**Vlad:** – Uite, metoda Pomodoro pentru managementul timpului: lucrezi 25 de minute la o singură sarcină, apoi



pauză 5 minute și tot așa. Sau principiul Pareto, numit metoda 80/20, care spune că din totalul de rezultate pe care le producem într-o zi, 80% sunt generate cu 20% din efortul nostru. Restul de 80% din efort generează doar 20% dintre rezultate.

**Mihai:** – Ne-ai amețit, Vlad!

**Aura:** – Eu zic că fără perseverență nu faci nimic! Perseverența presupune să ai un obiectiv și să lucrezi zilnic pentru împlinirea lui, chiar dacă nu ai rezultate imediate.

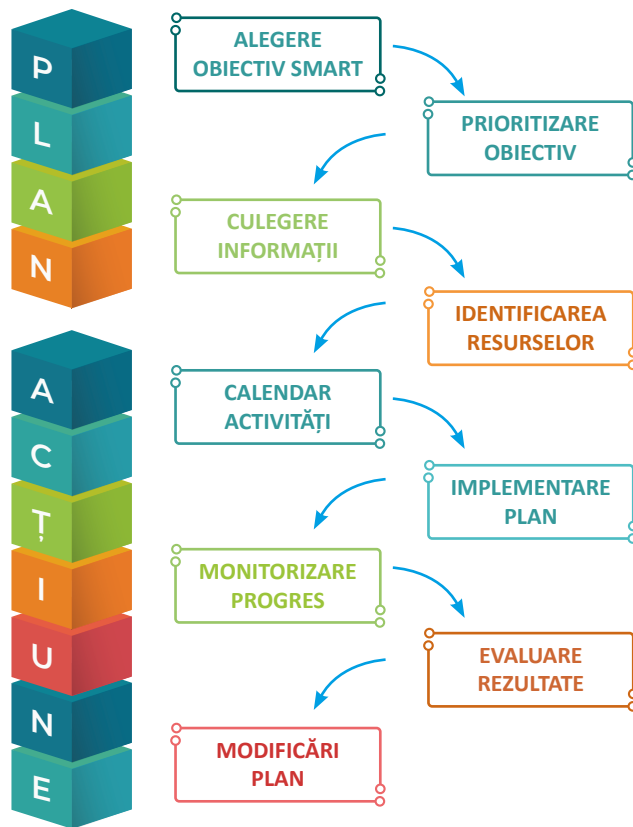
**Vlad:** – Pentru asta trebuie să te gândești la lucrurile cu adevărat importante, să știi unde dorești să ajungi și să te motivezi pentru a face tot posibilul să-ți atingi ținta.

**Aura:** – Poți folosi metoda SMART! Dacă ți-ai stabilit obiectivele, ar trebui să faci un plan și să prioritizezi activitățile ca să ajungi unde ți-ai propus.

**Vlad:** – Duminică seara, eu îmi planific săptămâna următoare, cu priorități. Mi le trec într-o agendă. Dacă nu așa face un astfel de plan, nu așa reuși să gestionez eficient timpul.

**Aura:** – Eu voi folosi telefonul! Acum, să mergem, mâine avem o zi grea, cu multe teme! Să ne lășăm surprinși de viață, căci altfel pierdem din bucuria a ceea ce înseamnă cu adevărat viața... spunea un filosof care nu era Vlad...

## Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Alcătuieste enunțuri în care să folosești cuvintele de pe etichete: scop, inițiativă, plan de acțiune, obiective, resurse.
2. Selectează un model din „Top 300 oameni de afaceri” sau din „Top 50 femei de succes”. Folosind internetul, răspunde la următoarele întrebări:
  - a) ce calități are persoana aleasă de tine?
  - b) ce scopuri crezi că a avut persoana aleasă de tine?
  - c) și-a stabilit obiectivele pe termen lung?
  - d) și-a asumat riscuri?
3. Perseverența este abilitatea de a depăși momentele dificile și de a continua să-ți urmărești obiectivul și atunci când apar situații neprevăzute. Ai avut astfel de situații? Descrie situația și argumentează modul în care ai reușit să o depășești.
4. Dă un exemplu în care punctualitatea te-a scos dintr-o situație dificilă!

## Să descoperim!

Scopurile reprezintă ținte pe care o persoană dorește să le atingă. Sunt proiectate în viitor, oferind motivație pentru atingerea lor.

Stabilește un obiectiv personal!

Întocmește un plan de acțiune succint, pentru realizarea unui scop personal, respectând următoarea structură:

1. culegerea de informații;
2. structura planului de acțiune;
3. implementarea planului și evaluarea rezultatelor;
4. păstrarea sau modificarea planului de acțiune.

Indică resursele de care ai avut nevoie!

## 🎯 Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!



N	S	M	A	R	T	O	B	I	E	C	T	I
A	C	T	I	U	N	E	P	L	A	N	M	V
D	O	M	E	N	I	U	A	T	I	N	S	N
P	E	R	S	E	V	E	R	E	N	T	A	V

## 🎯 Investigație

Realizează o scurtă investigație personală!

1. Identifică pasiunile/interesele tale!
2. Explorează domeniile care te atrag!
3. Vorbește cu profesioniști în domeniul care te interesează!
4. Implică-te în acțiuni de voluntariat!
5. Consultă resurse online, cărți și alte surse de informare pentru a obține cât mai multe informații despre domeniul ales.
6. Multe organizații și fundații oferă traininguri pentru voluntari.
7. În funcție de disponibilitatea ta, dedică timp, implicându-te constant!

## Minicercetare

Împreună cu colegii tăi, – „Te provoc la creativitate!” – formează echipe, alege un scop (pentru o familie), elaborează un plan de acțiune pentru atingerea scopului propus.

La întocmirea planului de acțiune ai în vedere următoarele:

Pornind de la scop, fixăm obiectivele, apoi stabilim activitățile: cine, când și ce va face în realizarea fiecărui obiectiv. Inventariem resursele: cu ce vom realiza activitățile?



• O metodă inedită de gestionare a timpului a fost descoperită de Francesco Cirillo la sfârșitul anilor 1980? El a utilizat un cronometru de bucătărie, a împărțit activitatea în intervale, de obicei la 25 minute, separate de pauze. Cronometrul era sub forma unei roșii și din acest motiv intervalul este cunoscut sub numele de *pomodoro*, adică „roșie” în limba italiană.

• Vilfredo Pareto a observat că numai un număr „vital” de păstăi de mazăre din grădina lui a produs majoritatea recoltei de mazăre! Așa a luat naștere principiul Pareto. Acesta poate fi aplicat în mai multe domenii de activitate.



**Unde?**

**Cine?**

**Când?**



**Cu ce?**

**Ce?**

## Studiu de caz

D. M., tânăr absolvent al școlii generale, trebuie să aleagă între a urma cursurile unui liceu tehnologic sau un liceu cu profil științe ale naturii. Ambele domenii îl pasionează și deține abilități în ambele direcții.

Tânărul își propune să își evalueze pasiunile, abilitățile și valorile pentru a stabili care dintre cele două situații îi va aduce satisfacții pe termen lung. Scopul său este să facă o alegere informată, care să ofere o direcție clară traseului său profesional.

Ajută-l pe D. M. să ia o decizie corectă!

## Repere economico-financiare

### Obiectivele SMART

Formularea corectă a obiectivelor are la bază caracteristicile esențiale ale acronimului **SMART**. Acestea sunt: **S** – specific; **M** – măsurabil; **A** – (de) atins/abordabil; **R** – relevant; **T** – încadrat în timp.

**Specific** – indică exact ceea ce se dorește a se obține. Un obiectiv specific este foarte clar exprimat, diferă de unul general și vizează rezultate concrete. Cine? Ce? Când? Cum? Care este grupul-țintă? Nu este necesar să răspundă la toate întrebările de mai sus în același timp.

**Măsurabil** – un obiectiv poate fi cuantificat, fie cantitativ, fie calitativ. Permite stabilirea cu exactitate a faptului că a fost atins ori nu sau în ce măsură a fost atins și monitorizarea progresului atingerii lui. Se utilizează întrebări precum: Cât de mult(ă)? Cât de mulți(e)?

**Abordabil/de Atins/realizabil** – un obiectiv poate fi atins, ținându-se cont de:

- resursele existente,

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că ai fi invizibil pentru o zi, ce ai face? Realizează o scurtă descriere a acestei zile! Ți-ai atinge scopurile propuse? Ce te împiedică să îți atingi obiectivele dacă ești vizibil?



- capacitatea organizației,
- timpul disponibil necesar.

**Relevant** – realizarea obiectivului contribuie la impactul vizat de proiect.

**Încadrat în Timp** – obiectivul conține data până la care este prevăzut a se realiza.

Pentru atingerea obiectivelor este necesară planificarea. Se pot planifica pe termen: lung, mediu și scurt. Pentru o planificare la nivel personal, planul de acțiune trebuie împărțit în pași mici. Dacă este vorba despre dezvoltare personală, **PDP** (plan de dezvoltare personală) este un plan care ajută la conștientizarea abilităților deținute până în prezent, identificarea abilităților necesare în atingerea scopului dorit.

Planurile de dezvoltare a carierei includ adesea secțiuni pentru: obiective pe termen scurt, obiective pe termen lung, abilități actuale, dezvoltarea abilităților, resurse.

## Să realizăm un plan de acțiune pentru un scop propus!

Clasa a VIII-a vine cu noi schimbări. Este timpul să îți pui câteva întrebări care pot face parte din planul tău de acțiune.

1. Gândește-te la poziția ta actuală.
2. Ia în considerare obiectivele tale. Cum arată cariera ideală?
3. Analizează-ți abilitățile. Ia în serios abilitățile existente, cât și pe cele pe care va trebui să le dezvolți pentru atingerea obiectivelor.
4. Fă brainstorming cu resursele tale. La cine poți apela pentru sprijin? Ce resurse de creștere poți accesa?
5. Scrie un plan de acțiune! Pornește de la cunoașterea abilităților pe care dorești să le dezvolți și de la resursele tale. Ce pași trebuie să faci pentru a progresa? Creează un calendar pentru planul de acțiune!
6. Lucrează la obiectivele tale!

Aplică SMART!

Când evaluezi progresul obținut este necesar să răspunzi la următoarele întrebări:

Ce am învățat? Ce mai am de făcut pentru a atinge obiectivele? Mă încadrez în timpul prevăzut? Am nevoie de ajutor în atingerea obiectivelor? Este nevoie să-mi schimb planul? Care sunt beneficiile obținute pe parcurs? Ce resurse utilizez?

## Lecția 7: Bugetul familiei/Bugetul personal



**Aura**, filosofând: – Școala este un loc unde se întâlnesc, ca într-un basm, două lumi: cea a realității aspre și cea a fanteziei creatoare.

**Marius**: – Aura, eu zic că școala este a doua familie. Petrecem mult timp aici, avem prieteni, împărtășim gânduri și sentimente.

**Mihai**: – Poate ar fi mai bine să lăsați filosofia și să discutăm despre orele de astăzi.

**Maria**: – Astăzi mă ascultă la istorie, pentru că nu am nicio notă.

**Vlad**: – Nu fi convinsă!

**Dan**: – Și familia are o istorie, completează din spatele clasei.

**Vlad**: – Originea latină a termenului „familia” provine de la „famulus” (sclav de casă). În trecut, familia era proprietatea bărbatului (pater familias), ca soția, copiii, sclavii, sclavii eliberați și tot avutul. Aceștia erau considerați o proprietate subordonată, astfel tatăl nefiind numit pater, ci genitor. De atunci, familiile au suferit transformări profunde, datorate evoluției societăților.

**Aura**: – Dacă nu ar fi fost familia mea, nu aș fi reușit să-mi achiziționez telefonul. Bugetul meu este foarte redus.

**Dan**: – Vreau să-i cumpăr micului Cici un rucsac de transport și o căsuță cu toate jucăriile posibile. Și pentru asta am încercat să-mi întocmesc bugetul personal. Am nevoie de sprijinul familiei. Cici merită lucruri de calitate!

**Vlad**: – Așa este. Doar că eu sunt de părere că decizia achiziționării unui produs de calitate se ia în funcție de mai mulți factori. Trebuie să vedem utilitatea aceluia produs, dar și venitul alocat procurării acestuia. Cred că micul tău blănos poate avea un rucsac de calitate la un preț avantajos.



**Dan**: – Cici se va bucura oricum. Voi limita toate cheltuielile! O să-mi fac un buget personal lunar.

**Maria**: – Vorbe, vorbe... Cred că vei proceda ca Aura, vei cere banii necesari familiei tale. Și cum Cici este foarte iubit, îi vei primi.

**Dan**: – Dacă mă gândesc la bugetul familiei mele, trebuie să iau în considerare nevoile și dorințele tuturor membrilor familiei.

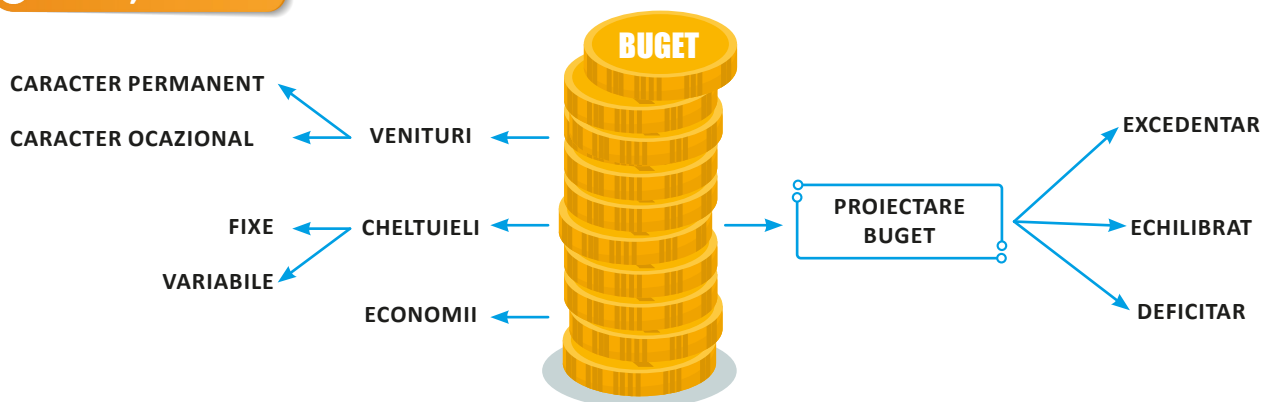
**Aura**: – Revizuirea și adaptarea bugetului în funcție de schimbările în venituri sau cheltuieli asigură întotdeauna o anumită flexibilitate în gestionarea resurselor financiare ale familiei. Eu cred că se vor găsi resurse financiare pentru Cici.

**Mihai**: – Este o cheltuială variabilă!

**Aura**: – Eu am avut și economii personale pe care le-am utilizat la cumpărarea telefonului. Îți sugerez să îți calculezi bugetul personal și să estimezi, în urma unui studiu de piață, cât ar costa această achiziție.

**Dan**: – Mulțumesc, Aura! Apreciez sfaturile voastre.

### ○ Să știm!



## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Întreabă-ți părinții dacă le plac profesiile pe care le au și de ce. Salariul este un factor determinant? Întreabă apoi dacă își întocmesc un buget lunar. Au avut cheltuieli neprevăzute?

2. Alcătuieste un text cu tema „Ai făcut până acum o investiție profitabilă, cu care să te mândrești?”, în care să utilizezi cuvintele: buget, calitate, familie, dorință.

3. Împreună cu întreaga clasă, pe grupe, participă la o dezbatere cu tema „Cum alocăm resursele financiare personale?”

4. Realizează, împreună cu colegul/colega de bancă, un miniproiect, în care să evidențiezi rolul banilor și influența acestora asupra bugetului personal. Poate fi realizat în Power Point. Folosește termeni economico-financiar cunoscuți.



## 🎯 Să descoperim!

Cum planifici bugetului personal?

1. Determină venitul tău. Pune la un loc toate sursele tale de venit pentru o anumită perioadă de timp, adună-le!

2. Identifică toate cheltuielile lunare. Calculează toate cheltuielile pe care le ai.

3. Identifică metode de economisire a banilor.

Pentru atingerea obiectivelor financiare, trebuie să ții cont de :

- scrierea obiectivelor – acest lucru poate transforma dorințele în realitate;
- priorități;
- pașii necesari pentru atingerea fiecărui obiectiv;
- progres;
- un plan adaptat situației tale financiare;
- alternative mai ieftine, unde este posibil;
- flexibilitate, în funcție de schimbări;

Economisește!

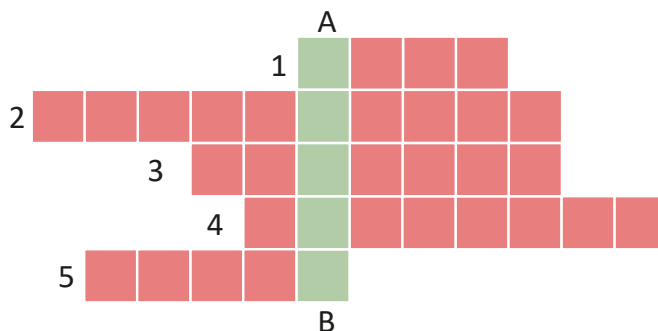
Creează un fond de urgență!

## 🎯 Să ne amintim

Completează rebusul, apoi alcătuieste un enunț folosind cuvântul obținut pe verticala A-B !

**A-B** – Evidența veniturilor și cheltuielilor pentru o perioadă de timp

- 1 – unitate monetară
- 2 – valori plătite
- 3 – fond de .....
- 4 – plan .....
- 5 – câștig



## Investigație

Să comparăm câteva dintre metodele de planificare și gestionare a bugetului personal.

### 1. Metoda bugetul bazat pe zero

Enumeră toate sursele tale de venit pentru o lună.

Grupează cheltuielile în categorii: fixe, variabile, economisiri.

Încadrează fiecare sumă de bani într-o categorie specifică, astfel încât la sfârșitul lunii totalul să fie zero.

Realizează o prioritizare a cheltuielilor în funcție de importanța lor și, apoi, redistribuie bugetul dacă apare o cheltuială neașteptată.

### 2. Bani în plicuri

Este o metodă de bugetare foarte simplă, clară. Se împart banii în diferite plicuri, fiecare plic reprezentând o anumită categorie, cum ar fi alimente, chirie, îmbrăcăminte sau activități de petrecere a timpului liber. La începutul lunii, trebuie să decizi câți bani poți cheltui pentru fiecare categorie și împarte banii în mod corespunzător în plicuri.

### 3. Metoda „Pay Yourself First”

La începutul fiecărei luni, trebuie să stabilești câți bani vei aloca pentru economisire, investiții sau achitarea datoriilor. Această sumă este considerată o cheltuială fixă, având prioritate în fața altor cheltuieli.

Care dintre aceste metode ți se pare mai eficientă? Argumentează!

## Repere economico-financiare

Bugetul personal se axează pe finanțele individuale, iar bugetul familial, pe nevoile financiare ale întregii familii. Pentru a calcula venitul, adună toate sumele de bani pe care le-ai primit într-o perioadă dată. Veniturile sunt legate de resursele familiei și preiau de la acestea caracterul limitat. Cheltuielile pot fi: fixe, cum sunt facturile lunare, și variabile, cum ar fi alimentele și distracțiile. Diferența dintre venituri și cheltuieli este suma disponibilă pentru alte scopuri sau pentru economii.

Pentru a te asigura că utilizezi eficient banii este important să îți planifici cheltuielile, într-un buget.

Bugetul poate fi: static și flexibil. Bugetul static presupune ca indiferent de perioada stabilită sumele bugetului să rămână neschimbate. Bugetul flexibil

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că împreună cu familia dorești să faci o călătorie într-un loc îndepărtat. Realizează un plan de acțiune al familiei tale prin stabilirea resurselor financiare necesare și prin identificarea tuturor surselor de venit.



- Cea mai populară metodă de creare a unui buget este bugetul bazat pe zero (ZBB)? Bugetul pornește de la zero și fiecare cheltuială trebuie revizuită.

- Regula 50 /30 /20 este o metodă eficientă de a aloca veniturile în cadrul unui buget familial. Aceasta presupune direcționarea a 50% din venituri către necesități, 30% către dorințe și 20% către economii?



permite modificări pe perioada stabilită. La un buget personal trebuie să avem în vedere atât perspectiva pe termen scurt, cât și pe termen lung.

## Exercițiu financiar

Completează bugetul personal!

1. Câți bani am lunar/anual în buzunar?
2. Care sunt sursele de venit?
3. Ce venituri am pe o perioadă dată?

	Lunar	Anual
Bani de buzunar		
Alocații		
Bursă		
Altele		

4. Ce cheltuieli am?

	Lunar	Anual
Mâncare		
Vestimentație		
Îngrijire personală		
Sport		
Hobbyuri		
Gadgeturi		

5. La ce concluzii ai ajuns după realizarea bugetului personal? Cum poți reduce cheltuielile mari?

6. Dacă ar trebui să alcătuești bugetul întregii familii, cum ai stabili prioritățile?

7. Elaborează un buget simplu pentru familia ta, în funcție de veniturile estimate ale fiecărui membru!

### Reguli pentru bugetul personal

Reține doar ce este important pentru tine și pentru familia ta!

Ai grijă ce perioadă de timp iei în calcul la stabilirea unui plan bugetar!

Calculează ceea ce-ți permiți!

Prioritizează cheltuielile în funcție de obiectivele propuse!

Păstrează în lista ta cheltuielile mici care aduc bucurie în familia ta!



## Lecția 8: Tipuri de bugete



Atingerea suavă a toamnei a schimbat încet-încet frunzișul parcului din verde în auriu-arămiu. Ploaia de frunze ruginii formează un covor pe aleea veselă de noile straie ale toamnei. Pustiul își croiește drum prin noianul de amintiri. Vara a rămas în urmă cu strălucirea ei, în timp ce trunchiurile copacilor încremenite de singurătate zâmbesc în picurii ploii. Pentru că a plouat continuu de astă noapte, pe aleile pustii ale parcului s-au format bălți, prilej de bucurie pentru păsărele. Ploaia a stat și prospețimea aerului îi invită pe elevii clasei a VIII-a la un mic periplu prin tărâmul de basm al parcului. Deși băncile sunt umede, câțiva se așază sfios.

**Aura:** – Dan, ce ai rezolvat cu bugetul pentru Cici?

**Dan:** – Lucrez la el, răspunse zâmbind.

**Vlad:** – Îți trebuie timp, pentru că se spune că un buget personal bine structurat și planificat este cheia siguranței și stabilității financiare.

**Maria:** – Bugetarea presupune gestionarea veniturilor și a cheltuielilor într-un mod bine direcționat. Eu cred că Dan și-a întocmit un buget personal, dar ar avea nevoie de o sponsorizare din bugetul familiei... hi, hi, hi...

**Violeta:** – Eu zic că din bugetul familiei este în regulă, bine că nu din bugetul de stat.

**Mihai:** – Bugetul de stat nu are legătură cu Cici. Bugetul de stat este programul ce cuprinde venituri și cheltuieli anuale, destinate exercitării funcțiilor statului și a altor servicii publice de interes național, ce se aprobă de către Parlament și se adoptă printr-o lege. Bugetul statului este de natură publică, în timp ce bugetul lui Dan este privat.



**Aura:** – Dar sunt mai multe tipuri de bugete, în funcție de caracteristicile lor. Spre exemplu, timpul de valabilitate: adică, dacă sunt concepute pe termen scurt sau lung. Eu zic că bugetul lui Dan trebuie să fie unul pe termen mediu. Va reuși să-i ofere căsuța lui Cici.

**Violeta:** – Și să fie un buget flexibil, să poată cuprinde reajustări viitoare!

**Dan:** – Dacă reușesc să fac alegerea potrivită. Deocamdată studiez piața. Am un buget deficitar.

**Mihai:** – Ar trebui să încerci o echilibrare.

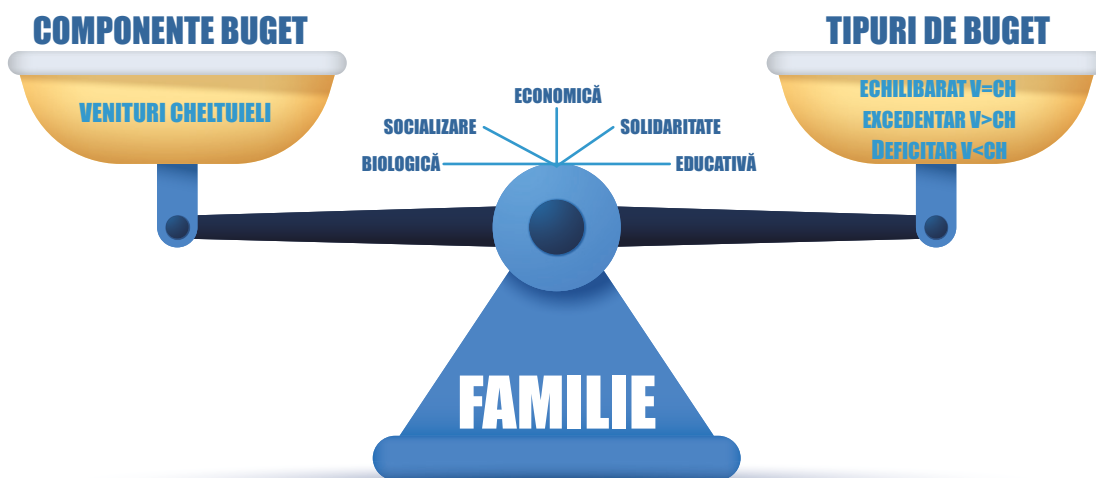
**Vlad:** – Eu zic să încerce să completeze veniturile astfel încât să ajungă la un buget excedentar!

Discuția ar fi continuat, dar ploaia s-a întors și picurii reci i-au trimis pe protagoniștii noștri către casă.

**Aura:** – Bine că avem umbrele! Pe mâine!

**Colegii:** – Pe mâine!

### 🎯 Să știm!



## ○ Să aplicăm ce am învățat!

1. Asociază corect termenii cuprinși în cele două coloane!

Buget excedentar	Venituri = cheltuieli
Buget echilibrat	Venituri > cheltuieli
Buget deficitar	Venituri < cheltuieli

2. Este important ca bugetul personal al fiecărui membru al familiei să fie cunoscut de toată familia? Face parte din bugetul familiei? Realizează un exercițiu de alocare a resurselor financiare personale, în funcție de nevoile și dorințele specifice, pentru o săptămână. Compară rezultatele cu cele ale colegului/colegei de bancă. Ce constăți?

3. Pornind de la un buget de venituri în valoare de 4.500 de lei (venitul lunar al unei persoane de 35 de ani), elaborează un plan de cheltuieli pentru a avea un buget excedentar, unul echilibrat și unul deficitar. Planul de cheltuieli trebuie elaborat pentru luna august, apoi pentru luna decembrie. După elaborarea planului de cheltuieli, adaugă rezultatele în portofoliul personal.

4. Ai achiziționat un produs sub impulsul momentului, pe care ulterior nu l-ai folosit sau care nu ți-a mai plăcut? Dacă aveai stabilit un obiectiv și un plan bugetar personal, s-ar mai fi întâmplat la fel? Argumentează!

## ○ Să descoperim!

Comisia Europeană oferă tuturor cetățenilor Uniunii Europene posibilitatea de a solicita fonduri europene, în funcție de afacere sau de proiectul de implementat. Fondurile europene sunt instrumentele de finanțare nerambursabilă, alocate statelor Uniunii Europene (UE), fiind gestionate în comun de Comisia Europeană și de fiecare stat membru în parte.

În funcție de programul de finanțare și de proiectul propus, acordarea fondurilor europene se realizează pe criterii diferite. Printre cei mai cunoscuți beneficiari

al acestor finanțări se regăsesc: tineri, cercetători, agricultori, societăți comerciale, organisme publice: orașe și regiuni, ONG-uri.

În cazul tinerilor, există o gamă variată de programe care presupun finanțări, de exemplu, finanțările pot să fie sub formă de burse de studii sau de cercetare din diferite domenii, de recalificare.

Descoperă, accesând internetul, până la ce vârstă poți accesa fonduri europene? Poți atașa descoperirea portofoliului personal.

## ○ Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

B	E	C	H	I	L	I	B	R	A
U	X	F	O	N	D	U	R	I	T
G	C	E	U	R	O	P	E	N	E
E	E	D	B	E	N	E	F	I	C
T	D	E	F	I	N	A	N	T	I
D	E	S	U	E	C	E	R	A	A
E	N	T	N	U	O	W	C	R	R
F	T	A	I	R	R	A	S	E	I
I	A	T	U	O	P	E	A	N	A
C	R	D	N	E	A	M	E	M	B
I	T	A	R	S	T	A	T	U	R

## Investigație

Prin intermediul internetului, descoperă care este bugetul fondurilor externe nerambursabile (FEN). Realizează o fișă de investigație, în care să detaliezi elementele specifice acestor fonduri, prin ce se diferențiază de fondurile rambursabile, care sunt condițiile acordării lor. Alătură această fișă portofoliului tău!

### Fișa de investigație

Fișa de investigație cuprinde informații relevante despre subiectul investigației, date personale, detalii despre problema cercetată, persoane implicate, rezultate obținute. Informațiile trebuie verificate și trebuie să respecte legalitatea procedurilor aplicate.

## Studiu de caz

Cumperi des flori pentru mama ta. Florarul te vede periodic, te cunoaște și îți pune prețul după venit. Ce faci când afli că tu plătești mai mult decât toți ceilalți, deși cumperi atât de des?

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că ești un adult foarte bogat. Ai investit într-o afacere ce părea profitabilă, și, din păcate, ai pierdut tot. Ce anume te poate salva? Argumentează!

## Repere economico-financiare

Un guvern face un buget pentru a governa, deci va trebui să facă un buget general. Bugetul va fi pe termen lung, public, fix și standard.

Bugetul de funcționare este bugetul estimat, flexibil, pe care o companie dorește să-l facă pe termen scurt pentru activitatea obișnuită.

Printr-o bugetare la nivel de familie poți:

- elabora mai ușor un plan de economisire, investiții, reducere a cheltuielilor, control al banilor;
- urmări cheltuielile și atinge toate obiectivele financiare ale familiei;
- stimula întreaga familie să lucreze în direcția obiectivelor financiare;
- opri cheltuielile excesive;

## ȘTIAȚI CĂ?

- A existat o taxă pe cărțile de joc, ca activitate de impozitare a unei activități plăcute? La momentul apariției acestei taxe, cărțile de joc erau extrem de populare la curtea regelui James I al Angliei. Taxa era o sursă de venit suplimentară și a existat până în anul 1960.

- Prețurile care se termină în 99 sunt percepute ca fiind substanțial mai mici decât cele rotunde, chiar dacă diferența este de doar un ban? Această tehnică de „preț psihologic” exploatează tendința noastră de a acorda o importanță disproporționată cifrei dinaintea virgulei.

- Cuvântul „buget” vine de la un vechi cuvânt din limba franceză „bougette” – geantă mică? Geanta se folosea pentru transportul banilor (punga cu bani).



- avea un fond de urgență (pentru ipoteza pierderii unui loc de muncă, cheltuială majoră de sănătate etc.);
- scăpa de datorii;
- învăța cum să cheltuiești și să economisești banii;
- folosi aplicația Notes, deja preinstalată pe majoritatea telefoanelor;
- nota veniturile totale ale familiei pentru luna următoare.

Fiecare sumă de bani trebuie să fie alocată unei categorii din buget, în caz contrar banii nealocați unei categorii vor fi cheltuiți, de obicei, pe lucruri inutile. Urmărește cheltuielile pe parcursul lunii! Acest lucru te va ajuta să vezi dacă ai rămas în limita bugetului stabilit/te va anunța cât mai ai de cheltuit din fiecare categorie.

## Lecția 9: Rolul banilor în bugetul familiei/bugetul personal

Dimineața de toamnă își face simțită prezența ceva mai frigos. În acest decor, elevii clasei a VIII-a se îndreaptă voioși spre școală. O nouă zi se arată curioasă și încrezătoare.

**Mihai:** – Bună, Aura. Am început să completez fișele pentru bugetul personal.

**Aura:** – Bugetul ne ajută să vedem pe ce se duc banii.

**Marius:** – Dacă vorbim de bugetul familiei, banii ajung în contul familiei o dată pe lună, dar ies zilnic, uneori înainte de sfârșitul lunii, când avem o nouă intrare de bani.

**Violeta:** – Familia trebuie să-și analizeze venitul, cheltuielile necesare lunar și banii rămași pentru orice altceva. Doar așa se stabilește suma necesară pentru acoperirea călătoriilor planificate, a hobby-urilor sau a altor lucruri dorite sau necesare. Cu un plan stabilit pentru un obiectiv clar, familia va fi mai puțin tentată să cheltuiască impulsiv, multe cheltuieli vor fi evitate pentru scopul final.

**Vlad:** – Gestionarea unui buget face exact opusul. Realizând care sunt lucrurile cu adevărat importante, vom putea să privim din altă perspectivă: care sunt acele mici plăceri care contează și ce este doar un obicei fără sens? Aș putea să reduc anumite cheltuieli? Toate acestea au un răspuns relativ. De aceea, fiecare are nevoie de sinceritate pentru a afla răspunsurile personale, iar apoi să aplice acest lucru matematic.

**Aura:** – Așa cum face Dan. El are un obiectiv clar și se uită la bani ca la un mod de a obține ceea ce dorește.

**Maria:** – Eu zic că familia are un rol important în ceea ce se numește educație financiară. Noi suntem prea mici, nu facem decât să îi copiem pe cei mari.



**Marius:** – Economii din pușculiță încep să aibă o importanță mai mare. Este momentul să învățăm să administrăm banii economisiți în mod util.

**Dan:** – Despre asta vorbesc. În familie, de obicei unul dintre membri are rolul de a gestiona banii casei, plătește facturile, rate/chirie, mâncare. La mine, tata este cel care se ocupă.

**Aura:** – La mine acasă, gestionarea în comun a banilor familiei și luarea comună a deciziilor de cumpărare importante, în baza unui plan comun de planificare a bugetului, nu dă naștere niciodată la discuții.

**Mihai:** – Am constatat că urmărirea cheltuielilor lunare identifică cheltuieli care pot fi evitate și bani care pot fi economisiți.

**Vlad:** – Importante sunt aspectele ce țin de educația financiară și înțelegerea tipologiei de consum, identificarea emoțiilor care duc la cumpărături impulsive și gestionarea acestora.

### ○ Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Ce amintiri ai legate de bani în familie? Te-ai gândit vreodată că există o legătură între comportamentul tău financiar actual și felul în care au fost administrați banii în familia ta? Cum putem cheltui eficient?

2. Realizează propriul buget aferent lunii octombrie, stabilind, la final, tipul de buget și cel puțin două măsuri pe care le poți lua pentru a gestiona deficitul sau excedentul. Apoi, realizează un buget pentru luna iunie. Ce constăți?

3. Laurențiu, elev în clasa a VIII-a, primește în fiecare lună 243 lei – alocația lunară, iar de la părinții săi, câte 323 lei, bani de buzunar. Fratele său îi dă 100 de lei pentru satisfacerea dorințelor. Cheltuielile lunare ale lui

Laurențiu sunt: alimente în zilele de școală = 10 lei/ zi, lecții private de chitară = 200 lei, unde merge împreună cu prietenul său, și un abonament la o aplicație audio și e-Brooks = 50 lei/lună. Dorința lui cea mai mare este să își cumpere o bicicletă nouă, care costă 1800 lei. Calculează: veniturile totale, cheltuielile totale, numărul de luni în care își poate achiziționa bicicleta dorită.

4. Manager de cheltuieli – aplicația de la Google te ajută să-ți cunoști situația financiară. Aceasta depinde de cât de bine îți organizezi cheltuielile și te ajută să observi veniturile și bugetul familiei. Folosind această aplicație, împreună cu familia ta, realizează un buget personal și unul de familie.

## Să descoperim!

Există mai multe aplicații care îți pot veni în ajutor pentru realizarea unui buget personal sau de familie. Compară aplicațiile următoare și alege-o pe cea care ți se pare mai aproape de situația ta.

**My Wallet** este o aplicație cu ajutorul căreia vei putea să-ți gestionezi mai simplu bugetul. Poți face un buget zilnic personalizat, cu sumele necesare pentru mâncare, haine. Aplicația poate furniza diverse rapoarte financiare.

**Money Manager** se axează pe elemente vizuale precum graficele. Îți poți vedea banii tăi și poți face backup la date dacă schimbi dispozitivul.

**Cash Control** îți oferă posibilitatea să modifice sumele trecute în bugetul tău personal. Poți adăuga sau șterge diferite cheltuieli, transferuri de bani ori facturi și să verifici oricând balanța de plăți, rapoartele și soldurile. Poți primi istoricul tranzacțiilor, gestiona plățile recurente, ratele la credite și poți să vezi permanent soldul.

**My Finances** oferă posibilitatea de a gestiona mai multe conturi, să planifici cheltuieli viitoare și să vezi un istoric al tuturor tranzacțiilor. Aplicația are o interfață care poate fi personalizată.

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

M	T	E	P	L	A	N	I
O	E	C	R	A	C	I	F
N	Z	O	E	O	H	I	E
E	A	N	D	B	E	L	I
D	U	O	I	I	L	E	T
A	R	M	E	C	T	U	I
S	W	I	N	V	E	S	T
C	V	S	I	R	E	T	W
H	I	M	B	K	V	A	T



- În fiecare an, 180 de kg de mâncare este aruncată de fiecare european, aproape jumătate de kilogram în fiecare zi? Astfel, 42% din deșeurile alimentare provin din gospodării.
- Din 1996, volumul hainelor achiziționate de europeni a crescut cu 40%? Europeanii cumpără anual aproape 26 kg de textile și aruncă în jur de 11 kg de textile. Mai puțin de 1% din hainele la nivel mondial sunt reciclate ca îmbrăcăminte. Astfel, 87% dintre deșeurile textile sunt incinerate sau aruncate în depozite de deșeuri.

## Investigație

Cu ajutorul internetului și al cunoștințelor dobândite, realizează o investigație cu tema „Cum putem să ne planificăm bugetul astfel încât banii să fie cheltuiți eficient?”

## Studiu de caz

F. și A. sunt căsătoriți de 5 ani și au un băiețel de câteva luni. Ambii lucrează în domeniul financiar, fiind pasionați de profesia lor. În viața personală, sunt nefericiți pentru că nu reușesc să discute despre bani, să-și spună reciproc gândurile și planurile financiare.

Deși sunt părinți responsabili, subiectul finanțelor este ocolit. Într-una din seri, A. ia decizia să deschidă subiectul și discută despre cum își gestionează banii în momentul de față, ce îmbunătățiri pot face. Au întocmit un plan scris și au decis să comunice mereu.

Toți avem vise, iar banii sunt un instrument pentru a transforma visele în realitate. Pe măsură ce creștem și învățăm mai multe despre lume, visele noastre se schimbă. Care sunt visele tale și cum s-au schimbat de-a lungul timpului? Care este cel mai important lucru pe care l-ai învățat despre bani până în prezent?



## Să ne imaginăm

Să ne imaginăm existența a două stiluri, maximizator și minimizator. Identifică care dintre prietenii tăi este mai predispus să maximizeze și care să minimizeze importanța banilor. Completează Fișa personalizată și atașează-o portofoliului tău!

1. Notează trei idei care ți-au schimbat percepția asupra relației cu banii și care ți s-au confirmat despre relația cu banii.

2. Fă o listă cu activitățile care descriu relația ta ideală și modul în care te raportezi la bani. Notează totul la timpul prezent.

3. Vorbește cu familia despre buget, utilizând pașii conversației conștiente.

4. Completează fișa.

Știu	Vreau să știu	Am învățat



## Repere economico-financiare

Sfaturi pentru valorizarea veniturilor:

- Preia controlul finanțelor tale, controlează-ți veniturile și cheltuielile lunare. Vei avea o imagine exactă a situației tale financiare și poți planifica mai ușor eventualele activități.

- Descoperă de unde poți reduce, astfel încât confortul tău să nu fie afectat.

- Gândește-te înainte să cumperi: chiar ai nevoie de produsul sau serviciul respectiv?

- Planifică înainte de orice investiție sau activitate care presupune o sumă mai mare de bani!

- Fă o analiză periodică a bugetului!

- Cheltuielile nu pot fi controlate întotdeauna și uneori uităm de responsabilitatea controlului propriului buget.

În funcție de obiectivele propuse, planurile tale financiare trebuie gândite astfel încât să-ți poți atinge obiectivele.

## Lecția 10: Istoricul apariției banilor

Clinchetul soneriei se aude în toată școala și ușile claselor se deschid. Grupuri mari de elevi dau buzna pe holuri. În câteva momente, curtea școlii adormită prinde viață și devine neîncăpătoare. Bucuroși de pauza binemeritată, elevii clasei a VIII-a au, ca de obicei, discuții interesante.

**Aura:** – Am vorbit atât de mult despre buget, dar nimeni nu a discutat despre bani.

**Dan:** – Ba da, Aura. Eu am zis că banii sunt o necesitate.

**Vlad:** – La început a fost trocul. Am citit că în jurul anilor 770 î. Hr., China renunță la trocul cu obiecte și începe să folosească mici miniaturi din bronz.

**Dan:** – După Herodot, primele monede au fost concepute de regele Alyattes al Lydiei, în jur de 650 î. Hr. Apariția monedelor i-a ajutat pe oameni să evalueze valoarea obiectelor.

**Aura:** – Bani au devenit mijloc de schimb pentru bunuri și servicii, înlocuind trocul. În zilele noastre, Tailanda exportă orez în schimbul petrolului primit din partea Iranului. Trocul a pus bazele unui sistem financiar complex. A deschis calea către inovații, apariția monedelor, bancnotelor și, în cele din urmă, a economiei moderne.

**Vlad:** – În căutarea unui sistem de troc universal, oamenii au inventat moneda, bancnota, mai ușor de folosit. În trecut, cochiliile de scoici erau considerate a fi de o frumusețe rară și valoroase. În regiunile de coastă ale Africii și în Insulele Pacificului, scoicile Cowrie au fost folosite ca monedă pentru tranzacții, pentru că strălucirea lor le făcea populare în rândul populației. Sarea a fost un produs foarte valoros, soldații romani chiar erau plătiți în sare. Penele, perlele au fost și ele monedă.

**Vlad:** – China a fost prima țară din lume care a început să fabrice și să folosească bancnote, în secolul al VII-lea.

**Aura:** – Primele monede au ajuns în România prin intermediul coloniștilor greci. Strămoșul leului a fost löwentaler-ul (în limba germană löwe = leu). Primele monede inscripționate și numite leu au fost realizate în 1870 de către Monetăria Statului.

**Maria:** – Istoria banilor este una lungă și complexă: de la troc la sistemele monetare moderne, de la monede de aur și argint la bancnotele de hârtie și tehnologia modernă.

**Mihai:** – Indiferent cum arată ei, banii sunt un concept inventat de om.

**Vlad:** – În secolul al XX-lea, sistemul de convertibilitate a bancnotelor în aur nu permitea tipărirea de noi bani și multe țări au renunțat la acest sistem. Tratatul de la



Bretton Woods din 1944 afirma că singura bancnotă care păstra standardul de aur a rămas dolarul. Mai târziu, președintele Nixon a renunțat la standardul de aur al dolarului.

**Aura:** – Da, puterea de cumpărare a hârtiilor pe care le numim bani nu se mai bazează pe aurul depozitat la bancă, ci pe încrederea noastră că aceste hârtii au o anumită valoare.

**Vlad:** – Doar că, după anularea standardului de aur, lumea s-a confruntat cu fenomene precum inflația sau deflația.

**Dan:** – Despre inflație știu câte ceva, dar despre deflație, nimic. Uite, inflația este un fenomen monetar care înseamnă majorarea prețurilor din cauza deprecierii banilor, pentru o anumită perioadă de timp.

**Vlad:** – Bunicul meu mi-a explicat că deflația este atunci când prețurile scad într-un timp scurt, iar puterea de cumpărare crește.

**Dan:** – Adică într-o perioadă cu deflație pot cumpăra mai multe bunuri sau servicii cu aceeași sumă de bani disponibilă astăzi. În concluzie, Cici ar fi asigurat. Hi, hi, hi!

**Violeta:** – Știți că banii virtuali au fost doar un concept apărut în gaming?

**Aura:** – Da, în 2009 a apărut prima monedă virtuală, Bitcoin, cu misiunea de a stoca valoare, fără implicarea unei entități guvernamentale.

**Mihai:** – Bitcoin este cea mai cunoscută și tranzacționată monedă crypto.

**Dan:** – Lumea crypto a început să fie tot mai mare, întrucât apar tot mai multe monede digitale, care au scopul de a genera profit în timp. Aș vrea să știu cum funcționează...

## Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Notează cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele enunțuri:

- Printre primele monede care au fost folosite de strămoșii noștri erau și scoicile. **A/F**
- Drahma de argint nu a fost emisă niciodată pe teritoriul țării noastre. **A/F**
- Moneda de 10 bani este confecționată din alamă și este placată cu nichel. **A/F**

Avantaje (proveniență, utilizare)	Dezavantaje (proveniență, utilizare)

2. Completează un tabel în care să arăți avantajele și dezavantajele banilor, după modelul indicat mai sus.

3. Împreună cu colegul/colega de bancă, realizează o hartă a banilor existenți în acest moment în lume, ajutat/ă de o hartă geografică, apoi atașează această hartă la portofoliul personal.

4. La ora actuală există o multitudine de magazine fizice și online. Compară magazinul unde produsele se vând la raft cu un magazin virtual. Care dintre aceste două forme de comerț este mai avantajos? De ce?

## Să descoperim!

Monetăria Statului, companie de stat, aflată în subordinea Băncii Naționale, produce în principal moneda de circulație din România - Leu, dar și monede comemorative, medalii, decorații, obiecte din aur și argint, precum și alte numeroase obiecte realizabile cu

tehnologia specifică: jetoane, insigne, brelocuri, medalii sportive, sigilii, obiecte gravate, presate, acoperite galvanic sau emailate etc. A fost înființată la 24 februarie 1870. Folosind internetul, află dacă toate statele dețin astfel de instituții.

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

M	B	I	T	C	O	I	N
O	N	E	T	A	R	A	S
N	I	C	R	Y	P	T	T
E	N	B	A	N	C	O	A
D	F	M	B	W	N	P	T
A	L	E	A	I	O	L	U
S	A	T	N	C	T	A	L
C	T	A	L	I	A	S	U
R	I	E	W	C	I	T	I
I	P	T	U	R	A	L	A

## ȘTIAȘI CĂ?

- Primii bani, despre care se știa până acum, au apărut în Sumer (zonă dintre fluviile Tigru și Eufрат din actualul Irak), acum aproximativ 5.000 de ani?
- Primul „ban” a fost orzul – o cereală care poate fi consumată? Această monedă de schimb a apărut în același loc și în același timp cu scrisul, iar asta nu este o coincidență.
- Sicilii de argint au fost primii bani, menționați în Codul lui Hammurabi și în Biblie?

## Investigație

Este uimitoare trecerea de la obiecte de valoare, ca pietrele prețioase sau metalele prețioase, la banii din zilele noastre. Cu ajutorul internetului, descoperă cum s-a produs această tranziție! Ce crezi că a determinat o civilizație să aleagă un anumit tip de monedă? Aventură-te în călătoria fascinantă a invenției banilor!

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că trăiești într-o lume în care nu există bani! Cum îți poți achiziționa produsele dorite? Dar serviciile? Caută elementele care au condus la apariția monedei!

## Repere economico-financiare

Din punct de vedere istoric, banii au avut concret trei forme principale: moneda metalică, moneda de hârtie și moneda scripturală.

Valoarea banilor se schimbă și, odată cu ea, puterea de cumpărare. **Puterea de cumpărare** descrie cantitatea de bunuri și servicii ce pot fi cumpărate cu o anumită sumă de bani. Creșterea prețurilor duce la scăderea puterii de cumpărare a banilor și invers. Tendința de creștere a prețurilor se numește **inflație**. Inflația îi afectează pe oameni în mod diferit: unii au de suferit, alții beneficiază.

## Studiu de caz

La un moment dat, într-un trecut nu prea îndepărtat, aproape toate tranzacțiile de afaceri personale și achizițiile se făceau cu numerar. În timp, acest lucru s-a schimbat. Care crezi că este motivul pentru care populația a dorit să utilizeze alte forme de plată?



## Miniproiect

Împreună cu colegii, cu ajutorul internetului, descoperă evoluția formelor banilor românești, în istorie. Analizați cu atenție desenele banilor, completând o fișă de proiect, cu fiecare însemn și semnificația lui. De exemplu, imaginea florilor de pe bancnotele actuale.

Puteți realiza o astfel de cercetare și pentru euro. Ce constatați?

## Lecția 11: Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor

Este o dimineață rece, plumburie. Prin copacii triști și arămii, vântul suflă cu putere. În drum spre școală, copiii vorbesc despre bani. Fără bani, existența noastră ar fi diferită.

**Mihai:** – Aura, toată seara m-am gândit la discuțiile noastre. Cum au fost banii unanim acceptați? Mă gândeam cum au reușit oamenii să descopere valoarea banilor.

**Aura:** – De cele mai multe ori, valoarea unui lucru este legată de ceea ce oferi la schimb pentru el. În cazul banilor, valoarea lor...

**Mihai:** – Un profesor nu câștigă bani când citește o carte, un medic, dacă se tratează pe sine, nu câștigă bani.

**Aura:** – Corect. Banii sunt pentru ceva ce nu ține de tine. Vorbim de bani când ne referim la altă persoană. Îmi amintesc din copilărie de cartea „*Banul muncit*” de Alexandru Mitru.

**Mihai:** – Știu ce vrei să spui. Valoarea banilor este percepția atribuită acestora la un moment dat, luând în considerare circumstanțele economice care îi influențează, cum ar fi inflația.

**Vlad:** – Mihai, cu ajutorul banilor măsurăm valoarea tuturor mărfurilor. Nedumerirea ta se referă la expresia bănească a măsurării valorii mărfurilor care este prețul, adică suma de bani la care se vinde și se cumpără pe piață un bun economic sau serviciu.

**Aura:** – Valoarea banilor se măsoară prin puterea lor de cumpărare, rolul hotărâtor în acest sens revine nivelului și evoluției prețurilor.

**Dan:** – Confirm. Eu știu cel mai bine. Tot strâng bani pentru căsuța lui Cici.

**Aura:** – Vrei să te ajutăm și noi? Cum economisești mai bine: cheltuind numerar sau card? Cum ești mai disciplinat cu cheltuielile?

**Dan:** – Eu strâng în pușculiță.

**Maria:** – Cam demodat! Deci, numerar.

**Aura:** – Indiferent care este forma de economisire a lui Dan, important este să poată cumpăra căsuța lui Cici.

**Mihai:** – Dan și-a propus acest obiectiv și sunt convins că nu contează modul în care alege să economisească. Va reuși! Nu înțeleg de ce toți acordă aceeași valoare banilor...

**Dan:** – Până la urmă....ce sunt banii?

**Vlad:** – Banii sau moneda reprezintă ansamblul mijloacelor de plată utilizate în tranzacții, sunt un intermediar în actele de schimb, etalon al valorii și mijloc de păstrare și economisire.



**Aura:** – Corect, dar Mihai întrebă de ce toți oamenii au ales să acorde aceeași valoare unei anumite hârtii, ca să spun așa?

**Mihai:** – Da, de ce toți măsoară banii cu același etalon?

**Vlad:** – Bancnotele sau moneda sunt utilizate pe scară largă și sunt acceptate ca mijloc de plată. În toate statele, băncile centrale depun eforturi să mențină stabilă valoarea banilor.

**Mihai:** – Oare măsurarea valorii banilor este asemeni cu cea a măsurării greutateii în kilograme sau a lungimii în metri?

**Vlad:** – Într-un fel, da. Banii se folosesc pentru a estima valoarea bunurilor și a serviciilor.

**Mihai:** – Adică banii sunt un instrument al tranzacțiilor...

**Aura:** – Oare ce este moneda fiduciară?

**Vlad:** – O monedă a cărei valoare se bazează pe încrederea publicului în valoarea sa, adică o bancnotă cu valoarea de 50 de lei valorează chiar 50 de lei, deci îi poți utiliza să cumperi ceva ce costă 50 de lei.

**Aura:** – Vlad, m-ai amestecat complet. Normal că pot cumpăra ceva cu 50 de lei pentru că sunt 50 de lei.

**Vlad:** – Moneda fiduciară este o monedă care este apărută de o instituție centralizatoare. Practic, face parte dintr-un ansamblu ce se numește masă monetară și include mai multe mijloace și sisteme de plată.

**Maria:** – Haideți în clasă, e mult mai cald și urmează să începem orele.

**Dan:** – Vin și eu. Sper să lămurim astăzi toate aceste neclarități.

## Să știm!

**MIJLOC DE  
ECONOMISIRE**

**MIJLOC  
DE PLATĂ**

**FUNȚIILE  
BANILOR**

**MĂSURĂ  
A VALORII**

**MIJLOC  
DE SCHIMB**

## Să aplicăm ce am învățat!

1. Pornind de la funcția banilor ca mijloc de schimb, enumeră trei bunuri și trei servicii ce pot fi plătite cu bani, pe care le folosești în mod frecvent.

2. Ce iei în calcul atunci când cumperi un produs: preț, calitate, cantitate etc.? Dacă te gândești la bani, ce anume te determină să cumperi?

3. Compune un mesaj scris, de minimum 30 de cuvinte, maximum 50, în care să menționezi care este valoarea banilor pentru tine: de ce și pentru ce sunt importanți banii? Prezintă mesajul în grupul clasei. Prin ce se aseamănă/diferențiază de celelalte mesaje ale colegilor tăi?

4. Descoperă forma actuală a banilor în lume. Din ce material sunt realizați? Ce forme au? De ce bancnotele nu sunt rotunde și sunt dreptunghiulare?



## Să descoperim!

Realizează un *workshop* cu prietenii! Acesta se caracterizează printr-o durată de timp redusă, care poate varia, în funcție de complexitatea subiectului abordat.

1. Colectează informațiile despre participanți.

2. Definește tema workshop-ului și scopul.

3. Identifică activitățile, astfel încât participanții să fie încrezători în abilitățile lor, să lucreze în echipe, să se cunoască și să se sprijine unul pe celălalt.

4. Pentru o activitate reușită trebuie să existe suficient timp pentru discuții după fiecare moment. Include exerciții, jocuri și alte activități stimulative.

5. Amintește-ți să oferi feedback. Asigură-te și că participanții își pot oferi feedback pozitiv între ei.

6. Planifică activitățile în ordinea potrivită.

7. Fii flexibil! Gândește-te la ce conținut poți renunța în cazul în care nu îți mai ajunge timpul.

Spațiul unde se organizează workshop-ul ar trebui să fie confortabil, cu multă lumină naturală.

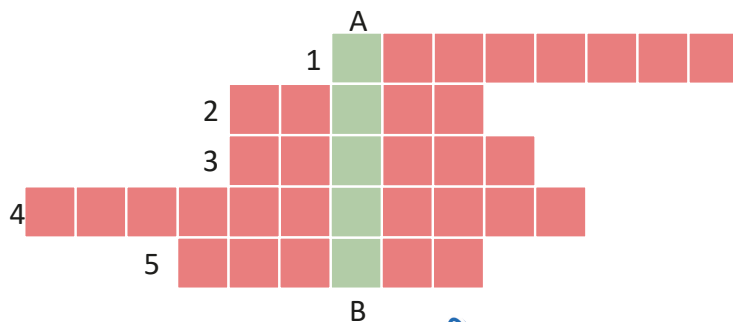
Ai încredere, vei reuși chiar dacă nu ești perfect! Poți obține atât informații, cât și abilități noi.

## Să ne amintim

Completează rebusul ,apoi alcătuieste un enunț folosind cuvântul obținut pe verticala A-B !

**A-B** – unitate monetară

1. formă a banilor
2. mijloc de .....
3. formă a banilor
4. funcție a banilor – agonisire
5. înlocuire



## Investigație

A existat o perioadă în istorie în care moneda germană și-a pierdut valoarea. Oamenii nu aveau ce să facă cu ea. Cu ajutorul internetului, descoperă evenimente din istorie, care au condus la devalorizarea banilor. Ce observi?

## Studiu de caz

În viața ta există cel puțin două relații importante pentru tine – de familie și de prietenie. Există neînțelegeri legate de bani în vreuna dintre aceste relații? Dacă da, ce ai nevoie să clarifici? Și ce poți face să îmbunătățești aceste relații?

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că ai o sumă mare de bani și apare un om în viața ta, care îți propune să-i dai lui această sumă. În ce condiții ai face-o? Argumentează!

## Repere economico-financiare

Banii nu au o valoare proprie, ci una care le este atribuită.

Valoarea banilor poate fi determinată de:

- valoarea nominală a monedei;
- valoarea bunurilor și serviciilor;
- valoarea alegerilor pe care le fac oamenii;
- valoarea muncii prestate de individ.

Banii îndeplinesc mai multe funcții, printre care:

- măsură a valorii;
- mijloc de schimb;

## ȘTIAȚI CĂ?

- Bancnota de 1.000 \$ se numește Grand Watermelon și a fost realizată în anul 1890, fiind unul dintre cele două astfel de exemplare disponibile în lume?

- Se crede că dolarul de argint cu părul curgător, din 1794, a fost primul dolar emis de monetăria SUA?

- Dinarul de aur de 723 (dinastia Omeyyazilor) este una dintre cele mai vechi și apreciate monede islamice pe care este menționat un loc din Arabia Saudită?

## Minicercetare

Împreună cu colegii tăi, formează echipe, apoi realizați o scurtă minicercetare cu privire la funcțiile banilor. Care dintre funcțiile banilor vi se pare mai importantă și de ce?

- mijloc de plată;
- mijloc de economisire.

Banii pot fi în numerar (bancnote și monede metalice), depozite bancare și rezerve ale băncilor centrale.

Reglarea masei monetare se înfăptuiește de către bănci, în special de către Banca Națională, prin două modalități: emisiunea sau retragerea de numerar și prin crearea unor cantități suplimentare de bani scripturali sau retragerea acestora, prin creșterea sau diminuarea volumului de credite acordate de bănci.

## Lecția 12: Moneda națională a României

Steluțe argintii se desprind din norii de vată, dansând spre pământ. Potopul de fulgi albi croșetează dantelă în crengile copacilor. O altă zi de școală stă să își croiască drum prin pătura albă așternută cu grijă.

**Mihai:** – Aura, este așa frumos afară, parcă îmi pare rău că nu suntem în vacanță.

**Aura:** – Mihai, mai avem puțin și vom merge în excursie, un pic de vacanță.

**Marius:** – Abia aștept să se aștearnă toată zăpada să încingem o „bulgăreală”.

**Vlad:** – Nu vom avea timp. V-ați făcut tema la ora de Educație Socială?

**Mihai:** – Da. A fost interesant.

**Maria:** – Și cu iz istoric.

**Vlad:** – Istoria leului românesc începe cu secolul al XVII-lea, când, în Principatele dunărene, se foloseau ca monedă taleri olandezi, löwenthaler, care aveau gravat pe ei un leu rampant, locuitorii denumindu-l generic „leu”. De atunci până azi, a suferit multe transformări.

**Dan:** – Leul există ca monedă din 1867. Este suficient să te uiți la colecția leilor de la prima apariție și până azi pentru a înțelege cum s-a scris istoria în spațiul românesc.

**Maria:** – Dacă te uiți la bancnotele românești, descoperim existența unei flori. Ce rol are această floare?

**Aura:** – Nu cred că sunt doar de decor. Pe bancnota de 1 Leu se află lumânărica pământului (*Gentiana asclepiadaea*). Se găsește în zonele muntoase și de deal din Europa și Asia și este folosită în tratamentele naturiste. Bancnota de 5 Lei are o garoafă (*Dianthus dianthus*). O găsești în Europa și Asia. Pe bancnota de 10 Lei se află o floare de nalbă (*Althea Officinalis*). Trăiește în Europa, vestul Asiei și Nordul Africii și este foarte apreciată în medicina tradițională.

**Violata:** – Pe bancnota de 20 de Lei se află brândușa galbenă (*Crocus flavus*). Se găsește în zona balcanică și mediteraneeană. Există și alte tipuri de brândușe, sub alte culori, cum ar fi violet sau alb și, în medicina tradițională, poate trata unele afecțiuni. Pe bancnota de 50 Lei se află floarea-de-colț (*Althea Officinalis*).

**Dan:** – Floarea-de-colț este simbolul multor cluburi de alpinism, dar și al unor brigăzi militare montane din Europa. La noi este monument al naturii și trăiește la altitudini de peste 1.800 de metri.



**Violeta:** – Dan, ai uitat să spui de mine. Hi, hi, hi! Pe bancnota de 100 de Lei se află o violetă (*Viola sororia*). Violetele se folosesc în cosmetice și gastronomie.

**Aura:** – Pe bancnota de 200 de Lei se află niște flori de mac (*Papaver rhoeas*). Macul este foarte răspândit în emisfera nordică.

**Mihai:** – Pe bancnota de 500 de Lei se află florile de tei (*Tilia platyphyllos*). Cine nu a băut ceai de tei?

**Vlad:** – Dar ce spuneți de ideea europeană? Știți că pe bancnotele euro sunt elemente grafice arhitecturale?

**Mihai:** – Da, ferestre și porți ce simbolizează spiritul european de deschidere și cooperare. Podurile de pe bancnote sunt simbolul comunicării între popoarele Europei, precum și între Europa și restul lumii.

**Vlad:** – Monedele euro diferă de la o țară la alta și pot fi folosite pretutindeni în zona euro. Fețele europene ale monedelor euro înfățișează fie UE, înainte de extinderea din luna mai 2004, fie o hartă a Europei și reproduc simboluri sau motive specifice țărilor care au emis monedele.

**Maria:** – În Finlanda, fructul și florile de mur pitic sunt reproduse pe moneda de 2 euro.

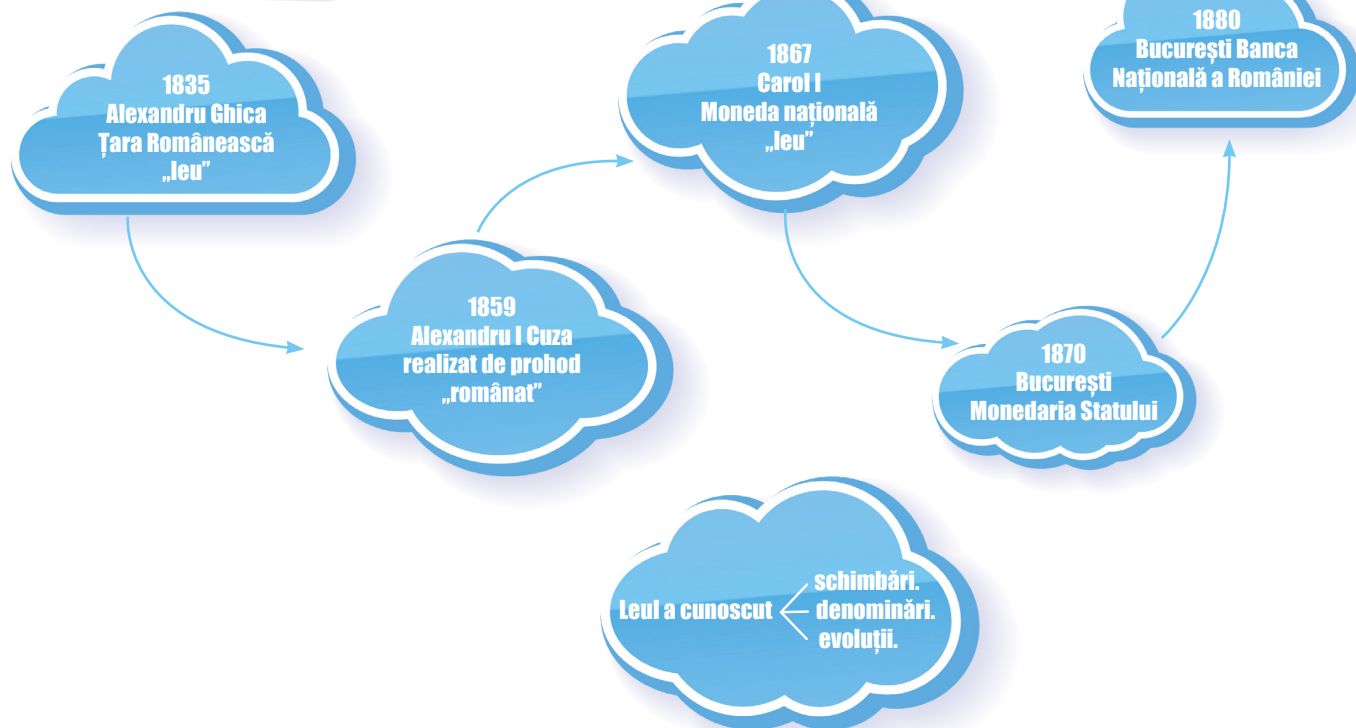
**Aura:** – Lasă, Maria, să ne întoarcem la noi în țară! Cine stabilește ce personalitate să fie pe bancnotele noastre? Că mi-aș dori să fac o propunere!

**Vlad:** – Banca Națională a României propune Consiliului de Administrație o personalitate românească pentru respectiva bancnotă.

**Aura:** – Atunci nu am nicio șansă să fac propunerea.

Discuția ar fi continuată cu siguranță dacă nu s-ar fi auzit clinchetul clopoțelului, semn clar că începe ora.

## Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Prietenii din clasa a VIII-a au descoperit florile de pe bancnotele românești. Cu ajutorul internetului, prin accesarea site-ului BNR, descoperă figurile din cultura românească aflate pe bani. Descrie conexiunea dintre floarea de pe bancnotă și personalitate!

2. Utilizând cunoștințele acumulate, realizează un eseu argumentativ de maximum 150 cuvinte, cu titlul „1880 București, Banca Națională a României”.

3. Apreciază valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

Femeile cheltuiesc mai mult pe dorințe personale și bărbații mai mult pe hobby-uri.

A/F

Bărbatul trebuie să plătească tot ce este mai scump, în familie.

A/F

Nu este util să economisești.

A/F

Banii numerar sunt mai utili decât celelalte tipuri de bani.

A/F

Este mai avantajos să păstrezi banii în moneda națională.

A/F

4. Cunoscând faptul că a existat o denominare a monedei naționale, în anul 2005-2006, apreciază dacă acest lucru a influențat sau nu puterea de cumpărare a cetățenilor.

## Să descoperim!

Uniunea Europeană a constituit zona euro în care 20 de state au euro – moneda oficială, devenind astfel a doua monedă ca importanță în lume. Banca Centrală Europeană (BCE) este banca centrală a țărilor din Uniunea Europeană, care utilizează euro. Din anul 2002, bancnotele euro au fost produse în comun de

băncile centrale naționale (BCN) ale statelor din zona euro.

Descoperă elementele naționale ale statelor europene, aflate pe moneda euro, știind faptul că monedele euro au o față comună și o față națională. Fața națională indică țara emitentă.

## ☉ Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

B	E	B	M	D	S	V
A	U	A	O	E	I	A
N	R	N	N	N	G	T
C	O	C	E	O	U	N
A	L	N	D	M	R	A
N	E	O	A	I	V	E
A	U	T	A	N	A	R
T	I	O	N	A	L	A



• Fiecare stat își alege culoarea banilor? În general, sunt preferate nuanțele mai închise, care nu atrag atenția.

• În trecut se alegea culoarea galben auriu pentru că este asociată cu bogăția în multe culturi? Ea reprezenta norocul și înțelepciunea, care putea să atragă abundența financiară.

• În Bolivia, de Anul Nou, se pun monede în prăjituri? Cine găsește o monedă are noroc în anul care urmează.



## ☉ Să ne imaginăm

Cunoscând că fiecare țară are propria unitate monetară, descoperă, cu ajutorul internetului, care este cea mai folosită? Imaginează-ți că deții astfel de bani, sunt utili? Îți poți achiziționa bunuri cu ei? Care sunt condițiile specifice țării noastre?

## ☉ Investigație

Fiecare dintre bancnotele românești aflate în circulație conține 11 elemente de siguranță, și anume: filigranul, firul de siguranță, banda iridescentă, elementul de suprapunere, microtextul, imprimare vizibilă în lumina ultravioletă, imprimare aurie, imprimare în relief, microperforații, imagine latentă, cerneală care își schimbă culoarea. Care este motivul pentru care a fost necesar să existe aceste elemente de siguranță? Cu ajutorul internetului, caută bancnotele unei alte țări și descoperă elementele de siguranță ale acestora. Adaugă rezultatul portofoliului tău!

## ☉ Repere economico-financiare

BNR a fost înființată la 17 aprilie 1880, fiind a șaisprezecea bancă centrală din lume, înaintea Băncii Centrale a Elveției sau a celei din SUA.

Banca Națională este cea care emite bani. Monetăria Statului este cea care confecționează monedele, iar Imprimeria Națională se ocupă de realizarea bancnotelor.

Locul cel mai potrivit în care se pot păstra banii economisiți de o persoană sau o familie este o bancă. Acolo banii sunt în siguranță și se poate primi și o dobândă!

## ☉ Studiu de caz

C.D., un tânăr inteligent, educat, s-a angajat în urmă cu un an la o companie de top și câștigă relativ bine, pentru nivelul și experiența sa. Veniturile sale nete sunt de 5.000 de lei pe lună. Fiind din provincie, și-a cumpărat un apartament în București, cu credit pe 30 de ani de la bancă, o mașină, în leasing. Din cei 5.000 de lei, 4.500 de lei se duc pe cheltuielile lunare, iar 500 de lei sunt banii pe care își permite să îi pună deoparte (potențiale economii). De ce simte că nu îi mai ajung banii? Ce s-a întâmplat?

Banca Națională emite monedă comemorativă și aniversară. Acestea sunt apreciate și achiziționate de colecționari, în mod liber.

Imprimeria Națională este singura imprimărie din Europa care folosește exclusiv polimeri (plastic).

Cursul leului se referă la cantitatea diverselor monede care se pot cumpăra cu un leu.

Accesează site-ul oficial al BNR - <https://www.bnr.ro/Leul-Romanesc-Jocul-Portretelor>. Creează o bancnotă cu chipul tău!

## Lecția 13: Modalități de economisire a banilor și de reducere a risipei de resurse bănești

Regina nopții domolește vântul și îmbracă aleile parcului în mantia albă și pufoasă a zăpezii proaspăt ninse. În acest tablou mirific, elevii clasei a VIII-a au preocupări financiare, în pauza mare.

**Dan:** – Dragilor, Cici are în sfârșit căsuță. Uite, am reușit să-i cumpăr o căsuță în care să se poată juca în voie...

**Aura:** – Ai spart pușculița?

**Dan:** – Da, dar mi-a completat bugetul și mama.

**Vlad:** – Drumul planificării financiare începe cu economisirea. Economisirea este libertatea de a propune obiective pentru care ai nevoie de un plan financiar solid, așa cum a făcut Dan.

**Aura:** – Pare dificil să aloci o parte din bugetul lunar pentru economii, mai ales când cheltuielile curente acaparează mare parte din bugetul disponibil, nu-i așa?

**Mihai:** – Dacă nu ai o motivație suficient de puternică, planul se complică. Dan, nu-i așa?

**Dan:** – Obiectivul meu, căsuța pentru Cici, mi-a oferit o motivație puternică. Voiam să-i ofer pufosului o bucurie.

**Maria:** – Eu zic că întocmirea unui buget reprezintă principala metodă de economisire a banilor. În acest caz, fiecare persoană poate avea un control asupra finanțelor și poate reduce sau elimina cheltuielile care nu sunt necesare.

**Dan:** – Corect, așa am învățat la ora de Educație Socială.

**Aura:** – Cred că pușculița lui Dan a fost un exemplu, că se poate.

**Mihai:** – Eu îmi doresc să economisesc pentru vacanță.

**Vlad:** – Motivele pentru care economisim, sunt multiple: o vacanță deosebită, lucruri pe care nu le putem achiziționa din veniturile lunare, rezerve pentru situații de urgență.

**Dan:** – Indiferent de motiv, cred că importanță este siguranța economiilor.

**Aura:** – Cred că o bancă rămâne, în continuare, un loc mult mai sigur în care să îți păstrezi banii. În plus, ai ocazia să câștigi ceva de pe urma lor, iar în timp, chiar dacă rata dobânzii se menține la un nivel scăzut, vei obține o sumă mai mare decât cea pe care o deținea inițial.



**Dan:** – Eu sunt mai sceptic. Vreau să economisesc în pușculița mea!

**Violeta:** – Câți bani trebuie economisiți?

**Maria:** – Pentru un punct de plecare sigur în zona de economisire, o persoană sau o familie ar trebui să economisească cel puțin veniturile pe șase luni sau mai clar ce acoperă cheltuielile pe minimum șase luni. Așa-numitul fond de urgență, de care amintea și Vlad.

**Mihai:** – Cum creăm un obicei de a economisi lunar?

**Vlad:** – E important să începem. Economisirea se face în ziua alocației sau a salariului. Adică, ce se cheamă *“Pay yourself first! (Plătește-te întâi pe tine!)”*.

**Aura:** – Deci, dacă depui banii într-un cont, unde se vor afla într-o stare de repaus, până când decizi să îi poți investi. Investiția presupune punerea banilor la muncă, astfel încât să-ți ofere valoare adăugată pe termen lung. Am dreptate?

**Vlad:** – Da, Aura. Există depozite pentru copii, pentru nevoia de a economisi pe termen lung, în numele copiilor. Dar, există și alte modalități de economisire.

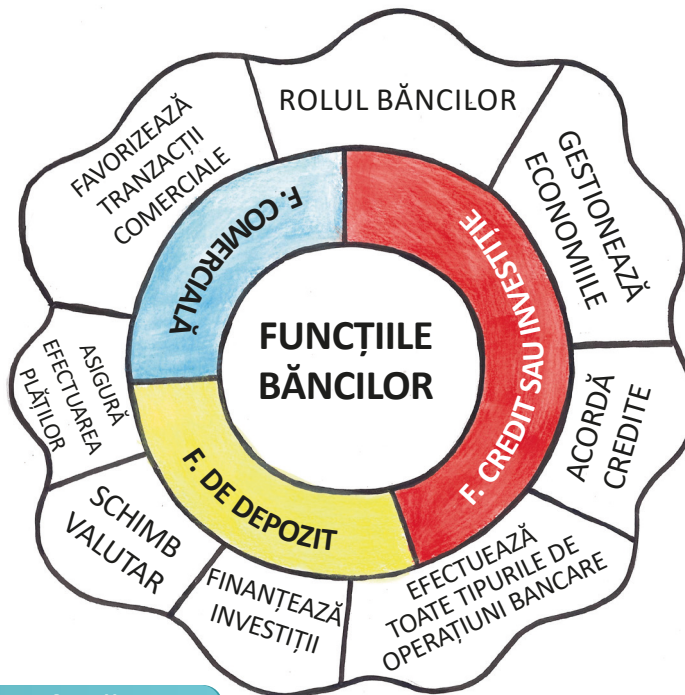
**Aura:** – Sunt curioasă!

**Violeta:** – Abia aștept ora de Educație Socială, să aflu oportunități de economisire.

**Dan:** – Sună tentant!

**Mihai:** – Haideți în clasă, imediat sună!

## Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Descrie într-un scurt eseu, maximum 350 cuvinte, rolul și importanța băncilor pentru viața de zi cu zi.
2. Cunoscând funcțiile băncilor, gândește-te pe care dintre acestea ai utilizat-o și în ce context, apoi explică experiența ta colegilor tăi.
3. Utilizând telefonul mobil, căută, pe internet, ofertele a trei bănci comerciale, pentru a identifica mijloacele de economisire ce pot fi utilizate la acestea. Informațiile culese de pe internet vor fi înregistrate pe **Fișa de lucru**.

Banca	A	B	C
Oferta de cont curent			
Oferta de cont de economii			
Oferta de depozit bancar			

Împreună cu colegul/colega de bancă descoperă care sunt diferențele dintre fișa ta de lucru și fișa acesteia/acestuia. Ce observați?

4. Oamenii pot apela la instrumente moderne de economisire, adică își pot deschide un cont curent, un cont de economii sau își pot face un depozit. Care este cea mai utilă modalitate de economisire și de ce?

## Să descoperim!

Economisirea poate fi făcută prin:

- cont curent;
- cont de economii;
- depozit bancar.

Dobânda este o sumă de bani, care trebuie plătită sau primită pentru utilizarea banilor, în cadrul unei datorii, în legătură cu un depozit etc.

Depozitul bancar poate fi: la vedere, la termen, cu capitalizare.

Factorii care influențează dobânda sunt: inflația, impozitul pe venit, dobânda altor bănci.

Realizează, împreună cu colegul/colega de bancă, un pliant cu tema „Cum aleg o bancă pentru primul meu cont de economii?”

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

C	D	I	D	E	K	I	D	V	S
O	O	M	E	C	A	P	I	T	A
N	B	P	P	O	N	O	M	E	L
T	A	O	O	Z	I	T	I	R	I
E	N	Z	I	T	V	A	S	I	Z
C	D	A	N	F	L	A	T	I	A
O	N	O	M	I	E	U	R	E	R

## Investigație

Formează o echipă de patru persoane, împreună cu colegii de clasă!

Realizați o investigație pentru a descoperi cea mai bună ofertă a unui depozit de economii pe termen de un an. Împărtășiți descoperirea voastră colegilor de clasă.

În alegerea ofertei, veți avea în vedere:

- dobânda anuală;
- comisionul de administrare cont de depozit;
- moneda în care se realizează depozitul.

## Studiu de caz

Domnul D.V. a împrumutat, acum cinci ani, de la bancă, suma de 100.000 lei, pentru nevoi personale, pe o perioadă de zece ani. A plătit 50.000. Dorește să reșaloneze suma rămasă, să discute cu reprezentanții băncii pentru prelungirea perioadei de rambursare a creditului. Credeți că este posibil? Va avea o dobândă mai mare?

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că ai câștigat 100 000 euro la loto. Scrie apoi pe o foaie de hârtie, cât mai detaliat, ce ai face cu acești bani. Ce este important pentru tine în viață? Care a fost prima opțiune de a cheltui banii? Dar de a economisi?

## ȘTIAȚI CĂ?

• În Myanmar este ilegal să accesezi (platforme social-media ca: Facebook, Instagram, Twitter? Oricine o face este sancționat cu detenția.

• Termenul „bancă” provine din italianescul „banco”? Acesta înseamnă „birou, bancă, banc de lucru” și era folosit de bancherii din Florența, în timpul Renașterii.

• Banca Centrală Europeană (BCE), responsabilă de euro, este o instituție oficială a Uniunii Europene și are sediul la Frankfurt pe Main, în Germania.



## Repere economico-financiare

Banca este o instituție financiară, organizată sub forma unei societăți comerciale pe acțiuni, ce are ca obiect principal de activitate atragerea de depozite și acordarea de credite. Băncile își desfășoară activitatea sub supravegherea băncii centrale. În cazul României, Banca Centrală este Banca Națională a României.

Dobânda simplă se calculează în cazul în care perioada analizată este mai mică de 1 an, iar dobânda nu este capitalizată. Dobânda compusă se practică atunci când perioada de depunere este mai mare de 1 an, iar dobânda este reinvestită la fiecare scadență.

Formulele pentru calculul dobânzii :

- simplă  $D_s = S \times d\% \times n$
- compusă  $D_c = S \times (1+d\%)^n - S$

în care  $D_s$  = dobânda simplă,  $D_c$  = dobânda compusă,  $S$  = suma depusă,  $d\%$  = rata dobânzii la depuneri,  $n$  = număr ani

Economisirea este un act de autoeducație – înveți să fii perseverent, exersezi autodisciplina, răspunzi provocării pentru a avea motiv să te recompensezi, descoperi ce înseamnă bucuria de a achita integral un lucru.

## Lecția 14: Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)



Școala este o punte între două lumi, care modelează sufletele și caracterele elevilor. Farmecul vârstei desenează fantastica lume a locului în care se nasc iluzii și se împlinesc vise. Dincolo de ea, școala este o inimă formată din multe inimi care bat cu putere, este o grădină în care cresc speranțe și se conturează împliniri.

Clinchetul cristalin al clopoțelului nu lasă timp pentru visare. Încep orele și odată cu ele provocările.

**Vlad:** – Ați auzit că astăzi vom vorbi despre bănci și carduri bancare?

**Maria:** – Cu siguranță, vrei să ne spui tu ceva.

**Vlad:** – Da, mă gândeam să vă spun că băncile au lansat carduri pentru copiii cu vârste între 10 și 14 ani, pentru a-i ajuta să își formeze obiceiuri pozitive privind gestionarea banilor, cu îndrumarea părinților.

**Maria:** – Mă gândeam eu!

**Aura:** – Știu că va putea plăti cu telefonul dacă are peste 16 ani și dacă și-a înrolat cardul într-un portofel digital.

**Mihai:** – Dar părinții sunt cei care decid limitele de tranzacționare, să îl blocheze sau să închidă cardul copilului.

**Aura:** – Ce știți de Revolut?

**Mihai:** – Revolut Group Holdings Ltd este o companie globală de neobancă și tehnologie financiară, cu sediul central în Londra, Marea Britanie, care oferă servicii bancare pentru clienții de retail și companii.



**Vlad:** – Revolut a devenit oficial bancă în România în martie 2021. Revolut Bank este recunoscută de către BNR, oficial, drept o instituție bancară. Iar asta înseamnă că, începând din martie 2021, banii din conturi sunt asigurați conform Fondului de Garantare din Lituania (țara emitentă a licenței bancare), în limita a 100.000 euro per individ.

**Aura:** – Mulțumesc, băieți. Eram curioasă pentru că am văzut un card bancar cu însemnele Revolut.

**Mihai:** – Au și aplicație, ca orice altă bancă.

Discuția ar fi continuat, dar sunetul clopoțelului îi trimite în sala de curs.

### 🎯 Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. La deschiderea unui cont bancar sau pentru obținerea unui credit, clienții se gândesc la: cât de aproape este situată banca, astfel încât accesul să fie rapid pentru ratele creditului? Există aplicație care să faciliteze rambursarea ratelor creditului? Dacă nu, ce program de lucru are banca? Cât de repede efectuează banca operațiile care îi sunt solicitate? Ce comisioane încasează banca? Ce document trebuie să studiezi pentru a afla răspunsul la întrebări?

2. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

Contul bancar poate fi deschis pe numele minorului. **A/F**

Minorul poate extrage cât numerar există în contul său, fără a fi nevoie de acordul părintelui sau al tutorelui. **A/F**

Cardul nu poate fi înlocuit, dacă se deteriorează. **A/F**

Plata este un transfer între două sau mai multe persoane, pentru achiziția unui bun sau serviciu. **A/F**

Plata se poate face direct sau prin virament bancar. **A/F**

3. Alcătuieste un scurt eseu, de aproximativ 350 cuvinte, cu tema „Cum ar fi lumea fără existența băncilor”?

4. Compară oferta în materie de creditare a trei bănci cunoscute, din localitatea ta, pentru un credit de nevoi personale. Ce observi?



## Să descoperim!

În vederea acordării creditului și pe parcursul derulării acestuia, instituțiile financiar-bancare au obligația legală de evaluare a bonității persoanelor vizate și de determinare a gradului de îndatorare a acestora, inclusiv prin utilizarea informațiilor înregistrate la Biroul de Credit. Înființat la inițiativa sectorului bancar românesc, Biroul de

Credit își propune să sprijine participanții la sistem, prin furnizarea de informații reale, actualizate și consistente referitoare la persoane fizice care au contractat credite de la bănci sau societăți financiare, au achiziționat un produs în sistem leasing sau au fost asigurate împotriva riscului de neplată de o societate de asigurări.

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

C	A	R	D	B	A	N	C	N
E	R	E	T	I	T	L	A	E
C	A	S	H	R	V	U	R	T
V	P	B	A	O	A	E	D	V
I	L	V	N	U	P	L	I	C
R	A	T	I	C	T	E	N	A
A	C	A	D	R	E	P	T	T
M	O	N	T	E	N	R	E	I
E	N	T	A	D	I	T	V	E



- Cultura hindusă este creditată cu crearea zero-ului pe care îl cunoaștem astăzi? În secolul al V-lea d.Hr., cuvântul sanscrit “śūnya” a fost folosit pentru zero.

- CEC, instituție fondată în 1864 de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, este prima instituție pe piața financiar-bancară din România?

- Cuvântul „cash” („numerar”) provine din China antică, când banii erau cărați în saci legați cu sfoară? Un sac de 100 de monede era numit „1 cash”.

## Investigație

Ești plecat în afara țării, împreună cu părinții. Aceștia te trimit, în holul hotelului în care sunteți cazați, să scoți bani de la un bancomat, cu cardul de debit în care aceștia își încasează salariul. Poți extrage de pe card bani în moneda țării în care te afli? Dacă da, cum verifici cursul de schimb aplicat tranzacției?

## Studiu de caz

D.F., posesor de card bancar, face o rezervare la un hotel din Bulgaria.

Cunoscând că operatorii rețelelor de carduri de plată au reguli specifice pentru aceste tranzacții și că toate documentele acordate unui titular străin de card trebuie să fie bilingve, D.F. constată că banca a retras mai mulți bani decât erau necesari acestei rezervări. Știm că în cazul unei rezervări sau

## Repere economico-financiare

**Viramentul** reprezintă o modalitate de plată, care constă în transferul de sume dintr-un cont în altul.

**Ordinul de plată** este o dispoziție necondiționată, dată de către plătitor sau plătitoare băncii sale, unde are deschis un cont bancar, de a pune la dispoziția unui beneficiar o anumită sumă de bani.

**CEC-ul** este un document scris tipizat, prin care titularul sau titulara unui cont în bancă dă ordin acestei bănci să plătească o anumită sumă de bani unui beneficiar.

**Biletul la ordin** este un titlu de credit creat de un emitent, în calitate de debitor care se obligă să plătească o sumă de bani fixată, la un anumit termen sau la prezentarea unei alte persoane, denumită beneficiar, care are calitatea de creditor.

**Cambia** este un instrument de plată pentru mărfurile livrate, lucrări executate și servicii prestate, atunci când cumpărătorul nu dispune de resurse

## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că intri într-un magazin de unde poți cumpăra absolut orice. Dacă ai ajunge într-un astfel de loc ce produse ai pune în coș? Te reprezintă cumpărăturile făcute?

anulări (inclusiv rezervări sau anulări prin Internet), comerciantul trebuie să asigure consimțământul titularului cardului de plată cu condițiile rezervării. Comerciantul are obligația de a păstra toată corespondența cu titularul cardului pentru a o prezenta ulterior băncii, în scopul soluționării unor eventuale tranzacții litigioase (reclamații). Cum procedează D.F.?



pentru a le achita când vânzătorul își asumă obligația de a plăti la o dată viitoare.

**Cardul** – poate fi de credit sau de debit.

**Contul bancar** - sau contul curent este produsul de bază oferit de bănci.

## Minicercetare

Realizează un proiect, împreună cu colegul/colega de bancă, cu tema „Avantajele și dezavantajele achizițiilor online”.

La întocmirea fișei de proiect, adaugă și simulări ale achiziționării unor bunuri, prin folosirea diferitelor mijloace de plată despre care ați învățat.

# Organizare eveniment – Invitație reprezentant bancă

Se stabilesc :

## I. Conceptul evenimentului – invitație lansată unui bancher

1. Scopul evenimentului – cunoașterea băncilor
2. Numele evenimentului
3. Agenda evenimentului pentru public
4. Agenda evenimentului pentru organizator

## II. Când – Data / Ora

## III. Unde – Locația

## IV. Stabilirea Bugetului

1. Costuri
2. Încasări – Parteneri / Sponsorii

## V. Comunicare & Creație

1. Prezentarea evenimentului
2. Realizare site eveniment
3. Creație invitații (print și electronic)
4. Comunicat de presă înaintea evenimentului
5. Fluturași /Cataloage / Mape / Pungi cadouri
6. Spot video – prezentare / sponsori
7. Creație Spider / Roll-up
8. Pachete din sponsorizări /parteneriate
9. Acte sponsori / parteneri:  
Pachete colaborare  
Contract *sponsorizare*

## VI. Listă invitați

## VII. Promovare

## VIII. Organizare din punct de vedere tehnic

## IX. Follow up

1. Comunicat post eveniment
2. Monitorizare presă
3. Review / feedback
4. Website eveniment
5. Scrisoare de mulțumire sponsori/parteneri + raport monitorizare

Orice eveniment trebuie să conțină și o notă de originalitate. Conținutul trebuie să stârnească interesul. Impresionează prin detalii surpriză! Fie că este vorba de un decor deosebit, de un moment artistic de excepție, de speakeri faimoși sau de o tematică neașteptată, invitații trebuie să și le amintească cu plăcere, evenimentul să fie de neuitat. Cheia succesului ca un eveniment deosebit să se transforme într-unul extraordinar este armonizarea tuturor elementelor și întocmirea unui plan de organizare eficient.



# Recapitulare



Formularea corectă a obiectivelor are la bază caracteristicile esențiale ale acronimului **SMART**. Acestea sunt: **S** – specific; **M** – măsurabil; **A** – (de) atins/abordabil; **R** – relevant; **T** – încadrat în timp.

**Bugetul personal** se axează pe finanțele individuale, iar bugetul familial, pe nevoile financiare ale întregii familii.

Bugetul poate fi:

- echilibrat  $V = Ch$ ;
- excedentar  $V > Ch$ ;
- deficitar  $V < Ch$ .

**Veniturile** sunt legate de resursele familiei și preiau de la acestea caracterul limitat.

**Cheltuielile** pot fi: fixe și variabile. Diferența dintre venituri și cheltuieli este suma disponibilă pentru alte scopuri sau pentru economii.

Comisia Europeană oferă dreptul tuturor cetățenilor Uniunii Europene de a solicita fonduri europene, în funcție de afacere sau de proiectul de implementat. Fondurile europene sunt instrumentele de finanțare nerambursabilă, alocate statelor Uniunii Europene (UE), fiind gestionate în comun de Comisia Europeană și de fiecare stat membru în parte.

**Puterea de cumpărare** — descrie cantitatea de bunuri și servicii ce pot fi cumpărate cu o anumită sumă de bani. Creșterea prețurilor duce la scăderea puterii de cumpărare a banilor și invers. Tendința de creștere a prețurilor se numește *inflație*. Inflația îi afectează pe oameni în mod diferit: unii au de suferit, alții beneficiază.

Banii nu au o valoare proprie, ci una care le este atribuită.

Banii îndeplinesc mai multe **funcții**, printre care:

- măsură a valorii;
- mijloc de schimb;
- mijloc de plată;
- mijloc de economisire.

Banii pot fi în **numerar** (bancnote și monede metalice), **depozite bancare** și **rezerve** ale băncilor centrale.

Uniunea Europeană a constituit **zona euro**, în care 20 de state au euro - moneda oficială, devenind astfel a doua monedă ca importanță în lume. Banca Centrală Europeană (BCE) este banca centrală a țărilor din Uniunea Europeană, care utilizează euro. Din anul 2002, bancnotele euro au fost produse în comun de băncile centrale naționale (BCN) al statelor din zona euro.

**Economisirea** poate fi făcută prin:

- cont curent;
- cont de economii;
- depozit bancar.

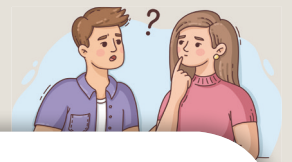
**Banca** este o instituție financiară, organizată sub forma unei societăți comerciale pe acțiuni, ce are ca obiect principal de activitate atragerea de depozite și acordarea de credite.

Formulele pentru calculul dobânzii :

- simplă  $D_s = S \times d\% \times n$
- compusă  $D_c = S \times (1+d\%)^n - S$

în care  $D_s$  = dobânda simplă,  $D_c$  = dobânda compusă,  $S$  = suma depusă,  $d\%$  = rata dobânzii la depuneri în procent,  $n$  = număr ani

**Cardul bancar** – poate fi de credit sau de debit.



## I. Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- a) Cheltuielile pot fi: fixe și variabile. **A/F**
- b) Banca este o instituție financiară organizată sub forma unei societăți comerciale pe acțiuni, ce are ca obiect principal de activitate atragerea de depozite și acordarea de credite. **A/F**
- c) Puterea de cumpărare este dorința pe care o are o persoană pentru a cumpăra un produs. **A/F**
- d) Bani pot fi utilizați doar în numerar sau cu cardul. **A/F**

**(0,25p × 4 = 1p)**

## II. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din lista dată astfel încât enunțurile să fie adevărate.

Banii nu au o valoare ....., ci una care le este atribuită.

Banii îndeplinesc mai multe funcții, printre care: măsură a valorii, mijloc de ....., mijloc de ....., mijloc de..... .

**Lista de termeni:** schimb, proprie, plată, economisire.

**(0,25p × 4 = 1p)**

## III. Asociază termenii de la litera A cu descrierile de la litera B.

A	B
a. Banii	1. instituție financiară care are ca obiect principal de activitate atragerea de depozite și acordarea de credite
b. Banca	2. mijlocul universal/general acceptat de plată pentru bunuri și servicii sau de achitare a datoriilor
c. Dobânda	3. prețul care trebuie plătit pentru utilizarea unei sume de bani pentru o anumită perioadă de timp
d. Bugetul	4. o listă cu toate veniturile și cheltuielile

**( 0,50p x 4 = 2 p)**

## IV. Argumentează succint, folosind două argumente, necesitatea realizării unui buget personal și al familiei.

**(0,25p x 2 =0,50p)**

## V. Exprimă-ți punctul de vedere cu privire la formularea corectă a obiectivelor care au la bază caracteristicile esențiale ale acronimului SMART.

**(1p)**

## VI. Construiește un exemplu concret de situație în care se încalcă drepturile consumatorului, în relația cu băncile. Oferă două soluții prin care consideri că se poate combate acest lucru.

**(1px 2=2p)**

## VII. Completează tabelul de mai jos, utilizând cunoștințele dobândite!

**(0,25 p x 6 = 1,5 p)**

Tipuri de buget	Avantaje	Dezavantaje
Excedentar		
Echilibrat		
Deficitar		

**Din oficiu: 1 punct  
Total: 10 puncte**

# Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare

## Lecția 15: Relația consumatorului cu instituțiile bancare

La un semn, toate ușile claselor se deschid și fac loc grupurilor vesele de elevi.

Zarva trezește liniștea școlii și în câteva minute curtea școlii devine neîncăpătoare.

**Aura:** — Sunt fericită că mergem în vizită la bancă!

**Mihai:** — Și eu, deși am vizitat împreună cu părinții o bancă.

**Maria:** — Oare în comunism existau bănci?

**Vlad:** — Sigur, Maria. În timpul comunismului, în România, existau patru bănci de stat, care aveau ca obiect de activitate finanțarea comerțului exterior, agricultura, industria și toate proiectele statului.

**Aura:** — Doar patru?

**Dan:** — De la patru bănci la sistemul de plăți prin QR code. Asta da, evoluție!

**Mihai:** — Încrederea este cea care a stat la baza apariției fenomenului bancar și reprezintă factorul determinant în activitatea bancară.

**Aura:** — Înțeleg că se dorește ca anul acesta să rămână 27 de bănci, în loc de 32 câte sunt în prezent.

**Dan:** — Am auzit și eu discuții despre acest lucru. Mama spunea ceva despre tipul de capital.

**Vlad:** — Capitalul reprezintă un element esențial pentru siguranța și soliditatea băncilor, ele acceptă riscuri și pot avea pierderi dacă aceste riscuri devin realitate. Pentru a rămâne sigure și a proteja depozitele clienților, băncile trebuie să aibă capacitatea de a depăși aceste pierderi și de a continua să funcționeze atât în perioadele favorabile, cât și în cele dificile. Așa este utilizat capitalul băncii.

**Dan:** — Doamne, Vlad, ești o enciclopedie!

**Vlad:** — În termeni simpli, capitalul reprezintă fondurile pe care o bancă le-a obținut de la acționarii săi și de la alți investitori și orice profituri obținute și nedistribuite. Prin urmare, dacă o bancă intenționează să-și mărească baza de capital, aceasta poate acționa în această direcție, de exemplu prin



emiterea unui volum suplimentar de acțiuni sau prin reținerea profiturilor, în locul distribuirii acestora sub formă de dividende acționarilor.

**Aura:** — Ce sunt dividendele?

**Mihai:** — O plată de dividende reprezintă suma pe care un acționar o primește din profiturile realizate de o companie la care acesta deține acțiuni.

**Maria:** — Dan, ai întrebato-o pe mama ta care sunt fondurile băncilor?

**Dan:** — Am fost curios să știu cum funcționează și mama mi-a explicat că fiecare bancă dispune de două surse de fonduri: capitalul și datoria. Datoria este suma de bani pe care a luat-o împrumut de la creditorii săi și pe care trebuie să o restituie. Datoria cuprinde, printre altele, sumele depuse de clienți, obligațiuni emise și împrumuturi obținute de bancă. Resursele financiare provenite din aceste două surse sunt utilizate de către bancă în diverse moduri, cum ar fi oferirea de împrumuturi clienților sau efectuarea altor investiții.

**Aura:** — Haideți în clasă! Abia aștept să mergem la bancă!

## Să știm!

# BANCARE

## PRODUSE

CONTURI  
CURENTE

CREDITE

CONTURI  
DE ECONOMII

CARDURI  
DE CUMPĂRĂTURI

CONTURI  
ÎN VALUTĂ

GARANȚII  
BANCARE

DEPOZITE

## SERVICII

CECURI  
DE CĂLĂTORIE

ACCESAREA  
DE CREDITE

SCHIMB VALUTAR

PRIVATE BANKING

SEIFURI

CASETE  
PENTRU VALORI

VÂNZARE ACȚIUNI

SERVICII TRANSFER

DESCHIDERE CONTURI

## Să aplicăm ce am învățat!

1. Oliver Wendell Holmes spune „Nu vă puneți încrederea în bani, ci puneți-vă banii într-un loc de încredere”. Pe baza acestui citat, redactează un text scurt în care să menționezi cum și unde își pot investi oamenii economiile.

2. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

Banca este o instituție financiară care are ca obiect principal de activitate atragerea de depozite și acordarea de credite. A/F

Industria bancară a evoluat și a transformat modul în care funcționează lumea astăzi. A/F

Banca este o instituție financiară ai căror beneficiari sunt doar persoanele juridice (firmele). A/F

3. Realizează un scurt joc de rol, împreună cu colega sau colegul tău de bancă! Unul dintre voi este funcționarul băncii, celălalt fiind clientul. Cum îl convingi să acceseze un card de cumpărături?

4. Împreună cu colegul sau colega de bancă, schimbă rolul și acum unul dintre voi este funcționar al băncii, celălalt, client. Clientul dorește să realizeze un schimb valutar. Acesta vrea să cumpere 150 de euro. Știind că valoarea euro la cursul zilei este 5 ron la vânzare și 4,8 ron la cumpărare, cum procedezi?

## Să descoperim!

Există mai multe tipuri de produse și servicii bancare:

- **conturi curente** - sunt folosite ca un cont bancar de tranzacții zilnice care includ: plata facturilor, plata creditelor, încasarea salariului, plăți la comercianți, retrageri de la ATM;

- **conturi de economii** - sunt deschise de persoanele care doresc să investească în viitor, asigurându-și o sumă de bani pe care o pot folosi în scopuri financiare stabilite pe termen lung;

- **cardurile de cumpărături** - permit utilizatorilor

să cumpere produse ce depășesc limita bugetului lunar, cum ar fi: televizoare, telefoane mobile, mobilier, aparate electrocasnice mici și mari, iar suma împrumutată va fi restituită în rate lunare egale;

- **credite imobiliare** - sunt solicitate de cei care vor să își finanțeze o nouă locuință sau vor să o reamenajeze pe cea existentă;

- **aplicații de internet banking** - oferă la un buton distanță toate informațiile de care are nevoie consumatorul de servicii și produse bancare.

## 🎯 Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!



C	A	R	D	V
O	P	B	B	G
N	L	A	A	N
T	I	N	K	I
E	C	A	T	I
C	R	E	D	I
O	A	T	V	T
N	O	M	I	I



- În România, istoria apariției banilor își are originea în primele monede bătute în coloniile grecești de la Marea Neagră?
- Dacii au început să bată monedă în argint, prin 280 îHr, dar circulau în paralel cu monedele grecești sau romane?
- A.I. Cuza a încercat să facă o reformă monetară, având în centru o monedă numită romanat, după modelul francului francez, cu decima (sau banul) și centima ca subdiviziuni?

## 🎯 Să ne imaginăm

Să ne imaginăm că există un card virtual cu care putem plăti în toate monedele existente în lume. Putem să-l utilizăm în mediul online. Clonarea acestui card fiind imposibilă, termenul de utilizare fiind nelimitat. Cât de sigur ar fi acest card?

## 🎯 Repere economico-financiare

Banca atrage depozite și acordă credite.

Avantajele consumatorilor în relațiile cu băncile:

- modalitate sigură de păstrare a banilor – economisire;
- dobânzi la depozite și alte produse bancare;
- mobilitate pentru utilizatorii de carduri și internet banking;
- finanțări cu sume mari;
- asigurări în cazul pierderilor financiare.

Dezavantajele consumatorilor în relația cu băncile:

- pentru economisire există riscul deprecierii monedei;
- creditele sunt purtătoare de dobânzi;
- condițiile de funcționare a băncilor stabilesc riscul, garantarea în limite;
- produsele și serviciile băncilor se valorifică numai clienței băncii, adică celor care au deschis conturi în bancă.



## 🎯 Studiu de caz

D.V. a împlinit 18 ani și a decis să facă un credit bancar pentru a-și cumpăra un alt telefon mobil. Pentru că nu a avut suficienți bani, nu a reușit să achite rata, acumulând penalități. Luna următoare, acesta a avut de plată o rată mai mare. D.V. se descurcă greu cu achitarea acestor rate.

A) Ce părere ai despre faptul că D.V. a făcut acest credit?

B) Ce alternativă ar fi avut D.V.?

C) De ce consideri că D.V. a întâmpinat dificultăți în plata ratelor?

## Lecția 16: Alegerea ofertei bancare (termeni ai contractului; dobândă, comisioane)

Fiecare anotimp are o frumusețe unică. Primăvara sosește asemeni unui concert simfonic grandios, alcătuit din multe părți, fiecare aducând sunete și culori ce șerpuesc în oglinzile clare ale lacului creionând simfonia magică a primăverii. În acest decor feeric, elevii clasei a VIII-a se îndreaptă către sediul unei bănci, trecând prin fața Băncii Naționale a României.

**Aura:** — Ce clădire frumoasă!

**Dan:** — Ai dreptate, Palatul vechi al Băncii Naționale a fost considerat, de arhitectul Ion Mincu, ca fiind cea mai frumoasă clădire a Bucureștiului. Construcția noului Palat a demarat în 1940 și a durat 10 ani. Finisaje deosebite cu marmură de Rușchița, fațade placate cu piatră de Vratza dau sobrietate și flexibilitate spațiului.

**Maria:** — E important să ai banca aproape de casă, poți merge mai des și poți avea încredere în consilierii băncii.

**Mihai:** — Majoritatea băncilor oferă posibilitatea de deschidere a contului și de administrare electronică. Deci, nu cred că este important să fie aproape de casă.

**Aura:** — Așa este, poți accesa contul tău 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână. Îți poți plăti facturi, poți transfera bani, poți face ordine de plată etc. Toate operațiunile se efectuează în timp real.

**Vlad:** — Este foarte important să compari oferta mai multor bănci atunci când dorești să deschizi un cont curent. Trebuie să ții cont de comisioanele practice, de serviciile suplimentare oferite.

**Marius:** — Băncile nu sunt identice. Atunci când alegi o bancă trebuie să te gândești la nevoile tale.



**Aura:** — Notorietatea băncii este un criteriu ce poate fi avut în vedere.

**Maria:** — De acord, dar decizia trebuie să fie în funcție de serviciile oferite (internet banking, suport telefonic, consilier personal) și nivelul comisioanelor (pentru tranzacții, împrumuturi).

**Mihai:** — Eu aș deschide conturi la mai multe bănci diferite, apoi aș vedea diferențele și aș rămâne doar la banca pe care o consider mai bună.

**Aura:** — De ce să deschizi conturi? Poți consulta oferta băncilor și vei vedea apoi.

**Vlad:** — Corect. Cu cât oferta băncilor este mai transparentă, cu atât alegerea este mai ușor de făcut.

**Dan:** — Vizita la bancă a fost extrem de interesantă. Așa am aflat că putem avea și noi, copiii, conturi.

**Vlad:** — Contul pentru copii este accesibil pentru că nu ai sumă minimă la deschidere.

Discuțiile continuă în timp ce ziua se încheie în pași repezi.

### ○ Să știm!



## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Scrie un eseu de 150 cuvinte în care să utilizezi toate sensurile cuvântului *bancă*.
2. Folosind explozia stelară, împreună cu colegul/colega de bancă, formulează întrebări și partenerul/partenera răspunde la acestea. Subiectul este Banca Națională a României și celelalte bănci din țară.



3. Asociază termenii coloanei A cu B:

### A

1. Garanții bancare
2. Carduri bancare
3. Produse bancare
4. Plăți
5. Schimb valutar
6. Plăți în numerar

### B

- a. Depozite bancare
- b. Credite bancare
- c. Servicii bancare
- d. Încasări
- e. Compensări interbancare
- f. Păstrarea valorilor în teazaur

4. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

Oferta bancară este reprezentată de totalitatea produselor și a serviciilor pe care banca le pune la dispoziția clienților săi. A/F

Băncile oferă pachete de produse și servicii doar clienților persoane juridice. A/F

Caracteristicile ofertei bancare diferă de la o bancă la alta. A/F

Băncile oferă multe servicii care aduc venituri din comisioanele și tarifele percepute pentru efectuarea lor. A/F

5. Realizează, împreună cu colegul/colega de bancă, o paralelă între caracteristicile serviciilor și produselor bancare.

## Minicercetare

Împreună cu colegul/colega de bancă, realizează o minicercetare, în urma căreia să puteți realiza un eseu de 5 minute, cu tema „Cum economisesc banii?”

## 🎯 Să descoperim!

Cum se alege o bancă potrivită pentru deschiderea unui cont bancar:

1. stabilește-ți nevoile;
2. compară ofertele băncilor;
3. află comisioanele percepute pentru diverse operațiuni;
4. verifică rețeaua de unități și bancomate disponibilă;

5. documentează-te despre condițiile preferențiale de creditare/economisire;

6. află mai multe despre serviciile de online banking;
7. află dacă au consultanți dedicați;
8. alte servicii oferite de bancă;
9. verifică reputația și stabilitatea băncii.



## 🎯 Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

C	R	E	D	I	T	S	U
O	F	E	R	T	A	D	D
M	A	C	O	N	P	R	O
I	R	O	N	O	M	I	E
S	E	R	V	I	C	I	I
I	A	C	A	R	A	N	T
O	P	E	R	A	T	I	U
N	R	D	D	G	D	E	N
B	A	N	C	O	M	A	T

- Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) este cea mai mare bancă din lume, după volumul depozitelor?

- În Florența, se consemnează pentru prima dată obligativitatea bancherilor de a ține registre contabile în 1252?

- În 1472 este înființată Banca Monte dei Paschi di Siena, care, în prezent, este cea mai veche bancă din lume aflată în activitate?



## 🎯 Investigație

Cu ajutorul internetului, descoperă trei bănci aflate pe teritoriul României și trei bănci aflate în Uniunea Europeană. Descoperă facilitățile acestora! Ce observi? Dacă ai avea o discuție cu un consultant bancar din România, ce întrebări i-ai adresa?

## 🎯 Studiu de caz

Domnul V.F. achiziționează, de la o bancă, un certificat de depozit, la data de 01.01.2025, cu o valoare nominală de 1000 RON, pentru o perioadă de un an, cu o dobândă de 10%/an. Răspunde la următoarele întrebări:

1. Certificatul de depozit se poate răscumpăra înainte de data scadență, la o dobândă din ziua răscumpărării?
2. Care este câștigul clientului V.F. dacă respectă termenul scadent?

## **i** INFO

**Centrala Riscului de Credit (CRC)** este o bază de date ce cuprinde date de identificare ale debitorilor, angajamente asumate în numele lor, fraude produse de posesorii de carduri.

## 🎯 Să ne imaginăm

Imaginează-ți o bancă unică, a viitorului. Aceasta, printr-o simplă scanare a feței clientului, poate să ofere produse și servicii bancare personalizate. Adică, dacă persoana care o accesează este un client bun-platnic, banca viitorului îi oferă un credit cu o dobândă personalizată, în funcție de posibilitatea de rambursare. Dacă, însă clientul nu este un bun-platnic, nu achită la

timp ratele, creditul oferit acestuia va avea o dobândă mai mare și o perioadă de rambursare mai mică. Banca viitorului ar avea la bază aplicațiile FinTech, cu tehnologii inovative, precum inteligența artificială sau *machine learning*, care se află într-o permanentă evoluție. Presupunând că ești clientul băncii viitorului, cum ți se pare oferta băncii?

## Repere economico-financiare

Activitatea bancară are ca rezultat produse și servicii bancare. Serviciile bancare se diversifică în același timp cu produsele bancare. Acestea au o durată de viață mai scurtă deoarece cererea este într-o dinamică continuă.



Produse bancare:

- conturi curente;
- conturi de economii;
- carduri de cumpărături;
- credite;
- certificate de depozit;
- depozite;
- garanții bancare.

Servicii bancare:

- deschiderea de conturi bancare;
- accesarea de credite;
- servicii privind transferul fondurilor;
- schimb valutar;
- cecuri de călătorie;
- constituirea de garanții bancare;
- seifuri, casete pentru păstrarea valorilor;
- private banking;
- cumpărarea și vânzarea acțiunilor;
- transferuri inter/intra bancare;
- cash management;
- decontare tranzacții pe piața bursieră, etc.

Deschiderea unui cont, la o bancă, se realizează prin încheierea unui contract bancar. Contractul bancar este un acord scris între bancă și clientul său.

Între creditor și debitor se încheie un contract de creditare (sau economisire), care conține următoarele elemente:

- date de identificare ale instituției;
- date de identificare ale clientului;
- valoarea creditului (valoarea depozitului);
- perioada de acordare a creditului (perioada de economisire);



- rata dobânzii (prețul plătit de cel ce împrumută 100 de unități monetare sau prețul plătit de bancă pentru economisire);

- comisioane.

Rețeaua instituției bancare se compune din mai multe tipuri:

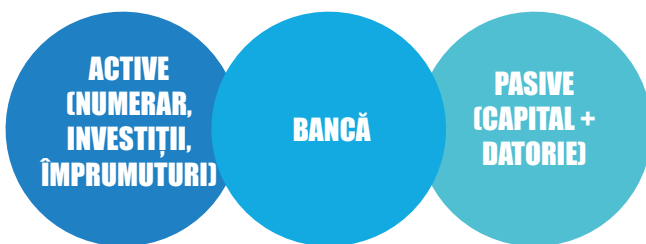
- centrală;
- sucursale;
- filiale;
- agenții.

Sucursalele, filialele și agențiile sunt părți ale unei bănci care intră în contact în mod direct cu clienții acesteia, indiferent că sunt persoane fizice sau persoane juridice. Activitatea sucursalelor, a filialelor și agențiilor este supravegheată și coordonată de către centrala instituției de credit. Aceasta mai are menirea de a asigura punerea în aplicare a regulamentelor și a legilor bancare.

În economia de piață, specifică societății democratice, sistemul bancar are rolul de a atrage resursele financiare și să le plaseze pe piață prin intermediul băncilor, ca interfață între deținătorii de capital și utilizatorii acestuia.

### Minicercetare

Cu ajutorul internetului, desoperă modul în care se pot deschide conturi pentru copii. Ce diferențe există, în funcție de vârstă?



## Lecția 17: Deschiderea/Închiderea unui cont bancar

Clinchetul soneriei sfâșie liniștea din clasă. Atmosfera monotonă se animă dintr-o dată. Dinspre culoar răsună glasuri vesele, semn că pauza reintră în drepturi. O parte dintre colegi au ieșit din clasă și se îndreaptă spre curtea școlii deja devenită neîncăpătoare.

**Aura:** — După vizita la Banca Națională și la banca comercială mi se pare extrem de ușor să poți deschide un cont bancar.

**Mihai:** — Normal. Pentru deschiderea unui cont curent, procedura este simplă. Băncile solicită actul de identitate, în baza căruia se completează o cerere de deschidere de cont.

**Maria:** — Nu este chiar simplu. Pentru a respecta legislația cu privire la GDPR, așa cum am învățat anul trecut, clienții trebuie să completeze o fișă cu date personale, unde trebuie precizate o serie de detalii, precum date de identificare, date de contact, naționalitatea, ocupația, numele angajatorului ori natura activității proprii, numele beneficiarului real al banilor și funcția publică deținută, dacă este cazul.

**Dan:** — O persoană nu poate avea mai multe conturi curente în aceeași valută, la aceeași bancă, dar poate avea câte un cont curent la fiecare instituție de credit, nu?

**Vlad:** — Ați uitat de vârstă? Vârsta minimă pentru deschiderea unui cont curent este de 14 ani, dar pentru minori băncile solicită semnătura unui tutore legal. În cazul conturilor destinate minorilor, se pot impune anumite restricții privind retragerea de numerar sau realizarea anumitor operațiuni.

**Violeta:** — Dar, dacă nu ești în țară și vrei să-ți deschizi un cont în România?

**Vlad:** — În Uniunea Europeană, nicio bancă nu poate respinge cererea doar pentru că nu locuiești în țara în care se află sediul băncii. În unele țări, e posibil să se ceară demonstrarea motivului pentru care te interesează deschiderea unui cont bancar din străinătate.

**Aura:** — Eu am reținut că se poate deschide un cont online și pentru persoanele care nu se află în țară.

**Mihai:** — Prin serviciul Wise, poți păstra și converti bani în peste 40 de monede, printre care și lei, fără să plătești comisioane.

**Dan:** — Durează câteva minute și nu este perceput niciun comision, însă e nevoie să mergi la o agenție a băncii pe care ai ales-o tu.



**Vlad:** — Dacă ai peste 18 ani și ești cetățean român e foarte ușor: actul de identitate și atât. Poți deschide un cont bancar în câteva minute, online, uite așa:

1. validezi datele de contact;
2. pozezi cartea de identitate;
3. faci un selfie;
4. oferi informații personale și financiare;
5. semnezi digital contractul.

**Aura:** — Vlad, cât de multe lucruri știi tu....

**Maria:** — Dar contul IBAN ce este? Am tot auzit-o pe mama că trebuie să trimită acest cod.

**Vlad:** — IBAN-ul este un standard internațional de numerotare a conturilor bancare. Acesta este un număr unic de identificare al contului unui client deschis la o bancă. Este înscris și în contractul bancar.

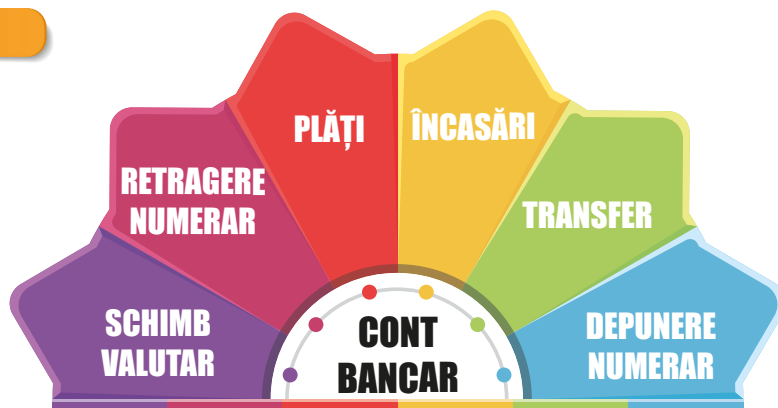
**Mihai:** — La contractul fizic, trebuie să citim totul, chiar și paragrafele scrise cu litere mici.

**Aura:** — Așa este. Dar, până la 18 ani, lucrurile se pot schimba. De unde știi că AI nu preia controlul asupra băncilor lumii?

**Vlad:** — Nimeni nu poate ști...

Discuția lor se încheie brusc, în timp ce veselie și entuziasmul colegilor dispare, semn că începe o nouă oră de curs.

## Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Dorești să-ți deschizi un cont de copii, pentru tine. Compară ofertele băncilor și alege-o pe cea mai potrivită! Discută apoi cu colegul/colega de bancă și concluzioneați care au fost prioritățile voastre.
2. Cunoscând că un card de credit este atașat la un cont separat și îți oferă acces la o linie de credit oferită de bancă, precum și la programe de rate și loialitate, realizează o scurtă compunere de 100 cuvinte în care să utilizezi termenii specifici creditului bancar.
3. Enumeră avantajele și dezavantajele pe care le poți avea la utilizarea unui card bancar.
4. Asociază termenii din coloana A cu cei din coloana B!

### A

- a. Cont Bancar
- b. Credit
- c. Creditor
- d. Card

### B

1. este un instrument modern de plată, materializat, în principal, sub forma unui „dreptunghi de plastic”, dar care a început să fie produs și sub forme din ce în ce mai avangardiste: ceas, breloc, SIM pentru telefon etc.
2. entitate care împrumută bani
3. un împrumut de bani, un contract între două părți deschis de o unitate bancară pentru păstrarea banilor și efectuarea unor operații curente (plăți și încasări)
4. este un cont financiar gestionat de o bancă sau o altă instituție financiară, în care sunt înregistrate tranzacțiile financiare între bancă și client.

## JOC DE ROL

Împreună cu colega/colegul de bancă, realizează un scurt joc de rol. Unul dintre voi este funcționarul băncii, iar celălalt este clientul băncii, care dorește să deschidă un cont de economii sau un depozit de economii. Ce îi recomanzi? Schimbați apoi rolurile!

## Să descoperim!

Cardul bancar poate fi atașat contului curent, fiind un mijloc de plată modern. Este netransmisibil.

Elementele de identificare de pe fața unui card bancar sunt următoarele:

- sigla băncii emitente (Banca Transilvania, BCR, BRD, ING etc.);
- CIP-ul/elementul auriu;
- hologramă;
- numărul cardului (format din 16 cifre);
- sigla procesatorului de plăți (Master Card, Visa);

- data de emiterie/expirare a cardului;
- numele și prenumele titularului.

Iar pe verso, elementele de identificare sunt următoarele:

- bandă magnetică;
- bandă cu spațiu dedicat pentru semnătura titularului;
- codul de securitate format din 7 cifre - primele 3-4 cifre (CVV2/CVC2) sau CVV;
- date de contact pentru urgențe (telefon, e-mail etc.).

## 🎯 Să ne amintim

Completează rebusul, apoi alcătuieste un enunț folosind cuvântul obținut pe verticala A-B !

**A-B** - 2 cuvinte - sunt înregistrate tranzacțiile financiare între bancă și client

1 - un instrument modern de plată, materializat în principal sub forma unui „dreptunghi de plastic”

2 - împrumutător

3 - unitate monetară

4 - convenție între două sau mai multe părți, prin care se transmit anumite drepturi, se face un schimb comercial

5 - instituție financiară care are ca obiect principal de activitate atragerea de depozite și acordarea de credite.

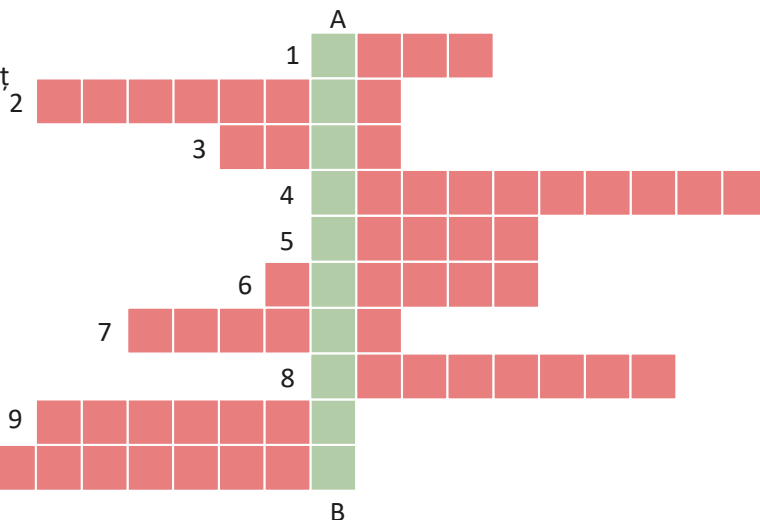
6 - sistem....

7 - persoană care cumpără produse sau servicii

8 - suma de bani, procentuală sau fixă, pe care un consumator o plătește băncii pentru produsele și serviciile oferite

9 - prețul care trebuie plătit pentru împrumutarea, respectiv utilizarea, unei sume de bani pentru o anumită perioadă de timp

10 - serviciu.....



## 🎯 Investigație

Cunoscând faptul că după evenimentele din 1989 s-au înființat cinci bănci, cu ajutorul internetului, descoperă care au fost acelea și care a fost rolul fiecărei bănci.

## MINIPROIECT

Împreună cu colegii de clasă, formează o grupă care aplică pentru obținerea unui credit de nevoi personale. Care sunt pașii pe care trebuie să-i urmați? Care sunt criteriile de care trebuie să țineți cont în alegerea voastră? Prezintă colegilor rezultatul activității voastre, în 10-12 slide-uri ppt!

## 🎯 Studiu de caz

Doamna D.R., în calitate de persoană fizică, se adresează unei agenții bancare în scopul obținerii unui credit. Doamna este angajată la o societate comercială, este cetățean român, domiciliată în localitate. Cu toate acestea, banca refuză acordarea creditului. Care credeți că au fost impedimentele pentru care doamna D.R. nu a primit creditul?



- Cardurile au fost inventate de omul de afaceri Frank McNamara, în anul 1950? Acesta a luat cina într-un restaurant din New York și a constatat că își uitase portofelul acasă. Acest lucru a condus la înființarea unui club, în care s-au înscris peste 27 de restaurante, care acceptau să semneze pe loc și să plătească mai târziu.

- Cel mai scump card din lume este realizat din aur de 18 carate, iar prețul său este de peste 21.000 de euro? Este destinat „persoanelor care prețuiesc obiectele de lux de înaltă calitate” și este emis de Monetăria Britanică.

- Sistemul bancar românesc își are originea în antichitate? Au fost descoperite 50 de tăblițe cerate, în minele de aur ale Daciei Traiane. Tăblița 13 conținea contractul pentru constituirea unei societăți bancare.

## MINICERCETARE

Împreună cu colegul/colega de bancă, realizează o minicercetare cu tema: "Câte conturi bancare poate deschide un adult, persoană fizică". Dar dacă este vorba de o persoană juridică?

## Repere economico-financiare

Deschiderea unui cont curent este o operațiune bancară ce poate fi realizată atât de persoane fizice, cât și juridice, pentru păstrarea banilor și efectuarea unor operații curente. Un cont bancar curent are o serie de beneficii:

- acces imediat la fondurile tale, poți retrage banii oricând dorești;
- plăți cu telefonul sau cardul, online, transferuri directe sau din aplicație;

Contul curent este soluția ideală atunci când ai nevoie de flexibilitate și acces rapid la bani. Contul curent poate fi însoțit de un card.

La împlinirea vârstei de 18 ani poți solicita un card.

La analiza ofertei bancare trebuie să ai în vedere câteva aspecte:

- dobânda anuală efectivă (DAE);
- garanțiile solicitate de bancă;
- moneda în care va fi acordat împrumutul, lei sau valută;
- termenul pe care este acordat împrumutul;

## INFO

**IBAN-ul** are scopul de a facilita procesarea tranzacțiilor financiare transfrontaliere. Structura codului IBAN cuprinde caractere alfanumerice cu următoarele detalii:

- cod țară în care se află contul bancar – primele două litere;
- următoarele două cifre - cifre de verificare calculate de un algoritm ce validează corectitudinea IBAN;
- cod bancar - Următoarele patru caractere identifică banca;
- cod de sortare – șase cifre ce identifică filiala băncii;
- numărul de cont bancar – opt cifre ce reprezintă un număr unic al contului bancar.

Structura și lungimea codului IBAN variază de la un stat la altul, dar formatul este mereu la fel pentru o anumită țară.

Pentru tranzacții la nivel internațional, băncile utilizează un cod Swift care identifică fiecare bancă.

## Să ne imaginăm

Să ne imaginăm viitorul bancar! Cum crezi că vom trăi peste câțiva ani în realitatea băncilor? Vor fi monede și bancnote? Vor fi bani digitali? Numerarul va mai exista? Imaginează-ți banca viitorului și descrie în maximum 150 cuvinte!

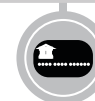


- documentele solicitate de bancă;
- comisionul de rambursare anticipată;
- dacă banca acordă anumite facilități, în situația în care clientul încasează venituri în conturi deschise la ea.

CIFRE  
DE CONTROL



NUMĂR DE  
COD BANCAR



AA 12 BBBB 12345678901234



CODUL  
ȚĂRII



COD  
BANCAR

## Lecția 18: Instrumente și mijloace moderne de economisire

Sufări leneșe de vânt fugăresc agale norii aflați pe albastrul imaculat, în timp ce soarele incandescent picură raze calde peste natura liniștită. Elevii clasei a VIII-a s-au întâlnit cu reprezentanții băncilor, au aflat lucruri deosebite, dar nu și-au elucidat misterul cu privire la mijloacele moderne de economisire.

**Aura:** — Când alegem un cont de economii sau un cont curent? Cel de economii atunci când vrem să economisim?

**Maria:** — Dacă nu intenționezi să economisești bani pe termen lung și vrei doar să îți gestionezi finanțele pe termen scurt, un cont curent este varianta potrivită.

**Vlad:** — Soluția ideală dacă ai nevoie de flexibilitate și acces rapid la bani.

**Violeta:** — Vlad, eu nu am înțeles ce este acela *skimming*.

**Vlad:** — Reprezintă copierea datelor stocate pe banda magnetică a cardului, folosind dispozitive electronice speciale, și se realizează fie la ATM, fie la POS, la comercianți.

**Violeta:** — Dar ce interes ar avea?

**Aura:** — Și nu se pedepsește?

**Dan:** — Este o activitate ilegală prin care o persoană obține în mod fraudulos datele stocate pe banda magnetică a unui card bancar. E clar că se pedepsește!

**Mihai:** — E furt! Furtul se pedepsește de lege!

**Aura:** — Corect, dar cum îți dai seama?

**Vlad:** — Problema este că nu îți dai seama, hoții sunt specialiști, chiar și meniul bancomatului poate fi identic cu unul original.



**Aura:** — Eu încurcam cu *phishing*-ul. Acum am înțeles diferența.

**Dan:** — *Phishing*-ul este doar în mediul online?

**Vlad:** — Nu. *Phishing*-ul este manipularea victimelor de către atacatori care trimit mesaje-capcană, prin diferite canale de comunicare, cum ar fi email sau SMS, ce par a proveni de la o entitate legitimă (de exemplu: bancă, poștă, firmă de curierat, o autoritate a statului) și care, sub diverse pretexte, conving victimele să divulge date personale sensibile (de exemplu, parole de la contul de email, PIN-uri și datele cardurilor, nume de utilizator, parole și codurile de autentificare în aplicațiile de internet/mobile banking ale băncilor).

**Violeta:** — Câte știi, Vlad, mă sperii, spune chicotind.

Sunetul nerăbdător al soneriei anunță finalul pauzei. Protagonistii noștri se îndreaptă către băncile lor, în așteptarea orei care va răspunde tuturor întrebărilor legate de conturi bancare.

### ○ Să știm!

#### CONT CURENT

- acces instant
- dobândă nesemnificativă
- tranzacției frecvente

#### CONT ECONOMII

- acces restrictiv
- creat pentru dobândă
- economisire

## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Culege informații de la patru bănci comerciale diferite, cu privire la ofertele referitoare la condițiile de creare a depozitelor bancare. Care bancă ar fi mai profitabilă pentru tine? Argumentează hotărârea luată. Prezintă concluziile tale colegului/colegei de bancă.



2. Ai 5.000 lei pe care dorești să îi investești. Care este opțiunea ta, ținând cont de două criterii: intervalul de timp în care dorești să recuperezi banii și câștigul? Prezintă opțiunea ta, însoțită de argumente, colegului/colegei de bancă, apoi întregii clase. Ce constatați?

3. Indică avantajele și dezavantajele celor două tipuri de depozite bancare — la vedere și la termen.

4. Desenează un card cu ce ai vrea tu să apară pe el. Schimbă apoi desenele cu colegii de clasă, argumentând de ce desenul tău este deosebit.

## 🎯 Să descoperim!

**Overdraft** sau **descoperire de cont** oferă clientului posibilitatea de a retrage numerar sau de a realiza plăți până la o anumită limită, ce depășește soldul contului.

Descoperirea de cont are următoarele avantaje: clientul poate folosi bani mai mult decât disponibilul său atunci când este necesar, fiind returnați prin alimentarea contului (nu există o rată lunară fixă). Pentru perioada în care suma de bani este utilizată fără a fi rambursată în cont, se percepe o dobândă, doar pentru zilele în care acești bani au fost utilizați.

Cu ajutorul internetului descoperă care este banca cu overdraft-ul cu cea mai mare limită de credit. Care este descoperirea de cont care percepe cea mai mică dobândă?



## 🎯 Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

D	L	D	E	I	X
E	I	O	P	F	T
S	I	B	O	Z	I
C	T	A	N	D	A
O	N	T	E	R	M
P	S	O	L	D	E
E	R	A	T	A	N
R	C	A	R	B	I
I	R	E	D	I	T

• Cavalerii Templieri au fost creatorii unui sistem financiar asemănător băncilor? Ei călătoreau liber între țări, fără a plăti taxe.

• În cultura japoneză, pușculița ia deseori forma „manekineko”? Aceasta este o figurină tradițională, în formă de pisică cu laba dreaptă ridicată, care se presupune că aduce noroc proprietarului.

• În Germania și Olanda, pușculițele sunt oferite deseori drept cadou de Anul Nou, pentru a purta noroc?

## Studiu de caz

Imaginează-ți că vrei să achiziționezi un bun de pe internet. Te atrag prețul, calitatea, recenziile clienților. Decizia ta este să plătești acest bun prin utilizarea cardului bancar al părinților, cu acordul acestora. Totul pare minunat și ești încrezător/încrezătoare că vei primi produsul plătit.

Pot exista mai multe situații:

1. produsul primit, în urma plății online, corespunde descrierii și totul este în ordine;

2. produsul primit nu corespunde calitativ descrierii. Ce vei face?

3. nu primești produsul. Contactezi firma producătoare care îți comunică tot felul de situații de urgență. Ce vei face?

## Să ne imaginăm

Cardul se împarte în trei categorii, în funcție de fondurile utilizate:

- carduri de debit, unde fondurile sunt ale posesorului;
- carduri de debit cu *overdraft* (sau descoperire de cont), unde fondurile sunt ale posesorului, dar există și o limită de creditare pusă la dispoziție de bancă;
- carduri de credit, unde fondurile sunt puse la dispoziție de către bancă.

Imaginează-ți că ai aceste tipuri de carduri! Analizează avantajele și dezavantajele utilizării diferitelor tipuri de carduri!

## Repere economico-financiare

Principalele caracteristici ale unui cont de economii:

- dobândă mai mare: este principalul motiv care determină deschiderea unui astfel de cont;
- limitări la retrageri: de obicei, există un număr limitat de retrageri pe lună, ceea ce impune un anumit grad de disciplină financiară;
- siguranța fondurilor.

Băncile acordă facilitatea de a crea depozite bancare, pe anumite perioade de timp.

Depozitele bancare pot fi:

- „la vedere” — caz în care sumele pot fi retrase oricând, banca plătind în acest caz o dobândă mai mică;
- „la termen” — caz în care sumele nu pot fi retrase decât la expirarea termenelor pentru care au fost constituite, banca plătind o dobândă mai mare dacă sumele sunt retrase la termenul scadent.

## Investigație

Imaginează-ți că ai 18 ani. Cu ajutorul internetului, descoperă care crezi că este cardul care ți se potrivește. Card de credit, de debit sau cel preplătit?

## Miniconcurs

Organizează, împreună cu colegii de clasă, un mini concurs pentru a descoperi cine știe mai multe monede și bancnote, folosite în diferite state. Caută pe internet și spune ce desene sunt pe aceste bancnote și ce reprezintă ele. Ce însemnătate au acestea?



Venitul obținut din depozitele bancare este dobânda. Factori care influențează nivelul dobânzilor bancare sunt:

- rata inflației;
- ratele dobânzilor practicate de alte bănci;
- rata de refinanțare.

Depozitele bancare pot fi în lei sau valută.

Banca, prin dobânzile practicate la conturile de economii, reține impozitul pe dobânda rezultată ca venit, între 10-16%.

Depozitul pentru titluri de stat oferă posibilitatea investirii în titluri de stat cu emisiune în lei sau euro, scadente la un termen stabilit. Aceste titluri se pot tranzacționa pe o piață aducătoare de câștig, denumită piață de capital.

## Lecția 19: Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebancale

Orele s-au terminat și protagoniștii noștri, elevii clasei a VIII-a, au ales să meargă pentru o scurtă discuție în parcul din preajma școlii.

**Aura:** — Mă bucur că ați vrut să venim aici, să ne umplem sufletele de natură.

**Mihai:** — Ce poetă ai devenit, Aura.

**Violeta:** — Unde trebuie înscrise instituțiile financiare nebancale? Nu am fost atentă și nu am înțeles ce se întâmplă cu Banca Națională și aceste instituții.

**Vlad:** — În funcție de natura activității, instituțiile financiare nebancale au obligația de a se înscrie într-unul dintre registrele BNR: Registrul Special, Registrul General sau Registrul de Evidență și sunt supravegheate de către Banca Națională a României.

**Dan:** — Legea nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancale spune că desfășoară activități profesionale de creditare în cadre legale bine stabilite. IFN-urile oferă servicii financiare, dar nu au licențe bancare. Mama mi-a spus că nu pot să accepte depozite sau alte fonduri rambursabile de la public.

**Violeta:** — Mă bazez pe voi, băieți!, spune chicotind.

**Aura:** — Hai să ne așezăm pe banca aceasta! Și pe fete nu te bazezi?

**Violeta:** — Sigur, dar băieții mi-au răspuns ca la carte.

**Dan:** — Mi-ar fi plăcut să fie și Cici aici. L-ar fi atras iarba verde.

**Mihai:** — Nu te necăji! Poți veni oricând aici.

**Dan:** — Da, ai dreptate. Știți că ONG-ul de unde l-am adoptat pe Cici are nevoie de finanțare?

**Vlad:** — Recomandă-le o bancă sau un IFN care acordă credit membrilor asociațiilor non-profit.

**Dan:** — Mă gândesc să inițiez o strângere de fonduri pentru ei. Vreți să devenim voluntari? „Frățiorii” lui Cici merită să aibă condiții bune până la adopție!

**Vlad:** — Hai să creăm un site web!

**Maria:** — Îmi place inițiativa voastră!

**Aura:** — Bun, trebuie să acționăm cum am învățat! Deci, să identificăm susținători potențiali: la nivel local, regional, național și chiar european.

**Vlad:** — Să ne consultăm cu sectorul privat și cu



asociațiile profesionale, ar putea fi interesate să ne sprijine în chestiuni aliniate obiectivelor lor.

**Maria:** — Sau să utilizăm *crowdfunding*-ul (finanțarea participativă). Metoda presupune donații (în general, mici) de la numeroase persoane fizice. Se bazează pe rețele extinse de persoane, formate de obicei pe rețele sociale sau pe site-uri specializate în finanțarea participativă.

**Dan:** — Trebuie să realizăm un proiect în acest sens.

**Aura:** — Dacă implicăm și părinții, putem face *merchandising*.

**Mihai:** — Ce înseamnă acest lucru?

**Aura:** — Este un instrument complementar pentru strângerea de fonduri, oferind brățări, tricouri, pliante, cărți poștale, șepci, broșuri, eșarfe/fulare sau alte materiale promoționale. Așa putem să obținem donații.

**Vlad:** — Să căutăm sponsori! Firmele alocă tot mai mulți bani programelor de sponsorizare, pentru a-și îmbunătăți reputația și pentru a capta atenția publicului lor țintă.

**Maria:** — Să facem un proiect și să alegem modalități viabile de strângere de fonduri!

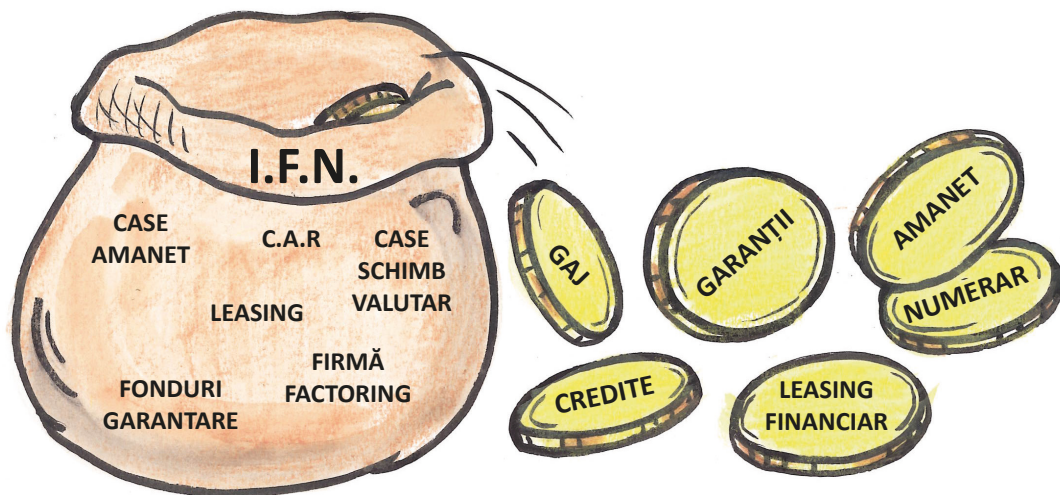
**Dan:** — Care ar fi acestea?

**Violeta:** — Rețele sociale, tombole, concursuri online virale, competiții sportive.

**Dan:** — Vă mulțumesc, prietenii adevărați la nevoie se cunosc!

**Aura:** — Haideti acasă, se face târziu.

○ Să știm!



○ Să aplicăm ce am învățat!

1. Împreună cu colegul/colega, enumeră produsele și serviciile oferite de instituțiile financiare nebankare și completează tabelul de mai jos.

Nr.	Produs sau serviciu	IFN
1		
2		
3		
4		

2. Compară riscurile și avantajele pentru persoane fizice între IFN și bănci. Argumentează-ți răspunsul!

3. Realizează un eseu de 150 de cuvinte cu titlul „Banii și mașinile inteligente”.

4. Imaginează-ți că ești consultant financiar și un client îți solicită sfaturi pentru un credit IFN. Ce informații i-ai oferi și ce recomandări pentru o decizie înțeleaptă? Enumeră minimum trei aspecte importante pe care le-ai discuta cu clientul tău.

○ Să descoperim!

Înainte de a contracta un împrumut, un consumator trebuie să primească informații relevante și clare din partea băncii sau a IFN-ului, astfel încât să-i permită să compare posibilele oferte de pe piață, pentru a lua cea mai bună decizie. Trebuie să cunoască dobânda anuală efectivă, frecvența plăților, garanțiile necesare, riscurile creditelor în valută.

Cu ajutorul internetului, descoperă situații în care există un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților într-un contract de credit. Ce clauze abuzive ai descoperit?

○ Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

R	P	E	D	B
I	F	N	O	A
S	I	S	T	N
C	A	I	E	C
A	R	I	M	I
M	A	N	E	T

## Investigație

Cunoscând că orice consumator se poate adresa Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (ANPC), persoanele fizice care se împrumută la IFN-uri și care identifică elemente menite să le afecteze interesele și să ajungă într-o situație financiară dificilă, în timpul derulării unui credit, se pot adresa autorității?

## Studiu de caz

A.G. a accesat un credit la IFN. Perioada de rambursare este cinci ani. În urma unor disponibilizări, a rămas fără loc de muncă și nu a putut plăti ratele aferente, pe o perioadă de șase luni. În speranța recuperării pagubei, IFN-ul a mărit ratele de rambursare. A.G. s-a adresat Centrului de Soluționare Alternativă a Litigiilor în Domeniul Bancar, cunoscând că această entitate a fost înființată pentru a rezolva litigiile dintre consumatori și bănci/IFN-uri, în afara instanțelor de judecată. Termenul de depunere a cererii către CSALB este de 90 de zile. A.G. are șanse să i se rezolve problema? Argumentează-ți răspunsul!

## Repere economico-financiare

IFN-urile pot fi :

- societăți comerciale — cu scop de creditare – IFN;
- casă de ajutor reciproc (CAR) — un tip de instituție financiară nebancaară (IFN), fără scop patrimonial, organizată în vederea sprijinirii și întrajutorării financiare a membrilor asociați;
- casă de amanet — companie financiară non-bancaară, care oferă credite în bani, pe baza unor garanții reale prezentate de client, bunurile respective fiind evaluate de experți;
- alte entități cu scop de creditare, prevăzute de lege.

## Să ne imaginăm

Să ne imaginăm că într-un orașel mic, o tânără doarește să devină antreprenor, pentru a-și ajuta semenii cu împrumuturi mici. Cu o abordare inovatoare, într-un sediu foarte frumos amenajat, cu o servire rapidă a clienților, IFN-ul a devenit repede foarte popular, de încredere pentru comunitate. Tânăra a contribuit la dezvoltarea comunității. Care crezi că a fost această contribuție?

## ȘTIAȚI CĂ?

- Un IFN din regiunea italiană Emilia-Romagna, Credito Emiliano, oferă împrumuturi în schimbul unei garanții foarte interesante: roți gigantice de parmezan Parmigiano-Reggiano? Aceasta este un parmezan italian de înaltă calitate, produs numai în anumite părți din Italia.
- Credit Municipal de Paris primește drept gaj băuturi de colecție? Succesul operațiunii a fost umplerea camerei de păstrare cu sticle foarte scumpe.
- Casele de amanet au fost primele instituții de creditare înregistrate? Ele datează din lumea antică. Simbolul internațional al caselor de amanet este reprezentat de trei bile aurii suspendate.

- IFN-urile pot desfășura următoarele activități:
- acordare de credite;
  - leasing financiar;
  - emiter de garanții, asumare de angajamente de garantare, asumare de angajamente de finanțare;
  - acordare de credite cu primire de bunuri în gaj;
  - acordare de credite către membrii asociațiilor fără scop patrimonial, organizate pe baza liberului consimțământ al salariaților/pensionarilor;
  - alte forme de creditare.



## Lecția 20: Produse și servicii de asigurare

O nouă zi de școală aduce noi frământări în rândul colegilor din clasa a VIII-a.

**Aura:** — Ieri, în parc, am discutat despre voluntariat, dar ne-am asigurat că cei de la adăpostul de animale doresc să-i ajutăm?

**Mihai:** — Of, Aura, sunt sigur că vor accepta.

**Dan:** — Cât privește asigurările, vom învăța despre ele.

**Maria:** — Așa este. Vom învăța despre asigurări, despre alte forme de protecție a populației, cum ar fi pensiile sau alte indemnizații pentru persoanele vulnerabile.

**Vlad:** — Cred că trebuie să vorbim despre riscuri. Dacă ar trebui să definim riscul, putem spune că este o probabilitate, o amenințare, o pierdere cauzată de vulnerabilități externe sau interne. Riscurile pot afecta familia, pe noi.



**Violeta:** — Oare produsele financiare au riscuri?

**Dan:** — Cu siguranță, există riscuri. Orice produs financiar poate prezenta riscuri.

**Vlad:** — Spre exemplu, la creditul de consum, atunci când ratele de dobândă cresc, plata lunară într-un credit cu rată flotantă se majorează și apare riscul ratelor de dobândă.

**Dan:** — Eu pot spune că la creditul ipotecar, atunci când valuta locală se depreciază, plata lunară într-un credit acordat în valută străină crește riscul valutar, cum a fost cu francii elvețieni, acum ceva timp.

**Maria:** — Și valoarea investițiilor scade când sunt schimbări economice sau se micșorează cererea, este riscul de piață, am citit eu într-o carte de economie a fratelui meu.

**Mihai:** — La economii, când avem un depozit bancar, dacă se înregistrează inflație, valoarea depozitului se depreciază pentru că scade puterea de cumpărare a banilor.

**Aura:** — Și cum ne putem proteja?

**Vlad:** — Cu siguranță, prin încheierea unor asigurări. La riscurile financiare, măsurile de protecție sunt mai complexe și depind de capacitatea noastră de înțelegere a produselor financiare.

**Aura:** — Noi suntem prea mici să înțelegem aceste lucruri pentru oameni mari!

**Mihai:** — Știi, Aura, se spune că trebuie să economisești bani albi pentru zile negre. Cred că cea mai importantă asigurare este asigurarea de viață.

**Vlad:** — Asigurarea de viață e ca o plasă de siguranță financiară!

**Maria:** — Dacă nu înțelegem produsele financiare și condițiile pe care acestea le impun, se pot instala riscuri.

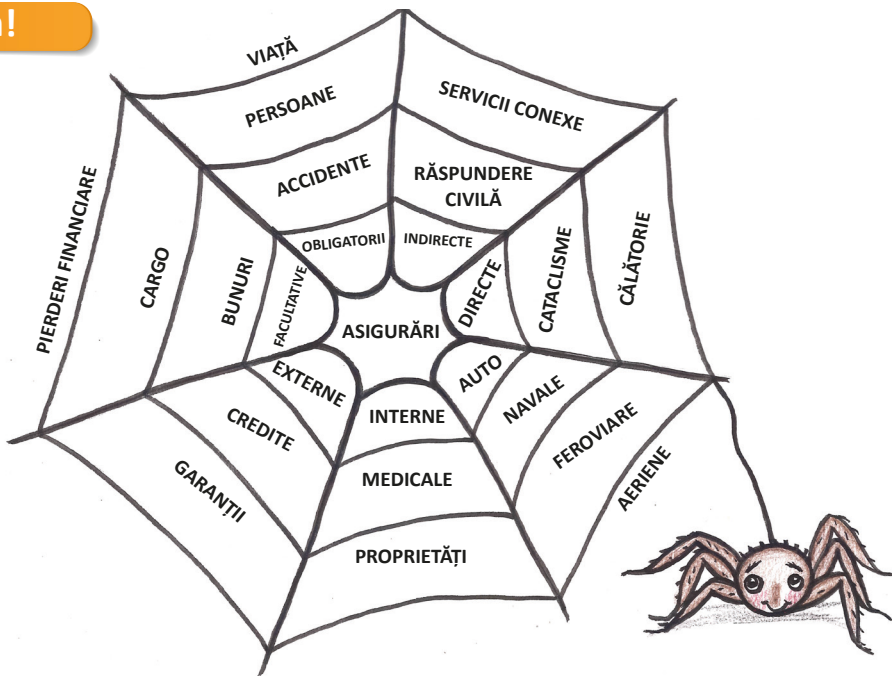
**Violeta:** — Dan a analizat toată piața financiară, când a decis să strângă bani pentru casa lui Cici sau când ne-a propus să ajutăm, în calitate de voluntari, adăpostul de unde l-a luat pe Cici.

**Dan:** — Așa este. Mi-am făcut un buget personal, apoi mi-am întrebat familia dacă mă pot sprijini. Aș spune că am estimat totul, asumându-mi riscuri.

**Vlad:** — Haideți în clasă! Imediat va suna...

Grupul se îndreaptă către bănci, pregătindu-se pentru oră.

## Să știm!



## Să aplicăm ce am învățat!

1. Apreciază valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

La încheierea unei asigurări facultative trebuie comparate întotdeauna avantajele cu riscurile. **A/F**

Societatea de asigurări nu este obligată să încheie un contract cu asiguratul. **A/F**

Contractul cu societățile de asigurări cuprinde atât drepturi, cât și obligații ce decurg din acesta. **A/F**

2. Compară asigurările obligatorii cu cele facultative, conform tabelului:

Tip de asigurare	Avantaje	Dezavantaje
Asigurare obligatorie		
Asigurare facultativă		

3. Există avantaje și riscuri în relația asiguratului cu societatea de asigurări?

Avantaje				
Riscuri				

4. „Gospodarul își face iarna car și vara sanie”. Care este legătura acestui proverb cu asigurările? Argumentează.

## Să descoperim!

Asigurații trebuie să mențină prejudiciul la nivel cât mai redus posibil, să prezinte evenimentele care au cauzat prejudiciul conform realității, să informeze asiguratorul în

cazul în care persoana asigurată are și alte tipuri de asigurări. Cunoscând obligațiile asiguratului, ce responsabilități are societatea de asigurări față de asigurat?

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

A	C	R	E	P
S	A	A	R	A
I	S	S	E	D
G	C	P	D	I
U	O	U	N	R
R	C	A	V	U
A	R	I	S	C
R	E	R	C	A

## Investigație

Cu ajutorul internetului, documentează-te cu privire la incendiul din 1666 din Londra. Care au fost consecințele acestui dezastru? Ce tipuri de asigurări au apărut în urma incendiului?

## Studiu de caz

Polițele de asigurare obligatorie împotriva dezastrelor naturale (PAD) sunt subscrise exclusiv de către societatea de asigurare Pool-ul de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale (PAID), autorizată de ASF, fiind încheiate fie direct de către societate, fie prin intermediul societăților de asigurare autorizate să practice riscuri de catastrofă (acestea din urmă constituind rețeaua de distribuție a PAID). Riscurile acoperite prin PAD sunt cutremurele și alte fenomene naturale.

Realizează o analiză SWOT referitoare la PAD!

Puncte tari	Puncte slabe
Oportunități	Amenințări

## ȘTIAȚI CĂ?

- Starbucks plătește pentru asigurările de sănătate ale angajaților mai mult decât pentru cumpărarea cafelei?
- Polița pentru asigurarea împotriva răpirilor extraterestre, din 1987, SUA, de numai 10 dolari, are o condiție de bază – asiguratul trebuie să facă dovada că a fost răpit de extraterestri și întors pe Pământ?
- Hotelul Royal Falcon din Lowestoft, Anglia, și-a asigurat personalul și clienții împotriva morții și invalidității cauzate de fantome, vâcolaci și alte fenomene paranormale?



## Să ne imaginăm

Imaginează-ți că ai naufragiat pe o insulă pustie. Cum supraviețuiești până la sosirea salvatorilor? Plimbându-te pe insulă, descoperi o comoară. Ce vei face cu banii găsiți?

## Repere economico-financiare

Societățile de brokeraj în asigurări sunt utile atât companiilor care vor să își asigure diverse bunuri, cât și companiilor de asigurări, brokerii fiind cei care pot furniza clienți foarte importanți.

Asigurările pot fi: obligatorii și facultative. România are trei tipuri de asigurări obligatorii: polița de asigurare împotriva dezastrelor naturale (PAD), asigurarea RCA și asigurarea de sănătate. Există și asigurări opționale sau facultative, care se pot adapta diferitelor tipuri de riscuri și evenimente neprevăzute.

## Lecția 21: Avantaje și riscuri ale consumatorilor în raport cu instituțiile bancare și financiare nebancale



Parcul din apropierea școlii, cu pomii încărcăți de lumină, împrăștiie miresme peste tot, în timp ce fluturi multicolori împart culoare într-o feerie de sărbătoare. Soarele cerne peste tot o pulbere fină de aur, așteptând îndemnul tăcut al naturii de vis.

**Flavia:** — Ați văzut ce important este să ne facem asigurări?

**Dan:** — Da. Eu aș vrea să-i fac lui Cici asigurare de călătorie. Mai precis, o asigurare medicală. Deține un pașaport european pentru animale de companie, atunci când călătorește într-o țară din UE.

**Aura:** — Dan, ești foarte prevăzător!

**Mihai:** — Se gândește la toate și nu își asumă riscuri.

**Marius:** — Am învățat la ora de Educație Socială câte riscuri există.

**Maria:** — Eu cred că este mai puțin riscant să accesezi un credit bancar, decât un împrumut la o instituție financiară nebancale.

**Vlad:** — Corect, dar oamenii uneori au nevoie urgentă de bani și apelează la casele de amanet, care sunt tot instituții financiare nebancale și care, în schimbul unui obiect, oferă bani, iar, la rambursarea banilor, își pot lua obiectul înapoi, tot un fel de gaj.

**Marius:** — Deci, mai bine să faci credit la bancă?

**Vlad:** — Depinde de circumstanțe. Cert este că pentru fiecare persoană există o soluție atunci când are nevoie de bani.

**Mihai:** — Am citit undeva că titlurile de stat și pensiile private sunt tot instituții financiare nebancale.

**Aura:** — Pensiile private, știu, dar ce sunt titlurile de stat?

**Mihai:** — Titlurile de stat reprezintă un mod prin care guvernul unei țări împrumută bani de la populație, oferind dobândă la răscumpărare.

**Maria:** — Și există riscuri?

**Vlad:** — La casele de amanet există riscul să depășești termenul și bunul să-ți fie valorificat, în timp ce la titlurile de stat riscurile sunt mai mici.

**Dan:** — Peste tot există riscuri!

**Flavia:** — La titlurile de stat, ce riscuri să existe, dacă sunt garantate de stat, cum le spune numele?

**Vlad:** — Riscul intrării statului în incapacitate de plată, riscul valutar, de inflație sau riscul modificării impozitelor și a legislației.

**Maria:** — Tot filosof ai rămas, Vlad.

Timpul trece și frenezia întrebărilor se diminuează treptat.

**Flavia:** — De ce timpul trece mai repede dacă ești fericit?

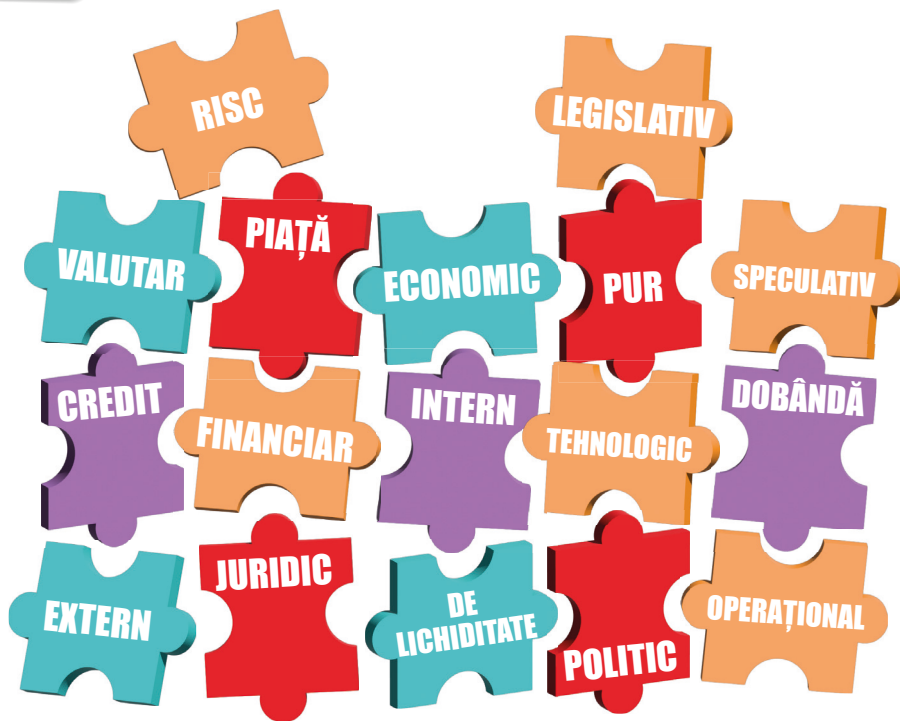
**Aura:** — Ce întrebare pui și tu! Să-ți răspundă Vlad!

**Vlad:** — Cred că percepția timpului este subiectivă și poate varia în funcție de activitățile desfășurate și de vârstă, de modul în care ne raportăm la timp.

**Aura:** — Să mergem acasă. A trecut destul timp.



○ Să știm!



○ Să aplicăm ce am învățat!

1. Asociază termenii din coloana A cu cei din B:

**A**

- a. Bancă
- b. Risc
- c. IFN
- d. Serviciu bancar
- e. Casă de amanet
- f. Produs financiar

**B**

- 1. Contul bancar sau contul curent
- 2. Organism de facilitare a unor împrumuturi rapide, cu plasarea în gaj a unor obiecte
- 3. Instituție financiară care atrage depozite și acordă credite
- 4. Instituție de credit cu activitate de creditare cu titlu profesional
- 5. Probabilitatea unor întâmplări negative și impactul acestora
- 6. Activitate de economisire

2. Împreună cu colegul/colega de bancă, răspunde următoarelor întrebări:

- a. De ce economisim bani?
- b. Unde împrumutăm bani?
- c. Cine poate împrumuta bani?
- d. Care este produsul cel mai avantajos la economisire?
- e. Ce alegem pentru credit, banca sau IFN?

3. Ce alegem pentru un credit — o bancă sau un IFN?

Avantaje Bancă	Dezavantaje Bancă	Avantaje IFN	Dezavantaje IFN

4. Realizează un scurt eseu, de 150 cuvinte, cu titlul proverbului chinezesc „Cu bani poți cumpăra un ceas, dar nu și timpul.”

## Să descoperim!



Riscul financiar apare sub mai multe forme:



- riscul juridic — în urma unor sancțiuni legale, cum ar fi sentințe legale în urma unor procese;
- riscul operațional — atunci când apar defecțiuni de gestionare necorespunzătoare a unei afaceri
- riscul de credit —când una dintre părțile din contract nu-și împlinește obligațiile;

- riscul de piață — modul în care fluctuează piața financiară, cum ar fi rata dobânzilor, evoluția prețurilor și alți factori.

- riscul de lichiditate — incapacitatea de a executa, cum ar fi un număr insuficient de cumpărători pentru ordinele de vânzare.

Consultând internetul, descoperă cel puțin două strategii pentru gestionarea riscului financiar.

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

F	D	E	R	C	L	I	E	N
I	O	P	I	A	T	A	V	T
N	R	O	S	P	U	R	E	E
A	I	Z	C	R	E	D	I	T
N	T	J	U	R	I	D	I	A
C	I	A	R	A	T	E	C	T
O	R	L	I	C	H	I	D	I

## Investigație

Cunoscând faptul că băncile oferă posibilitatea economisirii, dar și a creditării banilor, realizează o scurtă investigație cu privire la ce avantaje și dezavantaje sunt pentru client, conform modelului de mai jos, apoi raportează-te la creditarea prin IFN.

### AVANTAJE PENTRU CLIENT

DEPOZITE BANCARE

CREDITE

### DEZAVANTAJE PENTRU CLIENT

DEPOZITE BANCARE

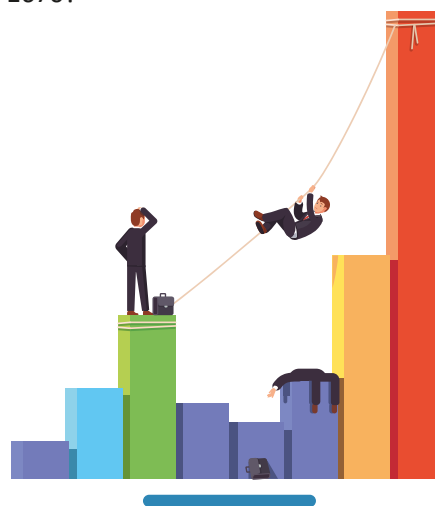
CREDITE



- Originea termenului *risc* nu este certă? Prima dată a apărut în scrierile lui Homer.

- Riscul este perceput în limba italiană ca o „stâncă” (ital. *risco*), în jurul căreia trebuie să navighezi? Este vorba despre un risc comercial despre care se cunoaște că ar fi apărut în sec XIII-XIV.

- Oxford English Dictionary citează cea mai veche utilizare a cuvântului în limba engleză în anul 1670?



## Studiu de caz

Domnul D.M. a accesat o linie de credit bancar pentru un credit de nevoi personale pe termen de cinci ani. Din păcate, nu și-a plătit ratele pe o perioadă de doi ani, fiind astfel executat silit, conturile sale fiind blocate. Din acest motiv, D.M. a fost sfătuit să se adreseze unei societăți de împrumut (IFN), pentru acest lucru fiind necesară doar cartea de identitate. Se cunoaște că IFN-urile practică printre cele mai mari dobânzi. Ce sfat i-ai da lui D.M. în această situație?

## Repere economico-financiare

Riscurile pot fi clasificate în mai multe moduri. Cea mai utilizată formă de clasificare este în: riscuri pure și riscuri speculative. Riscurile pure sunt riscurile propriu-zise, care cauzează prejudicii și pentru care se pot încheia asigurări (riscuri asiguratorii), și riscurile speculative, care pot fi previzionate, oferind posibilitatea de înregistrare a pierderilor și a beneficiilor (risc valutar, riscul ratei dobânzii etc.).

În funcție de natura evenimentelor care generează expunerile la risc, toate tipurile de risc la nivel microeconomic sunt riscuri economice; riscuri financiare; riscuri operaționale; riscuri ale evenimentelor externe.

### Minicercetare

Cunoscând faptul că o evaluare a riscului financiar înseamnă:

- identificarea riscului,
- analizarea riscului,

Creează un plan proactiv, împreună cu colegul/colega de bancă!

Realizează o minicercetare în viața de zi cu zi, în scopul identificării unor riscuri care vizează produsele și serviciile financiare bancare și nebancale.

### Piesă de teatru!

• Pune în scenă piesa de teatru „Hagi Tudose” de Barbu Ștefănescu Delavrancea. Invită toți colegii să participe!

- Selectează personajele.
- Împarte textul fiecărui personaj.
- După vizionarea momentului ales al piesei de teatru, realizează o repetiție cu fiecare actor.

• După această lectură pe text, urmează ca fiecare să își învețe rolul.

## Să ne imaginăm

Știm că emoțiile ne guvernează viața și că modul în care economisim sau cheltuim banii ne afectează comportamentul financiar și evoluția de-a lungul vieții.

Imaginează-ți că ai un card de cumpărături și că, din pricina emoțiilor, ai uitat codul PIN. Dorești să achiziționezi un produs. Dacă achiziția ta este o necesitate, cum procedezi? Dar dacă este o dorință?



Riscurile financiare se referă la diminuarea valorii economiilor sau a investițiilor deținute sau creșterea neașteptată a plăților aferente contractelor de credit.

### INFO

**FICO Score** România este un acronim, un instrument standardizat folosit de instituțiile financiare pentru a verifica gradul de risc potențial al clientului care solicită un credit. Este un număr format din trei cifre și face parte din Raportul de Credit emis de Biroul de Credit.

Cu cât acest scor este mai mare cu atât cresc șansele de a obține suma solicitată. Prima condiție este să nu existe restanțe neplătite la timp.

• Realizează atâtea repetiții de câte ai nevoie ca fragmentul să fie cât mai aproape de scenele vizionate.

• Când consideri că acest lucru a fost atins, invită-ți toți colegii din școală la o reprezentație.

• Pentru reprezentație, fă publicitate prin afișe desenate de participanți, pliante oferite tuturor colegilor din școală.

**Succes!**

# Recapitulare

**Instituțiile financiare** sunt cunoscute ca instituții bancare.

**Overdraft** sau descoperire de cont oferă clientului posibilitatea de a retrage numerar sau de a realiza plăți până la o anumită limită, ce depășește soldul contului.

**Cardul** se împarte în trei categorii, în funcție de fondurile utilizate:

- carduri de debit – fondurile sunt ale posesorului;
- carduri de debit cu overdraft (descoperire de cont) – fondurile sunt ale posesorului, dar există o limită de creditare;
- carduri de credit – fondurile sunt puse la dispoziție de către bancă.

Principalele caracteristici ale unui **cont de economii**:

- dobândă mai mare;
- limitări la retrageri;
- siguranța fondurilor.

**Depozitele bancare** pot fi:

- „la vedere” – sumele pot fi retrase oricând, dobânda fiind mai mică;
- „la termen” – sumele nu pot fi retrase decât la expirarea termenelor pentru care au fost constituite.

**IFN** -urile pot fi :

- societăți comerciale – cu scop de creditare – IFN;
- casa de ajutor reciproc (CAR) – tip de Instituție financiară nebancaară, organizată în vederea sprijinirii și întrajutorării financiare a membrilor;
- casa de amanet – companie financiară non-bancaară care oferă credite în bani, pe baza unor garanții reale prezentate de client;
- alte entități cu scop de creditare, prevăzute de lege.

**Riscul financiar** apare sub mai multe forme:

- riscul juridic – în urma unor sentințe legale;
- riscul operațional – când apar defecțiuni de gestionare necorespunzătoare a unei afaceri;
- riscul de credit – una dintre părțile din contract nu-și împlinește obligațiile;
- riscul de piață – modul în care fluctuează piața financiară;
- riscul de lichiditate – incapacitatea de a executa.

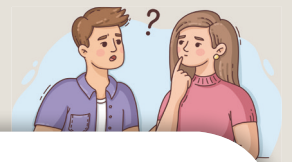
**Servicii bancare:**

- deschiderea de conturi bancare;
- acordarea de credite;
- transfer de fonduri;
- schimb valutar;
- cecuri de călătorie;
- constituirea de garanții bancare;
- seifuri, casete de valori;
- private banking;
- cumpărarea și vânzarea acțiunilor;
- transferuri inter/intra bancare;
- cash management;
- tranzacții pe piața bursieră etc.

**Produse bancare:**

- conturi curente;
- conturi de economii;
- carduri de cumpărături;
- credite;
- certificate de depozit;
- depozite;
- garanții bancare.





## I. Identifică valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- |  |     |
|--|-----|
| a) Creditele sunt purtătoare de dobânzi.   | A/F |
| b) Riscul financiar apare în urma unor sentințe legale, în urma unor procese.          | A/F |
| c) Băncile acordă facilitatea de a crea depozite bancare, pe anumite perioade de timp. | A/F |
| d) Asigurările pot fi obligatorii și facultative.                                      | A/F |

(0,25p × 4 = 1p)

## II. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din lista dată.

Deschiderea unui cont, la o bancă, se realizează prin încheierea unui ..... bancar. .... bancar este un acord scris între bancă și clientul său.

Cardul bancar poate fi atașat contului ....., fiind un mijloc de plată modern. Este .....

**Lista de termeni:** curent, netransmisibil, contract, contractul

(0,25p × 4 = 1p)

## III. Asociază termenii de la litera A cu descrierile de la litera B:

- | A                   | B                           |
|---------------------|-----------------------------|
| a. Produse bancare  | 1. Conturi curente          |
| b. Servicii bancare | 2. Cardurile de cumpărături |
|                     | 3. Certificate de depozit   |
|                     | 4. Credite                  |

( 0,50p × 4 = 2p)

## IV. Argumentează succint, folosind două argumente, necesitatea asigurărilor obligatorii. (0,50p × 2 = 1p)

V. Construiește un exemplu concret de situație în care se încalcă drepturile consumatorului, în relația cu instituțiile financiare nebankare. Oferă două soluții prin care consideri că se poate combate acest lucru. (1px 2=2p)

## VI. Completează tabelul de mai jos, utilizând cunoștințele dobândite! (0,50 px 4=2p)

Instituția	Avantaje	Dezavantaje
Bănci		
IFN		

Din oficiu: 1 punct  
Total: 10 puncte

## Proiectul educațional

### Lecția 22: Alegerea temei/Elaborarea fișei de proiect

Sub aripa strălucitoare a verii, trandafirii și crinii ne invită la o călătorie fascinantă plină de miresme și culoare în lumea bucuriei. Este timpul unui nou început. Doar puțin îi desparte pe protagoniștii noștri de alegerea profilului studiilor viitoare.

**Aura:** – Mihai, ne cunoaștem de o viață... Vreau să-mi spui sincer, ce proiect de viitor ai?

**Mihai:** – Aura, nu știu la ce te referi.

**Vlad:** – Hei, lăsați discuția asta. Ce proiect ați făcut la Educație Socială?

**Mihai:** – Grupa mea a avut tema „*Banii în viața de zi cu zi*”.

**Maria:** – Cum ați ales ideea aceasta?

**Mihai:** – Fiecare membru al grupei a propus câte o temă, apoi am votat și aceasta a avut cele mai multe voturi.

**Maria:** – Drăguț. Care este motivația proiectului?

**Mihai:** – Stimularea copiilor în luarea deciziilor pentru

dobândirea unor deprinderi și abilități de management al banilor.

**Dan:** – Așa este. Procesul de luare a deciziilor este foarte important pentru că stimulează dorința de economisire.

**Mihai:** – Am utilizat, în cadrul proiectului, mai multe categorii de resurse, așa cum am învățat. Resurse umane – elevi, părinți, funcționari ai băncii, reprezentanți ai comunității locale. Resurse materiale – reviste, cărți, laptop, imprimantă. Resurse spațiale – școala noastră. Vedeți, m-am pregătit.

**Aura:** – Ai dreptate, Mihai. Dar care este grupul-țintă?

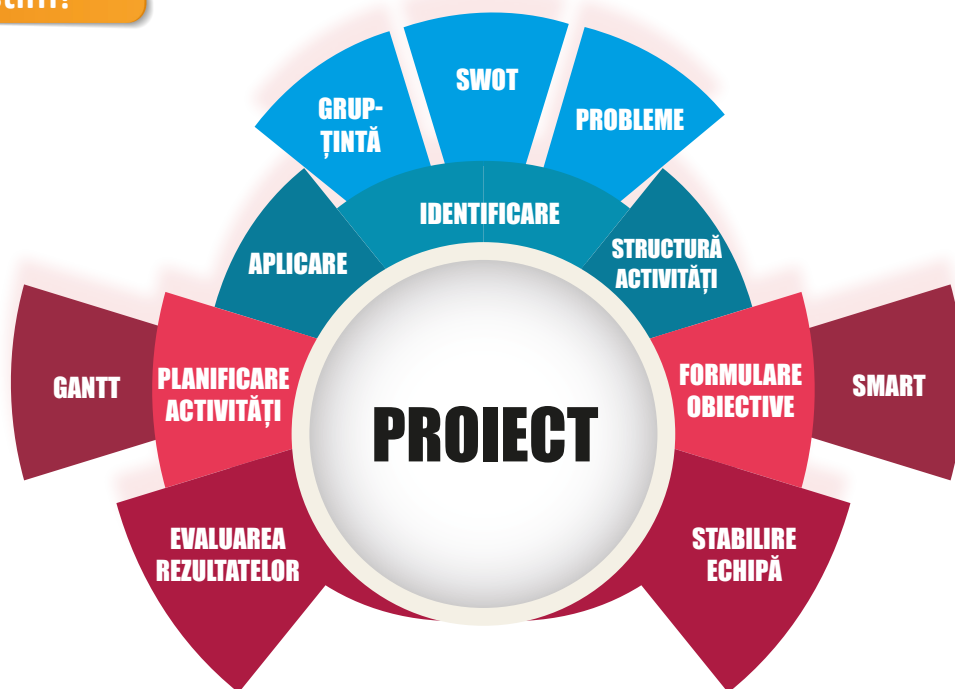
**Mihai:** – Elevii clasei noastre.

**Vlad:** – Și ce activități ați propus?

**Mihai:** – O masă rotundă, crearea unei platforme Facebook și un site web.

**Aura:** – Bravo, Mihai! Să mergem în clasă, avem încă multe de discutat!

#### ☉ Să știm!



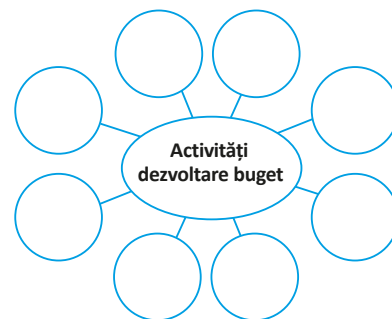
## Să aplicăm ce am învățat!

1. Parcurgând resursele din cadrul proiectului educațional, răspunde la următoarele întrebări:

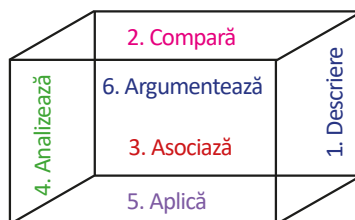
- Ce rol au banii în viața de zi cu zi?
- Cum ne putem administra corect resursele financiare?
- Cum luăm cele mai bune decizii legate de finanțe?
- Cum pot fi folosiți inteligent banii într-o mică afacere?

2. Lucrează, în pereche sau individual, pentru a găsi cel puțin două argumente în favoarea păstrării economiilor la bancă, nu acasă.

3. Găsește noi modalități prin care să poți face bani! Folosește cunoștințele din lecțiile anterioare și enumeră activități prin care poți să-ți dezvolți bugetul personal sau cel al familiei, conform desenului alăturat. Dar dacă ar fi bugetul țării și tu ai deține funcția de ministru de finanțe, cum ai proceda?



4. Folosind imaginea cubului, realizează imaginea unei instituții financiare nebancale. Compară apoi cu instituțiile financiare bancare!



## Să descoperim!

Comisia Europeană consideră proiectul ca o succesiune logică de activități coordonate și controlate, de natură diferită, realizată metodic și progresiv, având constrângeri de timp, resurse și cost, destinat obținerii de rezultate necesare îndeplinirii unor obiective clar definite.

Există două metode cunoscute de programare a timpului:

- metoda drumului critic (Critical Path Method – CPM), care presupune stabilirea termenelor minime

și maxime de început și sfârșit pentru fiecare dintre activitățile proiectului;

- metoda PERT (Program Evaluation and Review Technique), care utilizează o medie ponderată a mai multor estimări.

Analizează de ce este necesar să existe constrângeri de utilizare a resurselor de timp, resurselor umane, materiale și financiare.

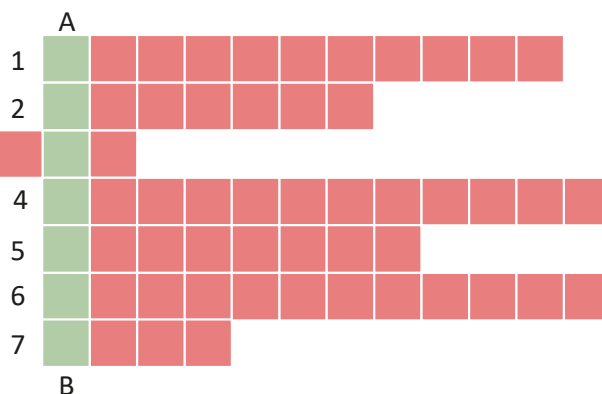
## Să ne amintim

Completează rebusul, apoi alcătuieste un enunț folosind cuvântul obținut pe verticala A-B !

**A-B** - Plan sau intenție de a întreprinde ceva

- 1 – Programare
- 2 – Rezervă
- 3 – Intermediu
- 4 – A patra etapă a unui proiect
- 5 – Examinare sistematică a valorii sau a caracteristicilor unui proces, a unui plan de acțiune
- 6 – Abilitatea de a produce obiecte și idei originale
- 7 – Resursă importantă în proiecte

3



## Investigație

Pentru că ești clasa a VIII-a și va trebui să optezi pentru viitorul liceu, realizează, împreună cu colegii de clasă, un proiect de investigație cu tema „Profesiile viitorului”. Implică școala, familia și comunitatea locală!

## Studiu de caz

Să alegem produsele Coca-Cola și Pepsi-Cola. Caută pe internet informații despre unul dintre aceste produse și roagă-ți colegul/colega de bancă să caute informații despre celălalt produs, în reclamele mass-media. Faceți un schimb de informații! Ce observați?

## Să ne imaginăm

Dorești să inițiezi un proiect, împreună cu colegii de clasă, ce presupune organizarea unei excursii. Care este prima etapă a proiectului tău? Care este primul pas pe care trebuie să-l faci? Realizează împreună cu clasa un plan de acțiune!

## Repere economico-financiare

Proiectul reprezintă un grup de activități relaționate pentru îndeplinirea unui scop, menit să dea naștere unei noi realități economice, dacă vorbim de proiect economic.

Proiectele au obiective principale, cum ar fi:

- dezvoltarea interesului pentru cunoaștere, a spiritului de investigare, de cercetare;
- implicarea în luarea deciziilor;
- conștientizarea și asumarea responsabilității;
- formarea unor convingeri, atitudini, deprinderi;
- dezvoltarea capacității de explorare, în scopul rezolvării problemelor specifice.

Elementele unui proiect sunt:

1. identificarea problemei și alegerea temei;
2. elaborarea fișei de proiect;
3. derularea proiectului/desfășurarea activităților;
4. evaluarea proiectului.

### 1 Alegerea temei proiectului

Identificarea și analiza problemelor cu privire la educația financiară prin sondaje și discuții. Poți realiza



• Un proiect materializat într-o afacere ciudată este cea a pantofilor comestibili? Predominanți sunt pantofii din ciocolată.

• O afacere deosebită se referă la oferta unui serviciu inedit al unor companii din Statele Unite, Canada, Australia – petrecerea cu îmbrățișări?

• Găini de închiriat, afacerea unui cuplu din Traverse City, Michigan, se bazează pe oferirea spre îngrijire pe timpul verii a unor găini, asemeni animalelor de companie?



chiar un focus-grup, așa cum ai învățat în clasa a VII-a, sau poți trimite chestionare și apoi să supui la vot. Se alege tema și logo-ul proiectului.

Pentru alegerea temei proiectului, primul pas este găsirea problemei, al doilea fiind propunerea de soluții pentru rezolvarea acesteia. Denumirea proiectului trebuie să surprindă prin problema propusă și persoanele cărora li se adresează. Trebuie să fie deosebit pentru că aceasta individualizează proiectul.

Logo-ul trebuie să fie simplu, practic, un simbol care va face proiectul mai ușor de reținut.

### 2. Elaborarea fișei de proiect

Are rolul unui organizator, care vă ajută să vă atingeți scopul. Fișa de proiect cuprinde toate detaliile proiectului: titlul proiectului, logo-ul, perioada desfășurării, date de identificare, grupuri-țintă, scopul proiectului, activitățile, produsul realizat, resurse, responsabili pentru fiecare activitate, termenele de realizare, colaboratori implicați, criteriile de evaluare, elemente de vizibilitate și de diseminare a proiectului.

## Lecția 23: Derularea proiectului propus

Anotimpul veseliei, vara încântă cu delicatețe sufletele pline de fericire ale elevilor clasei a VIII-a. Zumzetul albinuțelor tulbură sporadic liniștea cerului lăptos de vată de zahăr, creând atmosferă de poveste.

**Mihai:** – Este așa frumos afară și noi încă mai avem ore.

**Aura:** – Să apreciem că suntem încă împreună în aceeași clasă.

**Mihai:** – Ce vrei să spui?

**Aura:** – Curând ne vom întâlni doar în afara școlii, mult mai rar.

**Vlad:** – Dar rămânem prieteni și vom face în continuare proiecte împreună!

**Dan:** – Pe mine și pe Cici cui ne lăsați?

**Maria:** – Gata, lăsați melancolia! Urmează banchetul de finalul clasei a VIII-a. V-ați pregătit?

**Violeta:** – Eu am alocat toate economiile pentru ținută!

**Marius:** – Și eu!

**Dan:** – Eu voi veni cu Cici.

**Vlad:** – Eu încă prospectez piața, aștept oferte pentru costumul de haine de firmă.

**Maria:** – Rochița mea este spectaculoasă, dar nu este de firmă.



**Aura:** – Ai ținut cont de sfaturile financiare ale doamnei profesor.

**Maria:** – Mi-a plăcut și am luat-o.

**Mihai:** – Urmează ultima strigare a catalogului. Ce emoții am!

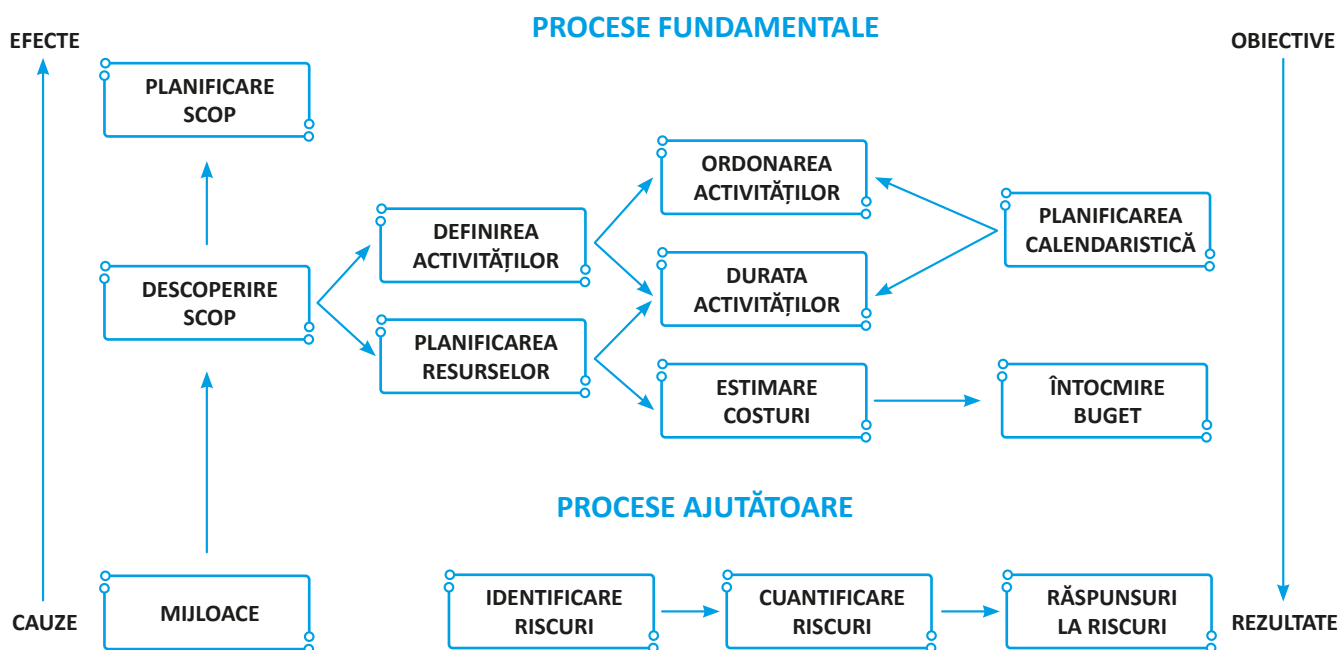
**Aura:** – Încă mai suntem împreună.

**Maria:** – Ați făcut fișa de proiect pentru ora de Educație Socială?

**Vlad:** – Cu siguranță.

**Aura:** – Haideți în clasă, pauza se sfârșește imediat.

### Să știm!



## 🎯 Să aplicăm ce am învățat!

1. Completează *Copacul ideilor* cu idei pentru viitoarele tale proiecte. Dintre acestea, alege, să pui la baza copacului, ideea pe care o consideri cea mai realistă. Propune un titlu semnificativ și realizează un logo! Compară cu proiectele colegilor!



2. Cunoscând etapele organizării proiectului, împreună cu colegul/colega de bancă, răspundeți la următoarele întrebări: Ce? Cu ce? De ce? Cine? Cum? Când?

3. Realizează, împreună cu colegul/colega de bancă, un scurt material despre importanța proiectului vostru! Diseminează informațiile în rândul colegilor!

## 🎯 Să descoperim!

Diagrama Gantt ajută la planificarea activităților proiectului și apoi se poate urmări progresul. Pot fi menționate persoanele responsabile pentru fiecare activitate propusă. Este utilă pentru :

- planificarea sau monitorizarea tuturor activităților dintr-un proiect;
- a comunica planul sau stadiul în care se află un proiect;
- obținerea unei imagini de ansamblu a suprapunerii activităților din proiect;

- a demonstra că anumite sarcini depind de îndeplinirea sarcinilor anterioare;
- a instrui la un nivel înalt secvența și durata sarcinilor sau proceselor specifice ale unui proiect de construcție;
- gestionarea proiectului și eliminarea problemelor de programare.

Realizează o diagramă Gantt pentru activitățile tale de învățare!

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

P	V	E	R	E
R	O	P	U	N
O	B	L	E	M
I	G	S	O	A
E	A	N	L	I
C	T	T	U	T

## Investigație

Cunoscând etapele investigației (stabilirea scopului, formularea ipotezelor și experimentarea), realizează, împreună cu colegul/colega, de bancă o succintă investigație cu privire la necesitatea finanțării în cadrul proiectelor.

## Studiu de caz

Biblioteca centrală a orașului Kansas - Missouri, Statele Unite ale Americii

Această clădire, aflată în Kansas, cuprinde titluri de cărți foarte cunoscute, reprezentative pentru oraș. Scopul acestui design al fațadei este încurajarea oamenilor la lectură. În cazul în care dorești ca proiectul tău să fie cunoscut pe internet cum vei capta atenția vizitatorilor?

## Să ne imaginăm

Să ne imaginăm că suntem înscriși pe o platformă educativă financiară. Ce subiecte ai dori să dezvolte aceasta?

## Repere economico-financiare

### Derularea proiectului propus

Organizarea proiectului cuprinde mai multe etape:

- alcătuirea echipei de proiect;
- stabilirea obiectivelor conform analizei SMART;
- stabilirea modalităților de a promova proiectul: afișe, anunțuri pe rețele de socializare;
- distribuirea de sarcini în echipă;
- stabilirea resurselor necesare: cât timp este necesar pentru fiecare activitate, dacă este nevoie de laptop, imprimantă, hârtie, sală de spectacol pentru prezentare etc.;
- stabilirea modalităților de evaluare;
- stabilirea modului de verificare a realizării obiecti-



• Doi frați din Statele Unite au realizat o modalitate de publicitate deosebită? Pe hârtia igienică au tipărit reclame cu cerneală pe bază de apă.

• Un proiect care a ajuns și în România este cel al cafenelelor în care clienții pot interacționa cu câini, pisici, porcușori de Guineea, bufnițe, arici?

• Diagrama Gantt a fost inventată de Henry Laurence Gantt în anul 1917, pentru a programa producția la o companie din SUA?



velor din proiect: indicatori pentru un spectacol de succes sau pentru un material video apreciat; contorizarea numărului de parteneri, participanți, membri ai comunității care au cunoscut proiectul;

• alcătuirea graficului de realizare a activităților propuse prin diagrama Gantt.

Activitățile proiectului se pot materializa în realizarea unor produse: reviste, fluturași, programe, expoziții, postere, articole, website, materiale video, spectacole de teatru sau chiar propuneri de politici publice.

Alocă timp pentru fiecare sarcină în parte, după stabilirea activităților!

## Lecția 24: Evaluarea proiectului propus

A sosit momentul în care elevii clasei a VIII-a se pregătesc de ultimul clopoțel. Săptămâna următoare vor avea banchetul finalului de an, apoi examenul finalului de gimnaziu.

**Aura:** – Am emoții foarte mari, mai avem puține ore de curs și ultimul clopoțel va anunța finalul unei etape și deschiderea spre viitor.

**Violeta:** – Câte amintiri avem împreună!

**Mihai:** – Dar amintirile nu ni le va lua nimeni niciodată.

**Vlad:** – Am învățat multe lucruri interesante.

**Dan:** – Eu vă mulțumesc tuturor pentru că m-ați sprijinit în proiectul meu și cu Cici. Blănosul este fericit.

**Marius:** – Voluntariatul este de o importanță crucială pentru societate și indivizi deopotrivă, adică și pentru tine.

**Mihai:** – Așa este. Voluntariatul ne-a oferit dezvoltarea abilităților personale, necesare în viitoarea carieră.

**Maria:** – Și nu numai. Am lucrat împreună pentru un scop comun și a fost o cinste pentru mine să fiu alături de voi.

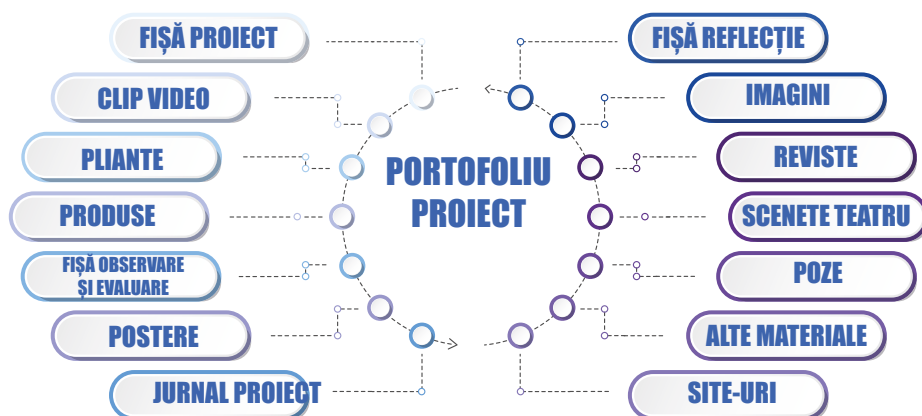


**Aura:** – O ultimă zi plină de lacrimi, căci ne vom aminti cu drag de timpul petrecut aici, în școala noastră.

**Vlad:** – Zic să nu plângem, suntem prieteni și ne vom întâlni periodic, uneori mai des, alteori, nu. Un lucru este cert, trebuie să implementăm proiectele începute!

**Aura:** – Ai dreptate, Vlad. Să mergem către sala de festivități!

### 🎯 Să știm!



**P** - PLANIFICARE  
**R** - RESURSE  
**O** - ORGANIZARE  
**I** - INOVAȚIE  
**E** - ECHIPA  
**C** - COSTURI  
**T** - TIMP

## Să aplicăm ce am învățat!

Realizează un proiect de voluntariat, apoi o evaluare a proiectului! Poți evalua impactul proiectului de voluntariat solicitând feedback colegilor. Completează jurnalul reflexiv și fișa de autoevaluare! Poți împărtăși colegilor fragmente din jurnalul reflexiv.

## Să ne amintim

Descoperă noțiunile învățate și transcrie-le pe caiet!

E	F	I	S	A
V	S	O	B	V
A	C	H	I	Z
L	O	V	E	I
U	P	A	C	T
A	R	E	E	I

## Să ne imaginăm

Inițiază un proiect! Imaginează-ți *arborele lui SAPIRO*, adaptat pentru a contura elementele proiectului tău!

Rădăcinile: cauzele

Solul: spațiul unde se va desfășura.

Tulpina: părțile implicate

Scorbura: modul de desfășurare

Frunzele: acțiunile concrete a celor implicați

Ramurile: cauzele

Frucele: consecințele

## Repere economico-financiare

Evaluarea proiectului examinează măsura în care au fost atinse scopurile acestuia. Aceasta implică patru aspecte: resurse investite; obiective realizate; rezultate obținute; impactul realizat.

Procesul de evaluare este structurat pe două componente: evaluarea tehnică (verificarea gradului de



- Există un Muzeu al Creioanelor în Cumbria, Anglia?

- În Kansas, în 1971, s-a inaugurat Muzeul Sârmei Ghimpate, cu 2000 de tipuri de sârmă ghimpată?

- Din rândul muzeelor ciudate ale lumii face parte și muzeul tăițetilor japonezi de la Osaka?



## Studiu de caz

Domnul D.V. a realizat un proiect cu tema „*Impactul rețelelor sociale asupra consumatorului*”. Pentru acest lucru a stabilit un obiectiv general și obiective intermediare. Studiul include folosirea metodelor de cercetare directe și indirecte, cantitative și calitative. A colectat date de la un grup reprezentativ de persoane, le-a analizat și a constatat că influența rețelelor sociale asupra comportamentului cumpărătorilor este determinantă pentru creșterea vânzărilor. Ce impact financiar poate aduce proiectul domnului D.V.?

realizare a obiectivelor, respectarea documentelor de planificare, nivelul calitativ atins, rezultatele obținute) și evaluarea financiară (verificarea corectitudinii elaborării documentelor financiar-contabile, analiza modului de realizare a finanțării, analiza structurii cheltuielilor).

# Poveste de final

Ultimul clopoțel a adus cu un val de tristețe pentru mulți elevi ai clasei a VIII-a, care își amintesc toate clipele frumoase petrecute împreună. A venit timpul petrecerii de final. Într-o mare de flori, îmbrăcați în ținute de gală, înconjurați de bucuria unei noi etape a vieții, discuțiile nu conținesc.

**Aura:** – Am învățat multe lucruri utile, ne-am distrat și am așteptat nerăbdători fiecare oră. Ce vom face acum?

**Mihai:** – Pentru că noi locuim aproape și ne cunoaștem de la grădiniță, nu se va schimba nimic. Vom face activități împreună, proiecte, poate și teme.

**Maria:** – Propun să ne vedem la sfârșitul orelor în parc.

**Dan:** – Voi veni mereu cu Cici. În felul acesta vom fi din nou o familie.

**Vlad:** – Eu zic să vă concentrați pe dans, acum. Este timp de nostalgie după evaluare.

**Marius:** – Of, încetează. Astăzi ne distrăm!

**Violeta:** – Are dreptate. Să ne lăsăm purtați pe valul dansului.

**Aura:** – Promiteți să ne implicăm într-un proiect împreună?

**Vlad:** – Sigur.

**Dan:** – Așa ne vom întâlni mai des.

**Mihai:** – Haideți, fetelor, dansați?

**Vlad:** – Dansul face parte din viața oamenilor dintotdeauna. Este o modalitate de comunicare și implicare.

**Aura:** – Se putea să nu spui tu ceva?!

Dansul i-a cucerit, uitând pentru un timp de clipele despărțirii. Totul era fascinant. Profesori, elevi și părinți într-o seară magică, purtați pe aripi de fericire. Aceste momente speciale cu emoția și nostalgia anilor de școală vor călători toată viața în inimile lor.



**Nevoile** sunt:

- nelimitate;
- dinamice.

**Resurse** – rezerve sau surse de mijloace, susceptibile de a fi valorificate într-o împrejurare dată.

**Eticheta** unui produs este o înregistrare scrisă sau tipărită care însoțește ambalajul acestuia și oferă informații despre diverse aspecte ale produsului.

**Proprietatea** se referă la bunuri deținute de o persoană sau un grup de persoane.

Principalul obiectiv al întreprinzătorului este acela de a obține **profit** și pentru aceasta trebuie să producă. Orice activitate economică presupune utilizarea și consumul de factori de producție. **Factorii de producție** fundamentali sunt: munca, natura, capitalul.

**Riscul în afaceri** reprezintă o incertitudine, condiționată de probabilitatea apariției pe parcursul derulării afacerii a unor evenimente neprevăzute.

Formularea corectă a obiectivelor are la bază caracteristicile esențiale ale acronimului **SMART**. Acestea sunt: **S** – specific; **M** – măsurabil; **A** – (de) atins/abordabil; **R** – relevant; **T** – încadrat în timp.

**Bugetul** personal se axează pe finanțele individuale, iar bugetul familial, pe nevoile financiare ale întregii familii.

Bugetul poate fi:

- echilibrat  $V = Ch$ ;
- excedentar  $V > Ch$ ;
- deficitar  $V < Ch$ .

**Puterea de cumpărare** este *valoarea* pentru a descrie cantitatea de bunuri și servicii ce pot fi cumpărate cu o anumită sumă de bani. Creșterea prețurilor duce la scăderea puterii de cumpărare a banilor și invers. Tendința de creștere a prețurilor se numește *inflație*.

Banii îndeplinesc mai multe **funcții**, printre care:

- măsură a valorii;
- mijloc de schimb;
- mijloc de plată;
- mijloc de economisire.

**Economisirea** poate fi făcută prin:

- cont curent;
- cont de economii;
- depozit bancar;

**Cardul bancar** poate fi de credit sau de debit. Cardul bancar poate fi atașat contului curent, fiind un mijloc de plată modern. Este netransmisibil.

**Instituțiile financiare** sunt cunoscute ca instituții bancare. Acestea sunt:

- instituții de depozitare – acceptă și gestionează depozitele și fac credite;
- instituții contractuale – companii de asigurare și fond de pensie;
- instituții de investiții – bancă de investiții, subscriitori, broker;
- instituții de credit – rol și responsabilități speciale față de clienții.



# Evaluare finală



## I. Precizează valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

- a) Puterea de cumpărare sau *valoare* pentru a descrie cantitatea de bunuri și servicii ce pot fi cumpărate cu o anumită sumă de bani. A/F
- b) Riscul financiar legal apare în urma unor constrângeri legale, cum ar fi sancțiuni legale în urma unor procese. A/F
- c) IFN-urile acordă facilitatea de a crea depozite bancare, pe anumite perioade de timp. A/F
- d) Asigurările pot fi obligatorii și speculative. A/F

**(0,25p × 4 = 1p)**

## II. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din lista dată.

Scopul principal al producătorilor este de a avea vânzări cât mai mari, realizat prin ..... publicitară.

Producerea de bunuri și servicii se realizează cu ajutorul ..... economici.

Proprietatea se referă la bunuri deținute de o persoană sau un grup de persoane.

Principalul obiectiv al întreprinzătorului este acela de a obține .....și pentru aceasta trebuie să producă.

Producătorul și consumatorul se întâlnesc pe piață prin relația de vânzare cumpărare de bunuri sau servicii, prin ....., cât și ofertă.

**Lista de termeni:** cerere, agenților, reclamă, profit

**(0,25p × 4 = 1p)**

## III. Asociază termenii de la litera A cu descrierile de la litera B:

- | A                           | B   |
|-----------------------------|---|
| a. Instituții de depozitare | 1. bancă de investiții, subscriitori, broker                      |
| b. Instituții contractuale  | 2. companii de asigurare și fond de pensie                        |
| c. Instituții de investiții | 3. au un rol și responsabilități speciale față de clienți         |
| d. Instituțiile de credit   | 4. instituții care acceptă și gestionează depozitele și creditele |
- ( 0,50p x 4 = 2 p)**

## IV. Argumentează succint, folosind două argumente, importanța studierii educației economico-financiare.

**(0,25p x 2 =0,50p)**

## V. Exprimă-ți punctul de vedere cu privire la importanța dezvoltării spiritului antreprenorial pentru orice societate.

**(1p)**

## VI. Construiește un exemplu concret de situație în care se pot gestiona eficient efectele negative ale riscului în afaceri. Oferă două soluții viabile.

**(1px 2=2p)**

## VII. Completează tabelul de mai jos, utilizând cunoștințele dobândite!

**(0,25 px 6=1,5 p)**

Termen	Definiție	Importanță
Consumator responsabil		
Instituții financiare		
Banii		

**Din oficiu: 1 punct  
Total: 10 puncte**

# Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor

Proiectul se poate evalua pe parcursul atingerii obiectivelor propuse, cât și la finalul acestuia prin cuantificarea rezultatelor.

## 1 . MODEL FIȘĂ DE EVALUARE PROIECT (pentru profesori)

Nr.	Criteriul de evaluare	Punctaj maxim	Punctaj acordat	Observații
1	Respectarea tematicii	10p		
2	Tipuri de surse folosite (orale, internet, cărți)	10p		
3	Existența activităților de teren (realizarea de fotografii, interviuri, realizarea sondajului, aplicarea chestionarului)	15p		
4	Elemente de originalitate și creativitate	10p		
5	Calitatea produselor realizate sau a rezultatelor obținute	20p		
6	Realizarea tuturor produselor stabilite sau a obiectivelor propuse	10p		
7	Calitatea prezentării produselor (coerența exprimării, ușurința în exprimare, originalitatea prezentării)	15p		
8	Prezentarea coerentă și clară a concluziilor sau a elementelor ce trebuie îmbunătățite	10p		
	Total	100p		

Pot fi mai multe modalități de evaluare a proiectului: prezentarea orală, liberă a produselor de către fiecare elev/grup; autoevaluare: notare reciprocă.

## 2. FIȘĂ DE AUTOEVALUARE PROIECT (pentru elevi)

Pentru atingerea obiectivelor impuse se poate realiza autoevaluarea pe durata derulării proiectului prin întocmirea unei fișe de observație proprie.

### Fișă de observație individuală

Nr. crt.	Întrebare	Răspuns	Argument
1	M-am implicat corespunzător în derularea proiectului?		
2	Au fost situații-limită în etapele derulate până acum?		
3	Mi s-au potrivit rolul și responsabilitatea atribuite în proiect?		
4	Ce informații am desprins din colaborarea cu colegii, parteneri de proiect?		
5	Ce abilități noi mi-am descoperit prin implicarea în proiect?		
6	Ce m-a motivat cel mai mult în cadrul derulării activităților proiectului?		
7	Competiția a fost benefică finalității rezultatelor?		
8	Ce provocări a creat pentru mine proiectul în sine?		
9	Pentru mine cea mai importantă lecție a fost ...		
10	Cel mai puțin important a fost....		

### 3. CHESTIONAR de feedback pentru colegii implicați în proiect

Nr. crt.	Întrebare	Răspuns	Argument
1	Pe o scară de la 1 la 10, cum apreciați modul de implicare în derularea proiectului?		
2	Ați constatat existența anumitor situații-limită în derularea proiectului?		
3	Asumarea responsabilităților a fost întotdeauna corelată cu atribuțiile fiecărui participant?		
4	Lucrul în echipă s-a cristalizat în sentimente de empatie și solidaritate?		
5	V-ați îmbogățit experiența prin noile abilități formate?		
6	Motivarea în derularea activităților proiectului a îmbunătățit performanța individuală?		
7	Ați fost competitivi?		
8	Ce deschideri noi a creat proiectul în care v-ați implicat?		
9	Cea mai importantă realizare a fost?		
10	În cadrul proiectului mi s-a părut nesemnificativ aspectul legat de ...		

Interpretarea chestionarului în scopul realizării feedback-ului cu fișa de autoevaluare  
Vor fi evaluate răspunsurile pe baza verificării încrucișate a răspunsurilor date.  
Rezultatul final va fi stabilit în procentaj.

## MODEL CRITERII DE EVALUARE A UNUI PORTOFOLIU

### 1. Evaluarea portofoliului va urmări:

- aspectul estetic (aspectul exterior; structurarea și aranjarea materialului);
- integralitatea pieselor din conținutul obligatoriu (eventual, prezentarea în procente);
- calificativul dominant obținut la temele corectate;
- jurnalul de lectură (notarea va urmări atât aspectul calitativ, cât și cantitativ).

50 p.

### 2. Evaluarea procesului va urmări:

- capacitatea de a redacta texte coerente, adecvate cerințelor;
- utilizarea unui material diversificat;
- nivelul simțului estetic și al creativității dovedit în redactarea portofoliului;
- competențe de autocunoaștere;
- abilități de comunicare scrisă;
- abilități de organizare și disciplinare;
- atitudine responsabilă față de disciplină;
- punctualitate în predarea temelor pe fișă.

40 p.

### 3. Autoevaluarea portofoliului:

Prezența grilei de autoevaluare completată.

10 p.

## FIȘA DE AUTOEVALUARE PORTOFOLIULUI

Nr.crt	Întrebare	Da	Nu
1	Ai efectuat integral și la timp temele?		
2	Dacă ai greșit, ți-ai corectat greșelile?		
3	Ți-ai refăcut temele greșite?		
4	Respectă portofoliul tău structura corespunzătoare (coperti, pagina de titlu, pagina de gardă, cuprins)?		
5	Urmărind calificativele și notele obținute la lucrări și teme, constăți că: ai progresat / ai regresat / ești constant/ă?		
6	Numește cea mai reușită temă și subiectele la care ai luat cele mai bune note: .....		
7	Numește două elemente originale din portofoliul tău:		
8	Ce reușești să faci mai bine acum față de începutul anului sau al fiecărui modul?		
9	Consideri că ai dovedit originalitate, imaginație în organizarea portofoliului?		
10	Ți-a plăcut să lucrezi la redactarea lui?		
11	Consideri că portofoliul tău merită calificativul / nota ... pentru că:		

### Chestionar de satisfacție adresat elevilor – workshop (pentru profesori)

Nr.crt.	Întrebare	Răspuns	Argument
1	Cât de util a fost workshop-ul?		
2	Care a fost subiectul cel mai interesant?		
3	Despre ce teme v-ar plăcea să mai discutăm?		
4	Ce metodă de învățare vi se pare mai utilă clasică sau bazată pe metode moderne?		
5	Fii profesor pentru o clipă! Acordă o notă profesorului tău!		

Participanți la workshop elevi și cadre didactice.

# Dicționar de termeni

- Agent economic** = persoană sau un grup de persoane ce îndeplinesc funcții bine determinate în viața economică
- Asigurare financiară** = mijloc de protecție împotriva pierderilor financiare
- Bancă** = instituție de credit care atrage bani de la clienții, prin economisire, pentru a-i înmulți, de aceea le oferă acestora o dobândă
- Buget** = plan financiar care gestionează veniturile și cheltuielile
- Buget de familie** = estimarea, pe o perioadă de timp, a veniturilor și cheltuielilor unei familii
- Capital** = bunuri produse prin muncă și folosite în activitatea economică pentru producerea altor bunuri și/sau servicii destinate vânzării
- Capitalizare** = a transforma un venit oarecare în capital
- Cerere** = numărul de bunuri pe care consumatorii doresc și pot să le cumpere și le achiziționează într-o anumită perioadă de timp, la un anumit preț
- Cheltuieli** = sume de bani alocate pentru diferite categorii de cheltuieli într-o anumită perioadă de timp.
- Consum** = folosirea bunurilor sau serviciilor în scopul satisfacerii nevoilor sau dorințelor
- DAE** = costul total al creditului la consumator, exprimat în procent anual din valoarea creditului total acordat
- Depozit bancar** = sumele de bani, hârtii și obiecte de valoare depuse spre păstrare la o bancă
- Dorință** = stare sufletească a celui care tinde, râvnește, aspiră la ceva, ceea ce constituie năzuința cuiva
- Dobândă** = preț care trebuie plătit pentru împrumutarea, respectiv utilizarea, unei sume de bani pentru o anumită perioadă
- Economisire** = procesul prin care sumele de bani ce rămân după consum sunt reținute fie în casă în pușculițe, fie în bănci
- Emoție** = reacție afectivă cu o durată relativ scurtă, ce arată atitudinea individului față de realitate
- IFN** = instituție financiară nebanară ce desfășoară o activitate de creditare, în condițiile stabilite de lege
- Impozit** = prelevare obligatorie și gratuită, efectuată de către stat asupra resurselor sau bunurilor individuale sau ale colectivităților
- Inflație** = dezechilibru major prezent în economia oricărei țări, reprezentat de o creștere generalizată a prețurilor și de scăderea simultană
- Muncă** = efort conștient, fizic și intelectual
- Natură** = tot ce ne înconjoară
- Nevoie** = situație, necesitate a cărei rezolvare are caracter urgent, presant
- Ofertă** = cantitatea de bunuri sau servicii pe care un agent economic este dispus să o ofere spre vânzare pentru o anumită perioadă de timp, la un anumit preț
- Plată** = transfer, schimb, tranzacția unei sume de bani datorate
- Planificare** = procesul de stabilire a obiectivelor și ceea ce trebuie făcut pentru a fi atinse acestea
- Preț** = expresia bănească a contravalorii bunului sau serviciului aflat pe piață
- Proiect** = set de activități interdependente, care se derulează potrivit unui plan și cu costuri bine determinate
- Producție** = procesul prin care se realizează bunuri și servicii capabile să satisfacă nevoile și dorințele consumatorilor
- Produsele bancare** = oferta pe care o bancă o face clienților săi
- Puterea de cumpărare a banilor** = raportul dintre volumul (cantitatea de bunuri economice supuse vânzării) și oferta reală de monedă
- Rambursare** = restituirea unei sume de bani
- Servicii financiare** = servicii de natură banară, credite, asigurări, pensii private, investiții etc.
- Tranzacție** = convenție între două sau mai multe părți, prin care se transmit anumite drepturi, se face un schimb comercial
- Venit** = suma totală pe care o activitate economică sau o persoană o obține într-o perioadă de timp (de obicei, o lună) în urma muncii prestate

# Rezolvare rebus

## Lecția 1

SATISFACTII, EMOTII, NEVOI, DORINTE, SONDAJ, FERICIRE, UMANE, DECIZIE, INTERVIU, RESURSE.

## Lecția 2

CONSUM, CONSUMATOR, BON, CHITANȚĂ, PIAȚĂ, SERVICII, BUNURI, FACTURĂ FISCALĂ, ECONOMICĂ, PRODUS, ETICHETAT, OPERATOR, ACTIVITATE

## Lecția 3



## Lecția 4

PRODUCATOR, PRODUSE, SERVICII, RECLAMA, RECLAMAT, COMERT, VÂNZARE, COMERCIANT, PRODUS, GDPR, ACT, PRET, CONSUMATOR, CHIRIE, CURENTA, COST, PROFIT, RENTA.

## Lecția 5

COST, PRODUCPRODUCATOR, FIX, INITIATIVA, MUNCA, STUDIU, CAPITAL, ANTREPRENOR, LANT, AFACERE, PIATA, NATURA, FIRMA, RISC, CIRCULANT

## Lecția 6

SMART, ACTIUNE, PLAN, DOMENIU, PERSEVERENTA, OBIECTIV, ATINS

## Lecția 7



## Lecția 8

BUGET, EXCEDENTAR, DEFICITAR, UNIUNEA, EUROPEANA, BENEFICIARI, FONDURI, EUROPENE, FINANTARE, ECHILIBRAT, DE STAT, CORP, MEMBRU

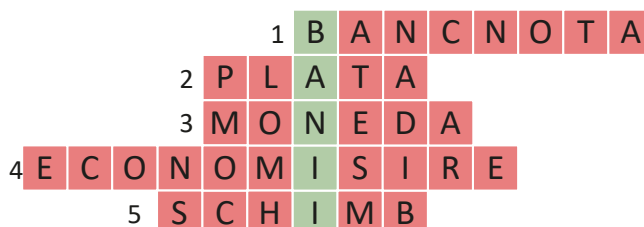
## Lecția 9

MONEDA, TEZAU, SCHIMB, ECONOMISIM, PLAN, BILET, CHELTUIT, BILET, LEU, STAT, IENI, INVESTIT, OBICEI, CIF, ANI.

## Lecția 10

MONEDA, BITCOIN, SCRIPTURALA, STATULUI, METAL, INFLATIE, CRYPTO, PLASTIC, BANI, BANCI, BANCNOTA

## Lecția 11



## Lecția 12

EURO, BANCA, BANCNOTA, LEU, NATIONALA, MONEDA, DENOMINARE, SIGURANTA

## Lecția 13

CONT, DONANDA, IMPOZIT, DEPOZIT, KID, ECONOMIE, ECONOMISIRE, CAPITAL, INFLATIA, CAPITALIZARE, EUR

## Lecția 14

CEC, VIRAMENT, PLATA, BANCA, BANI, PRET, PLIC, CREDIT, CONT, TITLU, NET, NATIE

## Lecția 15

CONT, ECONOMII, APLICATI, CREDIT, BAN, ATM, BANII

## Lecția 16

CREDIT, BANCOMAT, COMISION, OFERTA, SERVICII, PRODUS, CARD, VICII, RON, ECONOMIE, OPERATIUNE

### Lecția 17

1 C A R D  
2 C R E D I T O R  
3 B A N I  
4 T R A N Z A C Ţ I E  
5 B A N C Ă  
6 B A N C A R  
7 C L I E N T  
8 C O M I S I O N  
9 D O B Ă N D Ă  
10 F I N A N C I A R

### Lecția 18

DESCOPERIRE, CARD, RATA, SOLD, TERMENI, DOBANDA, DEPOZIT, FIX, CONT

### Lecția 19

RISC, AMANET, BANCI, PENSII, STEME, IFN

### Lecția 20

ASIGURARE, CASCO, RASPUNDERE, PAD, RISC, RCA, CAR

### Lecția 21

FINANCIARA, RISCURI, LICHIDITATE, DEPOZIT, CLIENT, JURIDIC, CREDIT,PUR

### Lecția 22

1 P L A N I F I C A R E  
2 R E S U R S E  
3 M I J L O C  
4 I M P L E M E N T A R E  
5 E V A L U A R E  
6 C R E A T I V I T A T E  
7 T I M P

### Lecția 23

PROIECT, SOLUTIA, GANTT, PROPUNERE

### Lecția 24

EVALUARE, SCOP, OBIECT, FISA, ACT

